

B. L. lat. pag. 115.

<36625244670017

S

<36625244670017

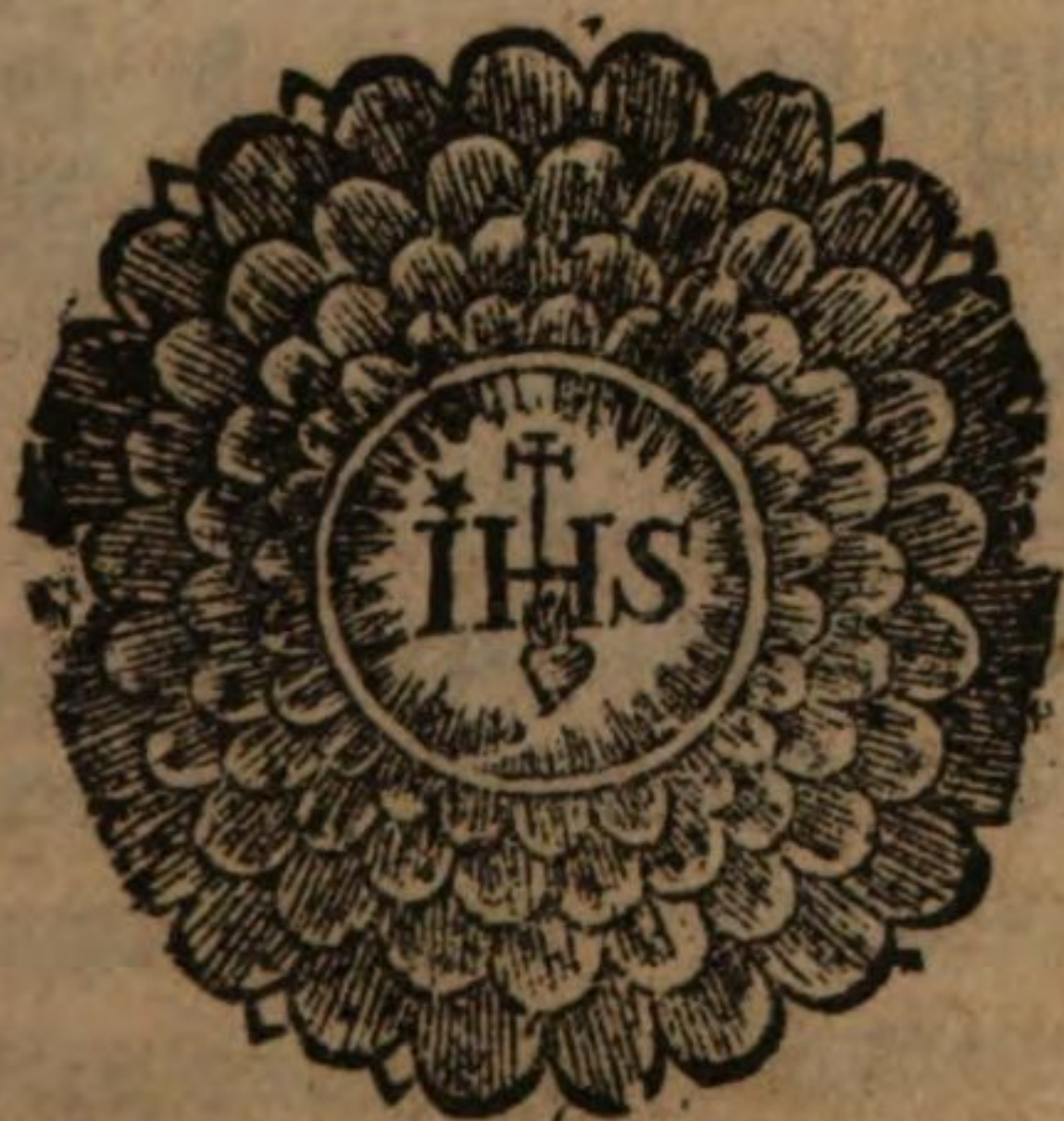
33

Bayer. Staatsbibliothek

Op. 4645

Epist. ~~21~~ 517

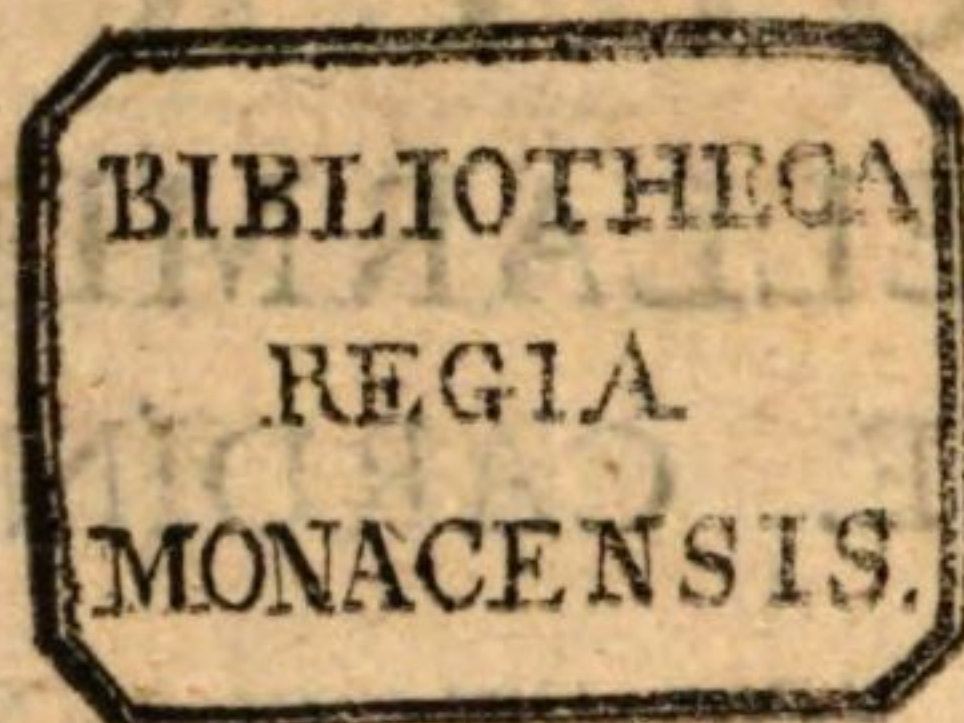
ROBERTI
BELLARMINI
S. R. E. CARDINALIS
E SOCIETATI IESV
EPISTOLAE FAMILIARES,

ROMÆ,

Typis Dominici Manelphij.
Anno Iubilæi MDCL.

SVPERIORVM PERMISSV.

R O M E

Typis D. ...
Anno ...

Eminen. & Reueren. Principi

IO. BAPTISTAE

ALTERIO S. R. E. CARDINALI
D. Collendissimo

*Iacobus Fuligattus, è So-
cietate Iesu. F.*

FAMILIARES Epi-
stolas, quas apud
me habebam, Ro-
berti Card. Bellar-
mini, multorum votis ex-
petitas, non pauci mihi per-
suadere conati sunt, vt eas in
publicam lucem ederem :
eius nimirum Bel'armini,
cuius pectus armamentariũ,
& pharetra Christi erat, ad
destruendas munitiones im-
piorum, debelandosque eos,
qui Gygantum more, bel-
lum

lum coelo inferre non cessant. Huic consilio diu acquiescere non potui, non ignarus, eas tanto nomini non esse pares: nam Bellarmini scripta, quæ ad hæreses profligandas, elaborate; sūt tonant, ac fulminant, vniuersumque exercitum malignantium, conturbant. Epistolæ vero hæ, veluti tenuis, ac purus fons, nullo strepitu serpunt, nec operoso labore, ad amœnitatem assurgunt, & natæ videntur, vt sine nomine decurrant, ac delitecant, ingloriæ. Verum animo reputans, Bellarminum, doctrinæ, ac sapientiæ laude celebrem, & triumphalibus onustum spolijs, non minorem admirationem, ac venera-

nerationem iam excitasse,
apud orbis vniuersi Prouin-
cias, ob insignem animi de-
missionem, sinceri cordis cā-
dorem, exaggeratam in Deū,
hominesque caritatem; ope-
ræ pretium me facturum
putaui (quoniam in familia-
ri sermone, sapor mentis
gustatur, & thesaurus pe-
ctoris publicatur eloquio;
vt recte scripsit S. Paulinus)
has Epistolas in publicam
lucem dare: vt in illis, quasi
in purissimo speculo, inte-
gerrimæ mentis imago cer-
neretur, extaretque simula-
crum ære perennius, ad om-
nem perfectam virtutem
conformatum. Quæ cum
ita sint, non debent hic re-
quiri politioris eloquentiæ

formulae, quae à magistris dicendi desiderantur: cum decorum illud retineant, quod acerrimi viri iudicii, & melleae eloquentiae flumen S. Ambrosius, in homine cordato, ac sacro laudat. Nimirum, ut oratio sit pura, simplex, dilucida, atque manifesta, non affectata eloquentia, sed non intermissa gratia. Haec necessario mihi praemittenda fuerunt Eminent. Princeps, ut intelligeres, opus hoc multorum telis expositum, qui hoc meum consilium damnabunt, tui nominis requirere patrocinium: ut sapientia, qua praestas, & auctoritate, qua polles, efficias, ut sine offensione, ante oculos appareat eruditos. Hanc
qua

qualem cunq; defensionem,
Bellarminus à te videtur ex-
poscere: quia, vt probe nosti,
dum iuuenis in spem magnā
educabaris; Paulo V. inte-
gerrimo, & iustitiæ aman-
tissimo Pontifici, egregium
ac perhonorificum, de tua
eruditione ac virtute, dedit
testimonium: cum enim
vir æternæ, ac laudatæ me-
moriæ, patruus tuus Marius
Alterius, D. Petri Canonicus,
Eiusdemq; Basilicæ Theolo-
gus, diem feliciter obiisset, &
illi successor quæreretur; om-
nium quidem oculi, in te e-
rant defixi, tantoque mune-
ri, censebaris vnus, sapientia
magis, quā ætate par; tū Bel-
larminus, incorruptus re-
rum arbiter, nihil gratiæ, sed

omnia veritati tribuens, Pō-
tifici persuasit, vt te patruo
successorem daret, affirmans
pari cum laude, sacram do-
ctrinam te posse, vt ipse met
olim fecerat, publice doce-
re. Proinde tantæ sapien-
tiæ, ac virtuti, quæ ætatem
longe superaret, hoc quale-
cumque præmium conce-
dendum. Iure igitur opti-
mo mihi persuadeo, te fore
huius causę defenforem a-
cerrimum, cum in hoc thea-
tro, non amplius Bellarmi-
num exponamus, Hæreti-
corum malleum, sed suarum
affectionum moderatorem:
non dignitate præfulgetem,
sed Christiana humilitate
conspicuum: non purpura,
sed caritatis prærogatiua
pria.

principem . Quare Eminen-
tiss. Princeps, cum hoc opus,
perfectarum virtutum laude
præstans , in sinum benigni-
tatis tuæ confugiat, illud tue-
ri, ac fouere ne graueris : vt
omnes intelligant, te germa-
næ virtutis , ac sincere pie-
tatis esse patronum . Vale.

LECTORI.

ABES hoc volumine
Epistolas aliquot Car-
dinalis Bellarmini, hoc
est, ex optimo, & fa-
cundissimo agro fruges paucas,
& fortuitas: collectæ utcunque
sunt ex earum fasciculis littera-
rum, quas ad eum alij, solum dñi
Cardinalis fuit, scripsere: in quo-
rum obuersa pagella sua ipse ma-
nu vt plurimum respōdebat, tra-
debatq. rescribendas amanuensi.
Nullas in his reperies verborum
phaleras, nulla affectata orna-
menta, non curiosas officiorum
formulas, non humanæ argumē-
ta sapientiæ: quippe quæ præcilo-
studio scriptæ sunt ab eo, qui illas
aliquando vulgandas, ne somnia-
uit quidem, semperque fuit ab
omni fūco alienissimus, & sinceri
candoris, christianæq. simplicita-
tis ammantissimus. Adde, non
ma-

magnam adhibitam in eisdē con-
quirendis diligentiam ab ijs, qui-
bus hæc cura demandata est, sed
eo, quo repertæ sunt modo, cum
fide transcriptæ: vt propterea nō
nullæ sint cariturę nomine eius,
ad quē missæ sunt, nonnullæ etiā
quo missæ sunt tempore: tametsi
habita in eis disponendis ratio
solū est, tēporis nō dignitatis, aut
negotiorum. Cur ergo opus tā
mancum, multipliciq. nomine
mutilum ediderim; duplex causa
est, præter plurimorum expeten-
tium vota: altera, vt testimoniū,
fidemq. facerem historiæ, quæ de
illo scripta est, in quam non pau-
ca, quę hic leges, relata sunt: al-
tera, vt ex familiari, simplici que
eius sermone animum optimum
introspecias: & simul ex negotijs,
quę in ijs tractantur, intelligas,
quo ille ardore non temporalia
lucra, sed animorum salutē pro-
curaret: quā salubria, ac diuina

redderet responsa consulentibus,
à prudentia carnis remotissima: quibus christiane caritatis officijs amicos coleret: quam promptè beneficus esset in omnes: quo animi sensu aliorum vel aduersã, vel prosperam fortunam prosequeretur: vt ea, qua complexus erat terrarum orbem caritate, nullum benè de omnibus merèdi prætermitteret modum, factus omnibus omnia, vt omnes Christo lucrifaceret. Quare, benigne Lector, te rogatum velim, vt hanc nostram de Bellarmini studiosis benemerendi voluntatem, & in hisce Epistolis colligendis industriam, æqui bonique consulas: & ad eas legendas, eum animi candorem afferas; quo ab auctore sunt scripta: vt sic comparatus, ex hac mensa frugaliter opipara, gustum maiorem, & fructum percipias. Quod si apud te aliquam habes eiusdem Auctoris Epistolam,

lam, quæ manus nostras effuge-
rit; eius exemplar fideliter descri-
ptum, ad nos Romam transmit-
tere, ne dedigneris, vt exactior, &
plenior sit editio secunda, si
quando illam contingat adorna-
ri. Vale.

Imprimatur si videbitur Re-
uerendiss. P. Mag. Sac.
Pal. Apost.

A. Rivaldus Vicesg.

Imprimatur . Fr. Raymun-
dus Capisuccus Magister,
& Socius Reuerendiss. P.
Fr. Vincentij Candidi Sac.
Pal. Apost. Mag. Ordin.
Præd.

INDEX

EPISTOLARVM.

A	BBATI Fuldensi.	
	pag. 53. 67.	
Abbat i S. Trudonis.		101.
Adolpho Decano.		176.
Alexandro Haller.		94.
Andreæ Episc. Posnanien.		275.
Antonio Lenuncurt.		106.
Antonio Episc. Petinen.		275.
Archiepisc. Leopoliensi.		23.
Archiepiscop. Monguntino.		32. 252.
Archiepisc. Philippenſi.		71.
Archiepiscopis Sac. Romani		
Imperiſ. Electoribus.		164.
Archiepisc. Viennensi.		197.
Archiepisc. Gnesnensi.		303, 412.
Archeiepisc. Mechliniensi.		312. 313.
		Ar.

Archiepisc. Goenst. 395.

B

B *Eniamino Antonio Cane-*
rio. 237.

Bonaventura Han. 30.

C

C *Arolo Philippo Episcopo*
Brugen. 135.

Carolo à Lotbaringia Episcop.
Virdunen. 188.

Carolo Campigni Provinciali
Cælest. 220.

Christophoro Steborio Societ.
Iesu. 283.

Christophoro Giraldo. 297.

Clementi VIII. Pont. Max.
de Officio Primario Summi
Pont. 241.

Dio-

D

D I onyſio Chriſtopheri Epiſ-	
ſcopo Brugen.	405.
Dominico à Ieſu Mariae Car-	
melit.	386.
Dulmenio.	168.

E

E Colpho Alther . Soc. Ieſu :	
	408.
Epifcopo Vilnenſi.	9. 13.
Epifcopo Vladiflauienſi.	11. 59.
Epifc. Vratiſlauienſi.	42. 44
Epifc. Cracouienſi.	46. 60.
Epifc. Luceorienſi.	86.
Epifc. Algarbienſi.	88.
Epifc. Varmienſi .	97.
Epifc. Calcedonenſi .	262.
Erneſto Collino .	144

F

F Ederico Fernero .	202.
Federico Paulo .	305.
Fer-	

Ferdinando Arcid. Austriae 2.

Imperatorii. 146. 364.

375. 407.

*Ferdinando Episc. & Inquisi-
tori in Lusitania. 409.*

Francisco Card. Stridonien.

129. 239.

Francisco Gerardo. 160.

Francisco Episcopo Gronov.

157. 199. 264.

Francisco Luca Burgen 308.

Francisco Episc. Guben. 314.

Francisco Archiepisc. Rhoto-

mag. 322.

G

G *Aspari Archiep. Arelat. 248.*

Georgio Blacuello Archipres.

Anglorum. 114. 214.

Georgio Comit. Druget. 328.

Giberto Scheuichauio Societ.

Iesu.

Iesu. 372.
Guglielmo Tailerio. 69.
Guglielmo Ciffordio Dec. In-
ful. 110.
Guglielmo Bauariae Duci. 151.

H

H *Enrico à Lotbaringia*
Episc. Vird. 25. 38.
Henrico Episcop. Augusta-
no. 112.
Henrico Episc. Ruremund. 133.
Huberto Abb. S. Trudonis. 281.

I

I *Acobo Scotorum Regi.* 1.
Iacobo Rysuich. Societat.
Iesu. 51.
Iacobo Vadesuorto. 103. 331.
Iacobo Ianfonio. 104.
Ia-

Iacobo Gretsero Soc. Iesu. 127.

Iacobo Regnault. Cælest. 256.

Iacobo Epis. Constant. 306.

Ioanni Com. Frisæ Orient.

16. 49. 73. 84.

Io. Andrea Priuuchnicia. 91. 93

Ioanni Mireo Epis. Antuer-
piens. 125. 348. 374.

Ioanni Hermann. 139.

Ioanni Crollio. 141.

Ioanni Godifrido Episc. Bam-
berg. 149. 184. 216. 259.
288. 337.

Ioanni Dominico Bilancio
Soc. Iesu. 233.

Ioanni Kinckio. 267.

Ioanni Macaldo. 277.

Ioanni Letmiehoſtowski Pa-
lat. Inouladislauen. 301.

Ioanni Carrel. 326. 342.

Ioanni Bernardo Epis. Chriſo-
polit. 330

Ioanni

Ioanni à Bosco Oliuero Ab-
bati. 340.

Ioanni Mariana Societatis.
Iesu. 377.

Ioanni Francisco Dalmei-
da. 397

Ioāni Arnulpho Soc. Iesu. 415.

Iosepho Vuinder. 64.

Iulio Episc. Herbipolen. 217.

Iusto Lipsio. 8

Iusto Baronio. 27. 65. 108.

L

L *Aurentio Noruego Soc.*
Iesu. 137.

Laurentio Episcop. Vladisla-
uien. 286.

Laurentio Beyerlinob. 388.

Leonardo Coquen. 179.

Leonardo Lessio Soc. Iesu. 245.

Mar-

M

Marco Antonio Boncia-
rio. 317.

Mariae Christierue, & Eleo-
nore Arcid. Austria. 223.

241. 320. 351. 362. 367.
369.

Matthiae Arch. Mecblinen. 131

Michaeli Voalpilo Soc. Ies. 173

Monialibus Sanctae Agneti.
Cracou. 212.

Maximiliano Duci Baua-
riae. 62. 153. 166. 381. 384
391.

N

Nicolao Christophoro Rad-
ziuillio 18. 35.

Nicolao Comiti de Etera. 234.

Nicolao Cuveron. Prouinc.
Ca.

Cælest.

343. 355.

Nicolao Trigautio. Societ. Iesu.

399.

O

O *Ratori Regio in An-*
glia.

353.

P

P *atribus Cong. Generalis*
Soc. Iesu.

285.

Patribus Cælestinis in Capit.
Gener.

291.

Petro Palmerio.

90

Petro Cottono Soc. Iesu.

143.

Petro Patriarchæ Antioc.

193.

Petro Cutsemio.

226. 243.

269. 336. 413.

R

R *odulpho II. Imperatori.*

99. 156.

Se-

S

Sebastiano Hardyso. 401.
 Secretario Conuentus Pro-
 uincialis Belgij Soc. Iesu. 21.
 Seruando Abbati Sanctæ Ma-
 riæ. 171.
 Sigismundo III. Poloniæ Re-
 gi. 346. 358. 371. 419.
 Sophiæ Debinskæ. 191. 195.
 Simoni Riccio. 210.

T

Tserclaes. 205. 221.

V

Venetiarum Duci. 47.
 201.
 Vitelliano Epis. Ephesino. 280.
 Vincentio Abb. de Laude. 334.
 Vuladislao Regis Poloniæ fi-
 lio. 359.

I

IACOBO SCOTORVM

REGI.

Epist. I.

ERENISSIME Rex.
Per Doctorem Drumondum, qui Romam Iubilei causa venit, accepi litteras Maiestatis tuę plenas humanitatis, & officij. Ex ipso autem D.Drumondo cognoui quam præclaro ingenio, quam maturo iudicio, & quam insigni, ac verè Regia benignitate, atque clementia Deus noster Maiestatem tuam ornauerit: cuius clementiæ participes etiam esse audio, maxima cum animi mei lætitia, eos, qui Religionem catholicæ Romanæ Ecclesiæ colunt: ob quæ omnia in spem veni facile fore,

A

re,

re, vt Maiestas tua seriò aliquando animum applicet ad id, quod est super omnia maxime necessarium, id est ad veram Ecclesiam cognoscendam. Nam neque extra Ecclesiam salus esse potest: & Maiestas tua ex Euangelio nouit, nihil homini profuturum, si vniuersum Mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur. Sceptrum, & diadema, purpura quoque, & opes regiæ, res temporarię sunt, quas nec in hunc Mundum, cum nasceremur, intulimus, neque potest vllus eas post obitum retinere. Vera fides, quæ per charitatem operatur, æternæ vitæ, sempiternæque felicitatis participes nos facit. Maiestas tua parētes catholicos, Romanæque Ecclesiæ addictissimos habuit, educatores verò ab eadem Romana Ecclesia alienos. Parentum ne, an educatorum Ecclesia verior sit, non difficulter in-

intelliget, si vel ea veræ Ecclesiæ signa paulò diligentius, considerare voluerit, quæ Sanctus Augustinus describit, cum in libro, quem scripsit aduersus Epistolam Manichæi, sic ait. Multa sunt, quæ in Ecclesiæ gremio me iustissimè teneant: tenet consensio populorum, atque gentium: tenet auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata: tenet ab ipsa Sede Apostoli Petri, cui pascendas oues suas post resurrectionem Dominus commendauit, vsque ad præsentem Episcopatum successio Sacerdotum tenet postremò ipsum Catholicæ nomen, quod non sine causa inter tam multas hæreses sic ista sola Ecclesia obtinuit, vt cum omnes Hæretici se Catholicos dici velint; quærenti tamen peregrino alicui, vbi ad Catholicam conueniatur; nullus Hæreticorum vel Basilicam suam, vel do-

num audeat ostendere. Hæc certè omnia, quæ Sanctus Augustinus enumerat, ita quadrant in Romanam Ecclesiam; ut cœtibus hominum ab ea disiunctis nullo pacto accommodari possint. Consensio populorum, atque gentium in cœtum Calvinianorum, ut de illo solo interim loquamur, nulla est, cum is cœtus in Asia, atque Africa, & in maxima Europæ parte locum nullum habeat. Auctoritas miraculis inchoata, qualis apud Calvinianos esse potest, apud quos miracula visa sunt nunquam? De vetustate nihil est, quod dicamus, cum nostra memoria Calviniani exorti sint. Successio numquã interrupta Sacerdotum ab ipsa Petri Sede, usque ad præsentem Episcopatum; ne fingi quidem potest ulli Ecclesiæ convenire, nisi Romanæ. Deniquè ipsum Catholicæ nomen ita eminet, ac semper eminuit in

Ec.

Ecclesia Romana ; vt nulla secta, illud sibi tribuere vnquam ausa sit . Scio multa narrari , vel potius fingi à Ministris de doctrina catholica longè aliter , quàm veritas se habeat : quæ est potissima causa , cur multi populi lucē veritatis aspiciere non possint : sed Maiestas tua eo iudicio , atque ingenio , per Dei gratiam , prædita est ; vt si velit , facilè possit eorum fraudes detegere . Ac ne longius eamus , relatum est mihi à viris fide dignis , Ministros Calvinianos in Regno Maiestatis tuæ publice è suggesto inter concionandum non semel dixisse , me reuocasse omnia , quæ in libris meis pro fide catholica aduersus Lutheranos , & Calvinianos disputavi , atque adeo factum esse Calvinianum , & quod mirabilius est Romæ à Summo Pontifice propterea comprehensum , iudicatum , damnatum , extremo supplicio

miserè perijſſe . Quod ſi eiufmo-
di mendacia , quæ multis milli-
bus teſtium repelli poſſunt, Mini-
ſtri confingere audent ; quid in
rebus obſcuris , & antiquis
non audebunt ? Ego enim ,
per Dei gratiam, ne ſyllabam qui-
dem reuocaui eorum, quæ ſcripſi
aduerſus Lutheranos , & Calui-
nianos : & , Deo benè iuuante,
non ſolum non reuocabo , ſed vſ-
que ad extremum ſpiritum fidem
catholicā Romanæ Eccleſiæ ani-
mo retinebo, voce, & litteris præ-
dicabo : nec ſolum viuo, ſed viuo
in oculis Urbis , cum dignitate
longè maiore, quàm voluiſſem :
elegeram enim abiectus eſſe in
domo Dei mei : ſed placuit ei, cui
obtemperare neceſſe habeo, dice-
re mihi nil tale cupienti, vel quæ-
renti , quin potius refugiendi , &
recuſanti , ascende ſuperiùs . Sed
nolo diutiùs abuti benignitate
Maieſtatis tuæ . Longiùs proue-
ctus

Etus sum scribendo, quàm cogi-
taueram; sed id fecit ardens de-
siderium, quo verè teneor, ne Rex
tantæ expectationis, tam excel-
lētis ingenij, tam præclaræ indo-
lis, ex catholicis parentibus na-
tus, extra sinum Ecclesiæ catho-
licæ, idest extra sortem Sancto-
rum in die Domini reperiat. Quod
ad negotium attinet Episcopi
Vnsionensis; nunc quidem
iustis de causis nihil obtineri po-
tuit: Sed si Maiestas tua ad fidem
catholicam propriùs accesserit;
nihil erit tam arduum, quod de
summo Pontifice, & de nobis om-
nibus sibi polliceri non possit. Va-
leat Maiestas tua foelicissimè. Ro-
mæ diei Iunij 1600.

IVSTO LIPSIO.

Epist. II.

Clarissime vir. Quod mihi purpuram gratularis, amplector benevolentiam, excuso errorem: nihil enim, mihi crede, in hoc honoris gradu experior aliud, nisi periculosissimam sollicitudinem. Adolescentem à te missum verè gemmulam esse, cum testimonium tuum, tum præsentia eius mihi facile persuasit. Et iam anulum aureum natus eram, cui præclaram illam gemmam aptissimè alligare: sed valdè timui, ne repentinus quidam casus, qui bonum adolescentem in patriam reuocabat, vel gemmam anulo, vel anulum, gemmæ inuideret: & ipse in patria, dum detrimentum rerum timet, detrimentum fidei pateretur.

tur. Cæterū re tota maturiūs cōsiderata, per litteras negotia domestica procurauit, & Illustrissimo, mihiq̃ue amicissimo Cardinali me auctore adhæsit. Vale, vir clarissimè, meque tibi merito tuo addictissimum, vt facis, ama. Romæ 11. Calend. Decemb. 1599.

EPISCOPO VILNENSI.

Epist. III.

Per illustris, ac Reuerendissime Domine. Quod Reuerendissima Dominatio tua tam grata memoria prosequatur officium meum, quòd olim præstiti in controuersijs fidei explicandis, libentissimè ex litteris tuis cognoui: sed illud multò libentius, quòd personam tuam ad amplissimum Vilnensem Episcopatum electam fuisse ex iisdem litteris didicerim. Si in confir-

matione obtinenda à Sanctissimo Domino Nostro vllam difficultatem esse perspicerem ; non deessem officio meo, quod tibi tum ob veterem amicitiam, tum alijs multis nominibus debeo . Sed Rex optimus Sigismundus tam maturo consilio vti solet in examinadis meritis eorum, quos ad Episcopatus nominat; vt Summus Pontifex in ijsdem confirmādis nō multum laborare debeat. Cæterum tū in hac re, tum in alijs omnibus meam operam promptam semper, ac paratam Dominatio tua inueniet. Precor autem Deum, vt qui tibi tantum gregem pascendum commisit, idem cogitationes tuas dirigat, studia promoueat, laboribus benedicat: vt cum venerit Princeps Pastorum, immarcescibilem gloriæ coronam percipias. Vale, meq. tibi addictissimū, vt semper fecisti, ama. Romæ die 13. Iul. 1600.

Epi-

**EPISCOPO VLADISLA-
uiensi.***Epist. IV.*

Perillust. & Reuerendiss. Do-
mine . Litteræ Dominationis vestræ Reuerendiss. opportu-
nè mihi redditæ sunt , illis videli-
cet ipsis diebus , quibus de trā-
slatione vestra ab Episcopatu Po-
snaniensi ad Vladislauicēsem age-
batur . Non fuit magna difficul-
tas in hoc negotio feliciter expe-
diendo , tum ob propensam San-
ctissimi Domini Nostri erga per-
sonam vestram , tum ob egregiū
testimonium, quod de virtutibus,
& meritis Dominationis vestræ
Reuerēdissimæ Ser. Rex per litte-
ras suas ad Pontificem maximum
scriptas reddidit . Ego pro meo
munere feci, quod debui , vt tam
pium , & iustum negotium pro-

sperè succederet . Et quoniam
ex colloquijs cum Reuerendissi-
mo Episcopo prædecessore vestro
sæpius habitis , & ex ipso Ponti-
fice maximo , qui aliquando in
Polonia Legati Apostolici munus
obiit, cognoui Diœcesim amplis-
simam , & difficultatibus plenam
esse , ad quam nunc Dominatio
vestra Reuerendissima à Deo vo-
catur ; facere non possum, quin
personę vestrę ex animo compa-
tiar, & à Deo ipso precer, vt vires
oneri pares Dominationi vestrę
Reuerendissimæ suppeditare di-
gnetur . Omitto in præsentī gra-
tulationem, quia magis confide-
ro accessionem periculorum , &
laborum , quam honoris, & diui-
tiarum : tum verò libentissimè
gratulabor ; cum venerit Prin-
ceps Pastorum , & ostentans im-
marcescibilem coronam gloriæ,
dicet , Euge serue bone, & fide-
lis , quia in pauca fuisti fidelis
super

super multa te constituam, intra
in gaudium Domini tui. Quod ut
mihi etiam aliquando audire con
tingat; quæso Dominationē ve
stram Reuerendissimam, ut me
apud Dominum precibus suis iu
uet. Interim studia mea, atque
obsequia Dominationi vestræ Re
uerendissimæ promptissimè de
fero. Romæ die 18. Iun. 1600.

EPISCOPO VILNENSI.*Epist. V.*

Per illustris, & Reuerendissimè
Domine, Reuertenti in Li
thuaniam Nuncio Amplitudinis
suæ, quem nescio, an per errorē
Secretarius meus Benedictum
Voinam vocari mihi dixit, litteras
dedi per breues, ut officium dū
taxat salutationis implerem. Ad
do nunc alteras, ut currentem
promocem ad incitatiùs curren
dum.

dum. Cognoui siquidem ex literis Nuncij Apostolici apud Serenissimum Regem Poloniae residentem, Amplitudinem tuam, praeter alias boni propositi cogitationes cordi pietatis tuae à Domino inspiratas, cogitare de Collegio Vilnae erigendo, pro Natione Ruthena in fide catholica retinenda. Pro tam bono primordio pastoralis sollicitudinis ago Deo nostro gratias immortales: & quemadmodum gaudeo, ut debeo, tam bonum propositum; ita hortor Amplitudinem tuam, ut illud re ipsa celeriter, alacriterque perficiat. Accepi quoque ab Abbate Comuleo, qui ante multos annos ex Moscouia rediens Vilnensem Episcopatum obiter visitauit, quod illi ab Apostolica Sede fuerat iniunctum, utilissima decreta fuisse confecta, atque in istam Ecclesiam deposita. Intelligit profecto

eto

ſuo prudentia tua, etiam me ta-
cente, quantum ſit neceſſarium
ad bonum Eccleſiæ regimen, vt
decreta vtilia executioni mandē-
tur. Hæc mihi hoc tempore
ſcribenda eſſe duxi, non quod de
vigilantia paſtoroli tua vlla ex par-
te diffidam; ſed vt, quod Am-
plitudo tua per ſe libenter facit,
me laudante, & cohortante libē-
tiùs faciat. Multa hic de tuis vir-
tutibus magnificè prædicantur:
maiora etiam ab omnibus in po-
ſterum ſperantur. Vale, Præſul
optime, meq. tibi addiſtiſſimum
precibus apud Deum iuua. Ro-
mæ die 8. Septemb. 1600.

*

Ioan-

IOANNI COMITI FRI-
siæ Orientalis.

Epist. V I.

Illustrissime Domine. Quod
feci, vt omni diligentia, ac
solicitudine promouerem nego-
cium Illustrissimæ Dominationis
vestræ apud Pontificem maximū,
& eos, quibus eiusmodi negocia
expedienda commissa sunt; ideò
feci, quoniam & postulatio equis-
sima mihi videbatur, & persona
dignissima, quæ postulabat. Nam
& ipse Summus Pontifex, & nos
omnes, qui eidem Summo Pon-
tifici continuò assistimus, eos po-
tissimum christianos Principes
omni honore, & officio prose-
quendos arbitramur, à quibus
salus multorum populorum de-
pendet. In quorum Principum
nu-

numerum Illustrissimā D. V. meritò ponimus, cum sciamus ditionem vestram in medio nationis prauæ, hostium videlicet Ecclesiæ, constitutam: nec illud ignoremus, plerosque populos eam fidem, ac religionem amplecti solere, quam Principi suo cordi esse vident. Quod autem in hoc vno negotio fecimus, promptissimi sumus in alijs omnibus facere, quæ ad Illustrissimā D. V. pertinere intelligimus. Aduentus Illustrissimæ D. V. ad Urbem Sanctissimo Patri nostro, nobisq. omnibus gratissimus accidisset: sed quoniā aliter visum est Deo, cuius sancta voluntas rebus omnibus anteponenda est; alio tempore consolationem hanc mutuā expectabimus. Interim curet Illustrissima D. V. salutem suam diligenter, & Catholicorum omnium, qui istic sunt, ac præcipuè Sacerdotum Dei, patrociniū
tale

tale suscipiat, qualem Principem
verè catholicum, ac pium decet:
ut cum venerit Princeps Regum
terræ, Dominus noster Iesus Chri-
stus, ad æterni Regni sui confor-
tium Illustrissimam personam ve-
stram, cum cæteris Catholicis,
sanctisque Principibus admittat.
Romæ in Palatio Apostolico die
6. Octobris 1600.

NICOLAO CHRI-

stophoro Radziuilio

Duci Olicæ.

Epist. VII.

Illustrissime Domine. Etsi nō
memini, me personam Il-
lustrissimæ Dominationis tuæ a-
liquando vidisse; vidi tamen ima-
ginem simillimam tibi in fratre
tuo Domino meo Cardinali Rad-
ziuilio, cuius memoria in bene-
di-

ditione sit. Humanitas verò,
& benevolentia erga me, quam
litteræ Illustrissimæ Dominationis
tuæ redolent, recrudescente
fecerunt vulnus, quod penè oc-
calluerat, ex obitu Amplissimi
Cardinalis susceptum. Ego enim
antè annos circiter vigintiqua-
tuor obleruare, & colere, dicam
etiam amare, atque diligere cæ-
pi Illustrissimum illum Antistitē,
à quo me sciebam vehementer
amari, cum ille me in Scholis
quotidie differentem audiret, sa-
crificanti penè semper assisteret,
frequenter me priuatim inuise-
ret, frequentius à me ipse inui-
seretur. Accessit postmodū nou-
um vinculum necessitudinis, cum
in Collegium Ordinis amplissimi,
in quo ille eminebat, ego quoq.
sum cooptatus. Sed cum spera-
rem, nos iam coniunctis animis,
& studijs maiori ope catholicæ
Ecclesiæ profuturos; repente
ille

ille in ipso ætatis flore subtra-
ctus est. Ego verò tãto Collega, &
Domino destitutus, ex meo do-
lore conijcio quàm moleste tibi
fratris amantissimi, & Cardinalis
optimi interitus inopinatus acci-
derit. Sed quia Christiani sumus,
& à diuina prouidentia regi om-
nia scimus; cum Sancto Iob di-
cere debemus, Dominus dedit,
Dominus, abstulit, sicut Domi-
no placuit, ità factum est, sit no-
men Domini benedictum. Quod
quidem, quia te, pro tua pruden-
tia, atque animi magnitudine,
iam fecisse non dubito; ideo non
diutiùs Illustriss. Dominationem
tuam his meis litteris morabor.
Precabor assidue Deum pro in-
columitate tua, & pro sempiterna
requie fratris: & si quid aliud sit,
in quo mea opera vti volueris;
paratum semper, ac promptum
inuenies. Roma 1600.

SECRETARIO CON-

uentus prouincialis

Belgij Societa-
tis Iesu.

Epist. VIII.

R Euerende Pater. Distuli huc-
usque litteris R. V. re-
spondere, quòd sperarem P. Fran-
ciscum Costerum breuè ad vos re-
diturum: vt per eum litteras meas
acciperetis, per quem ego ve-
stras acceperam. Sed quoniam
video negocia Procuratorum in
Vrbe tam lentè progredi, vt pe-
riculum sit, ne antè Autumnum
perfici possint; nolui committe-
re, vt me diutiùs huius officij
debitum premeret. Ago igitur
gratias toti Prouinciæ, quòd &
meos tenuissimos labores istic ex
obedientia susceptos, tam grata
me-

memoria prosequantur : & quod
me ad Societatem nostram adiu-
uandam , quod alioqui multis
nominibus facere cogor , pia co-
hortatione incitare voluerit . De
Congregatione generali non co-
genda decretum à Patribus Pro-
curatoribus communi consensu
factum , atque à Summo Pontifi-
ce approbatum est . Itaque non
est quòd in hac re ampliùs labo-
remus : quod superest , vt nihil,
quod ad Institutū Societatis per-
tinet, immutetur , dabitur opera
diligenter . Ego nihil magis in
votis habeo, quàm Societatem
nostram florentissimam omni ge-
nere virtutum , & perfectionis
cernere : & pro mearum virium
tenuitate contendam id efficere,
vt officium meum non desidere-
tur . Erga prouinciam verò istā
ita sum affectus ; vt par est esse
eum , qui totum septennium pe-
nè omnium Patrum, & Fratrum,
qui

qui tunc in ea degebant, beneuolentiam, & gratiam sit expertus. Precor toti Prouinciæ à Deo copiosam gratiam, & me Reuerentiæ vestræ, & omnium Patrum, & Fratrum precibus ex corde commendo. Romæ.

ARCHIEPISCOPO LEO-
poliensi.

Epist. IX.

ADmodum Illustris, & Reuerendissime Domine. Gratulatio Cardinalitiæ dignitatis, & prædicatio laudum mearum, quas in litteris Amplitudinis vestræ legi, magnam mihi verecundiam ingesserunt. Nam cum ipse planè nouerim imperfectum meum, & qui longè ab sim tum à merito Cardinalatus, tum à præconio tantarum laudum; non potui, fateor,

teor, non erubescere, cum à tanto viro tam mirifice commendari me viderem. Sed hoc est proprium charitatis, vt de Fratribus bona omnia credat, & ex-iguala licet, & infima magnipendat, ac prædicet: quemadmodum contra inuidia solet benefacta aliorum, quamuis magna extenuare, vel etiam omnino non credere. Nepotem vestrum adhuc non vidi, quòd per morbum, vt audiui, adhuc ei non licuerit ad me venire. Cum venerit; amantissimè, vt debeo, cum complectar. Amplitudini autem vestræ, quicquid sum, & valeo, tametsi modicum est, libenter offero: neque mihi rem gratiorem facere poterit, quàm vt opera mea vti velit. Precor verò Deum, vt labores vestros pastorales, quos grauiissimos esse non dubito, gratia sua secundet in terris, & postmodum gloria sem.

sempiterna coronet in cœlis.
Sanctis precibus vestris ex ani-
mo me commendo. Romæ die
25. Nouemb. 1600.

HENRICO A LOTHA.

ringia Episcopo Vir-
dunenfi.

Epist. X.

Illustrissime, & Reuerendissi-
me Domine. Utinam talis
essem in oculis Dei, qualem me
charitas depinxit in corde Illu-
strissimæ Dominationis tuæ. Uti-
nam sic verè meritis abundarē,
vt possem in eorum communio-
nem alios admittere, & non ego
potius proprijs destitutus, alie-
nis egerem. Utinam liceret hoc
presertim Sancto anno Domina-
tionem tuam Illustrissimam Ro-
mæ videre, alloqui, complecti, vt

daretur etiam loca sancta simul obire, & in peregrinis turmatim aduentantibus Christi pedes abluere, atque in eisdem peregrinis eidem Redemptori nostro ad mensam famulari: quę munera frequenter obit summa deuotione Christi Vicarius, obeunt & Cardinales, cæterique Prælati, nec minore humilitate Principes sæculares. Sed Illustrissima Dominatio tua, vt seruum Dei prudentem, & fidelem decet, anteposuit consolationi suę proprii gregis vtilitatem, quod non possum non valdè probare, idem ipse facturus omnino, si Ecclesiam meę curę commissam haberem. Quod attinet ad negotium Collegij Virdunensis, intelligam ex Patre Comeleto, qua in re mea opera Collegium illud indigeat: & pro viribus laborabo, vt res pro voto succedat. Precabor interim Deum, vt qui
Do-

Dominationem tuam Illustrissimam ab vtero matris elegit, quique tam alta iecit in sacro pectore adolescentis Episcopi fundamenta humilitatis, & charitatis, omniumq. virtutum; opus suum ipse perficiat, & crescentibus annis, simul crescāt cumuli meritorum, & gratiarum: me verò iam senio frigescentem in consortium charitatis tuæ, aliorumque feruentium seruorum suorum non æstimator meriti, sed veniæ largitor admittat. Romæ 1600.

IUSTO BARONIO*Epist. XI.*

Clarissime Domine. Quod gratia Spiritus sancti cor tuum potenti sua virtute ad verā lucem aspiciendam, & amandam conuerterit; & lætor ex ani-

mo, & gratias ipsi Patri luminū,
quantas possum, ago. Quod ve-
rò ad hoc efficiendum scriptis
meis prouidentia diuina vti vo-
luerit; exulto, mihi crede, pro
fructu, sed inaninon efferor glo-
ria: satis enim imperfectum
meum noui, neque ignoro vir-
tutem Dei, vt Apostolus ait, in
infirmirate perfici, idest tanto il-
lustrius Dei potentiam enitesce-
re, quanto per instrumenta in-
firmiora operatur. Magnum
Dei donum est agnitio veræ Ec-
clesiæ, in qua sola reconciliantur
homines Deo, & spem solidam
conciipiunt adipiscendæ salutis
æternæ: hæc videlicet illa pre-
ciosissima margarita, quam qui
inuenit, venditis omnibus com-
parare studet. Neque metuen-
dum est, ne si propter fidem pa-
trimonium amittamus, fame no-
bis, & frigore pereundum sit:
cum Dominus dicat. Querite
pri-

primùm regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis. Sed etiam si rapinam bonorum nostrorum, vt Apostoli verbis vtar, sine spe talia rursus acquirendi, pati nos oporteret; non ideo minore ardore animi in veræ fidei professionem, & prædicationem incumbere debere-mus: non enim sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Pontifex maximus optimam voluntatem erga te gerit, & breuè dabit operam, vt res necessariae tibi, & tuis ad vitam honestè transigendam non desint. Sed si fortè diutius res differretur, quàm par esset, ob distantiam regionum, & plurima negocia, quibus optimus Pontifex quotidie penè obruitur; velim ad mentem reuoces, quod Moyses populo in angustijs posito dicebat: tentat vos Dominus Deus

vester, vt sciat, an diligatis eum. Pro mea virili non deero tum precibus apud Deum, vt opus bonum, quod in te cæpit, ipse perficiat, tum apud homines, vt temporalia subministrent, ijs, quos à patre cælesti ad regnum æternum vocari vident. Vale clarissime vir, confortare in Domino, viriliter age, omnem sollicitudinem tuam in Deum projicito, quoniam ipsi est cura de nobis. Romæ die 18. Ianuar. Anno 1601.

BONAVENTURAE

Han.

Epist. X I I.

Per illustris, & Reuerende Domine. Non respondi continuo secundis litteris Dominationis vestrae, quoniam certi aliquid

quid , quod scriberem , habere cupiebam . Egi cum Sanctissimo Domino Nostro, & cum alijs, ad quos hoc negotium quoquo modo pertinebat, idque non semel, nec frigide : tandem illud effectum est, vt pensio trium millium nummorum aureorum super Episcopatum ipsum , in gratiam personæ vestræ , decerneretur . Quod decretum toto sacro Collegio consentiente factum est, neq. de hac re vlla deinceps controuersia esse poterit . De Præpositura in eandem personam vestram collocanda , magna mihi spes à Summo Pontifice facta fuerat : sed præualuit auctoritas aliorum, quibus non facile id negari poterat . Scio moderationē animi vestri : tamen confidenter hoc addam, non esse magnopere deflendam iacturam magnarum opum , atque amplissimæ dignitatis, quibus non maiora pericu-

la salutis æternæ amittendæ adiuncta esse dubitari nō possit. Valeat Dominatio vestra, meque, vt facit, amet, & meam sempiternam salutem Domino Deo nostro precibus suis commendet.

Romæ die 24. Ianuar. 1601.

ARCHIEPISCOPO MO-
guntino.

Epist. XIIII.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Nuncius de electione personæ vestræ ad Ecclesiam Moguntinam non mihi solum, sed toti Romanæ Curie gratissimus fuit. Auxit verò lætitiā aduentus venerabilium virorum Domini Iacobi ab Elts, & Domini Viti Mileti, qui coram nobis exposuerunt, quanta bona de singulari fide, prudentia, integritate,

tate, alijsque præclarissimis doctibus D. V. sperare possimus. Quæ causa fuit, vt negocium confirmationis nullas omnino pateretur difficultates. Itaque hac ipsa die in frequentissimo Senatu, summo omnium Patrum consensu, & gratulatione, auctore Pontifice maximo, res tota feliciter peracta est. Illud vnum restat, vt Amplitudo vestra conceptæ de se opinioni, & expectationi respondeat. Patet virtuti vestræ campus latissimus de Ecclesia Dei, de Romano Imperio, ac potissimum de Germania tot hæresum morbo laborante benè merendi. Audimus quotidie non deesse animosos Hæreticos, qui libenter ad gremium sanctæ Matris Ecclesiæ reuerterentur. si inuenirent, qui eos benignè exciperent, & anhelantibus ad æternam vitam temporalia subministrarent. Beatissimus Pater no-

ster Clemens Octauus, vt nos testes sumus, non exiguam summam in eiusmodi pietatis operibus insumit : sed non potest solus omnibus, quæ se quotidie offerunt, necessitatibus subuenire. Equidem non dubito, quin D.V. cæterique catholici Germaniæ Principes cordi habeant Hæreticorum, ac præsertim insignium conuersione: tamen præsens occasio respondendi litteris Amplitudinis vestræ, & desiderium, quo ardeo Germaniam adiuuandi, quocumq. modo possum, impulit me, ac pene coëgit, vt hoc officium occurrendi cum panibus ijs, qui fatigati in via perditionis ad patriam redire festinant, D.V. commendarem. Quod reliquum est, amicitiam, & gratiam D. V. toto corde amplector, paratus vicissim omnibus in rebus, in quibus opera, vel studium meum negocijs vestris in Vrbe utile futurum

turum esse videbitur, præsto esse. Dominus Deus noster Amplitudinem vestram sollicitè, fideliterque gregi Dominico in istis partibus præfidentem gratia sua tueatur, ac dirigat: vt cum venerit Princeps Pastorum, immarcescibilem gloriæ coronam de manu eius percipiatis. Romæ die 27. August. 1601.

NICOLAO CHRI-

stoforo Radziuilio

Olicæ Duci.

Ilustrissime Princeps. Ego D.V. Illustrissimā pignoribus meis onerare dicor: re autem ipsa vestris pignoribus, ijsque nobilissimis oneror. Et quamquam agnosco in his muneribus propensionem erga me vestram, &

gratias, vt par est, ago; tamen
propositum mihi est, vacuas ma-
nus à muneribus gerere, atque
hactenus preciosa dona Princi-
pum virorum recusavi, vel re-
misi: quod meum institutum
cum D. V. seruare nolui, ne tam
procul preciosæ illæ pelles repor-
tandæ essent. Sed obnixè rogo,
vt si me amat, nihil tale ampliùs
ad me mittat, nisi velit eas à me
distrahi, & precium pauperibus
erogari: quod & de his, quas nūc
misit, facere cogito. Georgium
Alexandrum familiarem Illustris-
simæ Dominationis vestræ liben-
tissimè vidi, & negocia, quæ per-
ficienda detulit, optima volun-
tate complexus sum. Quod atti-
net ad plenariam Indulgentiam;
Sanctissimus Dominus noster iā
dudum decreuit non esse conce-
dendam deinceps, nisi maximis
de causis. Itaque Cardinali Mat-
thæio, qui primus, vt inter nos
con-

conueneramus, de hac re mentionem fecit; Summus Pontifex præcisè respondit, indulgentiam aliquam libenter se daturum, sed non plenariam. Reliqua negotia, quæ per Dominum Marcel- lum Vestrium secretarium expe- dienda erant; breuè, vt spero, conficientur omnia: nam idem secretarius tum à Cardinali Mat- thæio, tum à me rogatus, ea se quamprimum expediturum pro- misit. Laudo pietatem, & reli- gionem animi vestri, quæ spirat in ijs, quæ à Summo Pontifice tanta sollicitudine postulatis, & de qua cum ab alijs multis, tum ab hoc ipso Domino Georgio Alexandro certior factus sum. Deus optimus maximus eā pie- tatem in pectore vestro confir- met, & augeat. Valeat Illultris- sima Dominatio vestra, & mea opera, si qua in re opus fuerit, liberè vtatur. Romæ die 26. Se- ptemb. 1601. Hen.

HENRICO A LOTHA-
ringia Episcopo Vir-
dunenfi.

Epist. XV.

Illustrissime, & Reuerendissi-
me Domine. Binas vno tem-
pore ab Illustrissima D. Vestra
litteras accepi, quibus mihi duo
negocia commendabantur, &
præterea desiderium sanctæ ani-
mæ vestræ aperiebatur veniendi
ad Urbem, dimittendæ curæ pa-
storalis, & collocandi in tuto sa-
lutem sempiternam. Quod ad
negocia attinet, faciam omni-
nò quod potero, sed non mul-
tum potero, quia pendet ab alijs
permultis, qui non facilè iuribus
suis cedunt. Cum de re pecunia-
ria agitur, mirum est, quàm mul-
tis difficultatibus negocia impe-
dian-

diantur. Quod verò ad pium
desiderium pertinet, adipiscendi
pennas columbarum, & volandi
ad locum dulcissimæ quietis; dicā
Illustrissimæ D. V. quod mihi oc-
currit. Non existimo solidiorem
quietem, & veriore salutis se-
curitatem in vlla re posse reperi-
ri, quàm in Dei voluntate tota
animi deuotione perficienda.
Illam Domini vocem, præter cæ-
teras, semper amaui: Pater tran-
sfer calicem hunc à me, verum-
tamen non mea, sed tua volun-
tas fiat. Empti sumus precio ma-
gno: proinde vt serui emptitij
simplicem obedientiam Domino
nostro debemus. Dum nobis
conscientia nostra verè renun-
ciet, nos non quæsiuisse, non op-
tasse, non elegisse locum altiorē,
nunc etiam honorem temporale
nobis cordi non esse, libentissi-
mè deposituros, si liceret: non
video, cur in Dei voluntate per-
im-

imperium Vicarij sui nobis expressè proposita, acquiescere non debeamus. Pastorale onus grave est, solitudine, & periculo plenum: nec minus fortasse gravis, & periculosa est dignitas Cardinalitia. Si opifici, atque emptori nostro placuit, nos in has angustias, & pericula vocare; qui sumus nos, qui dicamus illi, cur ita fecisti? Qui nos dilexit, & animam suam pro nobis posuit; dicere dignatus est Petro, & in eo Pastoribus omnibus. Si amas me, pascere oves meas. Quis igitur erit, qui audeat Domino respondere, nolo pascere oves tuas, ne perdam salutem meam, nisi qui non Deum, sed se ipse amat? Verus Dei amator cum Apostolo dicet: Malo anathema esse à Christo pro Fratribus meis, quàm non subire sarcinam, quam mihi Dei amor imposuit. Sed neque periculum salutis ullum esse potest,

vbi

vbi regnat charitas . Nam etsi ex ignorantia, vel infirmitate humana in multis labamur ; tamen charitas operit multitudinem peccatorum. Illustrissime & amantissime Domine , si vlla spes esset, vt cum Dei beneplacito , & Vicarij ipsius benedictione ad quietem Religionis D . V. venire, & ego redire possemus ; id certè omnino eligendum esset: sed quia spes eiusmodi nulla affulget; propterea scripsi quod scripsi : & quod mihi ipsi frequenter dico , sanctæ animæ vestræ, quam propter onus pastorale angi video, dicere volui Si per negocia licuisset D. V. Romam venire, rem gratissimam non solum mihi, sed & Cardinali Baronio, & alijs permultis fecisset : sed quādo præsētia vestra frui nobis nō licet; saltē orationū vestrarū solatio, & suffragio non destituamur . Romæ die 6. Nouemb. 1601.

Epist.

EPISCOPO VRATISLA-
uiensi .

Epist. XVI.

ADmodum Illustris, & Reue-
rendissime Domine. Domi-
nus Bonaventura Han , electus
quondam Episcopus Vratislauiē-
sis, pro bono pacis , & obediē-
tiæ cessit iuribus suis , vt Reue-
rendissima D. V. optimè nouit :
ac deinde in eas angustias rei fa-
miliaris redactus est ; vt iam in
summa calamitate viuere coga-
tur . Nulla mihi cum eo necessi-
tudo intercedit , nisi christianæ
charitatis : sed ea charitas ita cor
meum vrget , & affligit ; ac si ego
ipse in ea miseria degerem : nec
solum vices eius doleo ; sed etiam
scandalum publicum , quod ita
negligantur Summi Pontificis, &
Im-

Imperatoris decreta, & quod ab hoc exemplo discent homines nō ita facile sup̄eriorum obedientia acquiescere. Quare D. V. Reuerendissimam, eadem impellente charitate, rogo, & obsecro, vt miserum hominem subleuare dignetur, eidem ex animo compatiatur, summi Pontificis desiderium impleat. Numerabo ipse quoq. inter maxima beneficia mihi collata, & si dabitur v̄mquā occasio, referam gratiam, si pietati vestrę cordi fuisse intellexero huius Bonauenturę consolationem. Valeat Reuerendissima D. V. mei memor in sanctis precibus suis Romę 1601.

ELECTO EPISCOPO

Vratislauiensi .

Epist. XVII.

ADmodum Illustris & Reuerendissime Domine . Et litteris, & sermonibus multorum iam ante cognoueram non solū Reuerendissimam D. V. ad Episcopatum Vratislauiensem canonicè electam, sed, quod omnibus bonis iucundissimè accidit, sine vlla vel ambitione electi, vel discordia electorum . Itaque electionem tam illustri significatione Spiritus sancti commendatam summus Pontifex sinè vlla dubitatione libentissimè confirmabit . Nostræ partes erunt pro celer expeditione negocij laborare, quod vnum à nobis requiri posse videtur . Reuerendum, atq.
exi.

eximium virum Dominum Bal-
thassarem Neandrum gratissimè
excepimus, eique operam no-
stram, & studia obtulimus. A
Deo autem precor, vt qui cæpit
in vobis opus bonum, ipse perfi-
ciat, & qui ad opus non minus
laboriosum, quam periculosu in
personam vestram vocauit, idem
ipse ita dirigat, & protegat, &
donis omnibus Spiritus sancti re-
pleat; vt cum apparuerit Prin-
ceps Pastorum inmarcessibilem
glorię coronam de manu eius
percipiatis. Reuerendissimam
D. V. mei memorem in oratio-
nibus suis Deus noster incolu-
mem conseruare dignetur. Ro-
mæ &c.

EPISCOPO CRACO-

uiensi Electo.

Epist. XVII.

Per illust. & Reuerendissime
Domine. Magna me letitia
affecit D. Bartholomeus Sanctis-
simi Domini Nostri Cubicula-
rius, cum te ad Episcopatum
Cracouiensem electum fuisse si-
gnificauit: spero enim id cessu-
rum in magnam Dei gloriam, &
Ecclesie vtilitatem: teque am-
plissimum campum habiturum,
in quo præclara dona Spiritus
Sancti tibi iam dudum collata
exercere valeas. Quis nouit, an
hec fuerit causa, cur diuina pro-
uidentia aditum tibi ad Vilnen-
sem Episcopatum aperire nolue-
rit, vt in occasionem presentem
seruareris? Gratulor igitur tibi
de

de nouo isto honoris incremen-
to, sed magis Ecclesiæ Cracouiē-
si, & toti Regno Polonię gratu-
lor. Lator presentium est Domi-
nus Henricus Suecus, Eques Hie-
rosolimitanus mihi olim familia-
riter notus, eum benignitati tuę
commendatum cupio, si qua in
re apud Regem ope tua indi-
guerit. Precor Deum, vt dona
sua in sancta anima tua conser-
uet, & augeat: & ego vicissim
à te peto, vt memor veteris ami-
cię nostrę, me apud Deum
precibus tuis iuues. Rome &c

VENETIARVM DVCI

Epist. XIX.

Serenissime Princeps. Marcus
Venerius ad Pontificem Ma-
ximum à Serenitate vestra lega-
tus, posteaquā eundem Pontifi-
cem

cem publico nomine salutavit, & cum Sacro Cardinalium Collegio agere cepit, litteras Serenitatis vestræ plenas humanitatis, & officij mihi reddidit. Ego verò, & coram exposui, quàm vehementer exoptem inter studiosissimos inclitę istius Reipublicę numeri: & his litteris testatum esse cupio, nihil mihi gratius accidere posse, quàm vt re ipsa, si vnquam se opportunitas obtulerit, studium meum Serenitati vestrę probem. Deus optimus maximus gloriosam Rempublicam vestram cum Apostolica Sede vere charitatis, mutuorumque officiorum nexu coniunctam perpetuò tueatur, ac seruet. Romę &c.

IOANNI COMITI

Frisiæ Orien-
talis.

Epist. XX.

Illustrissime Domine Comes.
Litteræ ad initium huius an-
ni ab Illustrissima D. V. ad me
data, magnam mihi lætitiæ ma-
teriã attulerunt. Nihil enim au-
dius audio, quã fidẽ catholicam
reuiuiscere, vbi planè exaruerat,
Ago igitur Deo nostro gratias
quòd Illustrissimam personam
vestram hoc tempore eligere
dignatus sit, per quam & patriæ
iam propè desperatæ initium sa-
lutis adferret, & nobis spirituale
gaudium tantopere cumularet.
Video enim in Illustrissima D. V.
fidei non fictæ, & sincere chari-
tatis in Deum, & quod rarum

C

in

in Principibus esse solet, christiana-
nae humilitatis tam solidum fun-
damentum ; vt omninò sperem
Illustrissimum Dominum Ioannē
non solum Comitem, sicuti iam
est, sed & alterum quasi Frisiae
Orientalis Apostolum futurum :
que gloria longè antecellit omni
Regiae, vel Imperatoriae dignita-
ti. Quod attinet ad causas in
Aula Caesaris ; scribet Summus
Pontifex tum ad ipsum Cesarem,
tum ad Nuncium Apostolicum,
atque vtrique negocia Illustrissi-
me D.V. diligentissimè commen-
dabit. Ego quoque ad eundem
Nuncium scribam, quoniam ma-
gna mihi cum eo necessitudo in-
tercedit, & sine dubio cordi illi
erunt quaecunque nomine vestro
illi suggerentur. Precor Dominū
Deum nostrum, vt spiritum suū
sanctum, quem in corde Illustris-
sima D. V. & in corde Illustrissi-
mae Coniugis vestrae tam vehe-
men-

menter accendit,alat quotidie,
& augeat magis ac magis, vt nul-
la ventorum, aut imbrium mun-
danarum persecutionum vi re-
stingui possit. A vestra autem
Illustrissima D. peto, vt me sibi
addictissimum esse sciat: & si qua
in re opera mea indiguerit; liber-
rimè scribat: nam vel rem ipsam,
vel certè bonam voluntatem,
semper inueniet. Romæ die 22.
Februar. 1602.

IACOBO RYSVVICH

Societ. Iesu.

Epist. XXI.

R Euerende Pater. Exulto,
mihi crede, in Domino,
quòd inter tot rebelles Filios,
quos in istis regionibus patitur
pia mater Ecclesia, vnum habeat
tam obsequentem, & morigerũ,

Illustrissimum videlicet Dominū
 Ioannem Comitem, vt in eo ve-
 rè quiescere possit. Orandus est
 Deus, vt tam probum Principem
 diu seruet incolumem, & non
 minùs pietate, & feruore, quàm
 imperio, & ditione augeat. Vti-
 nam multos similes haberet Ger-
 mania: neque enim dubitandum
 esset, quin breuì, depulsis erro-
 rum tenebris, pristinum verita-
 tis lumen aspiceret. Pergat R. V.
 vt facit, in tam sancto opere, quod
 valde proprium Societatis nostrę
 esse videtur: & me in his vltimis
 annis ab vberibus matris auulsū,
 & negocijs publicis implicatum
 orationibus adiuuet. Romę die
 22. Februar. 1602.

*

ABBATI FVLDENSI

Epist. XXII.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine . Vix credet Reuerendissima D. V. quanto dolore afficiar, quòd negocium tam necessarium , & tam pium tot moras , & difficultates 'patiatur : sed vires meæ non longiùs se extendunt , quàm vt exhorter , & orem eos, ad quos negociũ pertinet: quod iam sæpius feci , & non me pigebit eadem iterum, atque iterum loqui, & scribere . Mitto igitur Reuerendissimæ D. V. litteras , quas in hac re ad Nuncium Apostolicũ scribo : & cum bona occasio se offeret, summum quoque Pontificẽ obsecrabo, vt auctoritate sua causã tam iustam breuì expedi-ri curet . Ego, Reuerendissime

Pater, hac ipsa die noua cruce oneratus sum: quasi enim debilibus humeris meis non sufficeret, pondus Cardinalatus; accessit, Pontificis maximi iussu, etiam onus Archiepiscopatus: quod ideo scribo, tum ut pietas, & charitas amici optimi precibus suis apud Deum onus meum subleuare dignetur, tum ut sciat, me post breue tempus Roma excessurum, & Capuam Campaniæ Ciuitatem, ubi sedes est Archiepiscopalis, omnino profecturum. Deus noster, qui Deus est totius consolationis, consoletur cor vestrum, & faciat cum tentatione prouentum. Romæ die 5. Maij 1602.

HENRICO A LOTHA-
ringia Episc. Virdunē.

Epist. XXIII.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Si mala, quæ
nos

nos hîc premunt, ad Deum ire
compellunt, vt sanctus ait Gre-
gorius; dubitare non possum,
quin sancta anima Episcopi Vir-
dunensis, quę Deiamore flagrans
magnis antea itineribus ad cele-
stia properabat, nunc tot funeri-
bus carissimorum pressa, quasi
tot calcaribus incitata, longè ce-
leriùs ad Deum ire festinet. Non
enim Dominus meus Henricus
de illis est, qui contristantur de
dormientibus, sicut & ceteri, qui
spem non habent; sed de illis po-
tius, qui semper cogitant hospi-
tes se, & peregrinos esse: & fratres
nostros, qui cum pietate dormi-
tionnem accipiunt, optimam ha-
bere spem repositam: neque no-
bis perire,, sed nos preire ad pa-
triam. Sancta illa Regina soror
vestra anno superiore diuturnæ
patientię coronam accepit: non
multo ante insignis ille Comes
frater item vester in bello Can-

nonico, aduersus ferocissimos
Turcas. fortiter pugnans glorio-
sè occubuit: nunc demum nobi-
lissimę familię columnen, Heros
non minus pius, quàm fortis
Dux Mercurij, post deuictos e-
gregia pugna Barbaros, alienis-
simo tēpore, si Reipublicę chri-
stianę pericula cogitamus, sed
opportunissimo, si Dei proui-
dentiam respicimus, in pace quie-
uit. Hęc certè tanta, & tam bre-
ui interuallo repetita flagella fa-
cilè possent animum terre affi-
xum ita perturbare, vt etiam de
statu suo mouerent: sed absit, vt
suspicer Dominum Henricum
Episcopum Virdunensem, cuius
cor cælo affixum esse non dubi-
to, humanis casibus ita moueri,
vt consolatorio sermone indi-
geat. Melania quondam sancta,
Hieronymo teste, cum adhuc
calente mariti corpusculo, & nec-
dum humato, duos simul perdi-
dis-

diffet filios , lachrymæ guttam
 non fudit , stetit immobilis , &
 ad pedes aduoluta Christi, quasi
 ipsum teneret , arrisit: expedi-
 tius, inquit , tibi seruitura sum,
 Domine , quia tanto me onere
 liberaſti. Quòd si fœmina mari-
 ti, & liberorum funera ficcis o-
 culis aspicere potuit; qua tan-
 dem animi conſtãtia Christi ser-
 uus, ſummoque Sacerdotio præ-
 ditus Henricus meus dormitio-
 nem ſororis , & Fratrum feret?
 Hæc nimirum cauſa fuit, cur vſ-
 que ad hoc tempus nihil ſuper
 his humanis caſibus ſcribere vo-
 luerim. Nunc verò redeunte
 ad Illuſtriſſimam D.veſtrã .D.N.
 nolui permittere , vt ſine meis
 litteris ex Vrbe diſcederet: tum,
 vt de eius diligentia, & ſolicitu-
 dine teſtimonium perhiberem,
 tum, vt anguſtias meas Amplitu-
 dini veſtræ ſignificarem: quaſi
 enim Cardinalitia cruce parum

oneratus viderer ; adiecit Dominus aliam crucem , curam videlicet Pastoralem Capuani Archiepiscopatus . In qua re certo scio, compatietur mihi Illustrissima D. V. quæ satis iam experimento didicit , quàm graui pondere humeros animæ premat sollicitudo Pastoralis . Cum primum à Summo Pontifice consecrationis munus accepero, quod spero tore in octaua Paschæ ; ad Ecclesiā mihi creditam aduolabo . itaq. nouit iam Amplitudo vestra, si quid mihi deinceps commendare, vel imperare voluerit , quò litteræ dirigendæ sint . Coniungamus interim, si placet, orationem, vt de tam ingenti periculo , quod secum adfert regimen animarum, salui aliquando, atq. iucolumes euadamus . Romæ 1603.

**EPISCOPO VLADISLA-
uiensi.***Epist. XXIV.*

Per illustres, & Reuerendissime
Domine . Litteræ Ampli-
tudinis vestræ redditæ mihi sunt,
cum ex Vrbe ad Ecclesiam meā
prp̄ficiscerer : placuit enim Deo
per Vicarium suum Romanum
Pontificem vocare me ad regimē
Ecclesię Archiepiscopalis Capua-
næ . Et quoniam ego satis noui,
& alios non semel adinoui, quā
seuerè in sacris Canonibus resi-
dētia ab Episcopis exigatur; cum
primum de manu Summi Pontifi-
cis consecrationem, & pallium
accepi; iter ad Ecclesiam mihi
commissam arripui . Hæc causa
fuit, cur negotium Reuerendis-
simę D. V, & societatis Iesu apud

Sedem Apostolicam promouere non potuerim : quod certè, si per otium licuisset, totis viribus complexus essem, tum vt D. V. Reuerendissimæ rem gratam facerem, tum vt Societati Iesu cui plurimum debeo, operam meam præstarem. Spero summum Pontificem, etiam sine mea intercessione, tam prudenti, & pio desiderio Amplitudinis vestræ non defuturum. Valeat Reuerendissima D. V. mei memor in sanctis precibus suis. Capuæ die 7. Maij 1602.

EPISCOPO CRACO-
uiensi.

Epist. XXV.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Meritò potest Illustrissima D. V. omnia sibi de
me

me promittere : quoniam tali glutino Christi charitas nos coniunxit; vt neq. in hoc seculo, neq. in futuro dissoluendum esse sperare possimus. Negocium, quod mihi D.V. commendat, iam feliciter expeditum est, & concessa facultas à Sanctissimo Domino nostro D. Alberto Ziemacijo ascendendi non solum ad sacros ordines, & beneficia quęcunque, sed etiam ad dignitates, & Canonicatus in Ecclesijs Cathedralibus : in qua re non defui officio meo; cum id coram Sanctissimo tractaretur. Nolo autem D. V. ignorare, me his diebus ad Archiepiscopatum Capuanę Ecclesię vocatum esse : in qua re compatietur mihi, certo scio, pietas cordis vestri, quę iam experimēto didicit, quàm sit ingens, & periculosum Pastorale onus Cupio D.V. Reuerendissimam benè valere : & in omnibus prosperè agere,

gere, at que in ijs potissimum,
 quæ ad diuinum obsequium per-
 tinent, & mei ad Altare Domini
 in sanctis precibus suis memo-
 rem esse. Capuæ die 15. Maij
 1602.

MAXIMILIANO

Duci Baua-

riæ.

Epist. XXVI.

Serenissime Princeps. Compa-
 tior ex animo Serenitati ve-
 stre, quòd Matrem tantæ virtu-
 tis amiserit. Laudo pietatem
 optimi filij erga parētem optimā,
 quæ in litteris Celsitud. vestræ
 perspicuè cernitur. Admiror re-
 ligiosam prudentiam constantis-
 simi Principis, qui remedium le-
 niendi doloris ex media Theolo-
 gia desumpsit. Non est Serenis-
 simus

simus Dominus meus ex eorum numero, qui contristantur, quasi spem resurrectionis non habeant; sed ex ijs, qui in Christi schola instituti, norunt caros homines non tam amitti, quàm premitti, & obitum verè fidelium dormitionem esse, non mortem. Itaq. non moleste feramus, quòd aliquando nobis sancti parentes à Domino subtrahuntur, sed agamus ei gratias, quòd tamdiu nos eorum confortio frui permiserit. Spero equidem sanctam illam animam iam cælo receptam esse, atque adeo nostris oblationibus, precibusue non indigere: faciam tamen, quod mei muneris est, vt ad altare Domini præstantissimã Principem, & de vniuerso nostro ordine optimè meritam, orationibus meis frequentem. Serenitatem vestram iustè, feliciterque regnantem Dominus noster Iesus Christus, qui Princeps est Regum

64 *Card. Bellarm.*

gum terræ, dirigat semper, ac
protegat. Capuæ die 22. Iunij
1602.

IOSEPHO VVINDER.

Epist. XXVII.

R Euerendiss. & Carissime
Domine. Gratulor tibi
pium votum à Deo sinè dubio
inspiratum seruiendi Domino in
humilitate præclarissimi ordinis.
Nec solum gratulor, sed etiam
inuideo tam felicem sortem.
Vtinam mihi liceret, dimissis tur-
bis, in montem ascendere. Sed
vnusquisque donum suum habet
à Deo: vnus sic, alius autem
sic, vt Apostolus loquitur. Illud
autem cum Sapiente admoneo,
vt animum tuum ad tentationes
præpares, & de perseverantia
seriò cogites. Respondeo per
inclusas litteras ad Epistolam
Do.

Epist. XXVII. 65

Domini Valentini Leucktj, &
permitto iudicio Patrum Socie-
tatis Iesu totum negotium. Eas
litteras fidei tuæ commendo. Va-
le, Sacerdos optime, mei memor
in sanctis precibus tuis. Capuæ
die 14. Augusti 1602.

IVSTO BARONIO,

Epist. XXVIII.

CLarissime vir, & singularis
amice. Molestè fero, quòd
litteras tuas priores nō viderim,
sed longè molestiùs, quòd te ip-
sum videre non possim - Faxit
Deus, vt in patria coniungamur,
cum ipsius Dei causa in exilio
nos disiunxerit. Ego te, vbicun-
que fueris, sincerè diligam, &
Roma abeuntem precibus, & vo-
tis prosequar: arbitror enim
vitam, & salutem tuam Ecclesiæ

catholicę non mediocriter profuturam, si ad Caluini institutiones seriò refutandas animum adieceris: video enim tibi ad opus hoc perficiendum multa suppetere, quibus vel omnibus, vel nonnullis caruerunt, qui idē opus infeliciter aggressi, infelicius ad exitum perduxerunt. Me certè non solùm ætas iam prouecta, & in senium declinans prohibet eiusmodi opus aggredi; sed multò magis sarcina Ecclesiastica, quę grauiissima est: cum non solùm more veteri assidue concionandum, & orandum, vel, vt verbis vtar Apostolorum, orationi, & verbo Dei instandum nobis sit; sed etiam iuri dicendo, & reis puniendis operam dare sine intermissione debeamus. Tibi igitur palmam hanc libenter cedo & iuniori, & instructiori. Dominus Deus noster dona sua in te collata conseruet, & augeat, vt de
ho-

Epist. XXIX. 67

hostibus fidei, qui te aliquando
captiuium miserè tenuerunt, glo-
riosè triumphes. Capuę die 6.
Septembris. 1602.

ABBATI FVLDENSI.

Epist. XXIX.

R Euerendissime Domine :
Litterę D. V, Reuerendis-
simę tanto mihi gratiores fue-
runt ; quanto iam desperare in-
cipiebam de bono exitu optime
causę, quę immortalis futura vi-
debatur . Itaque prudentissimo,
atque à Deo inspirante, consilio
Amplitudo vestra noluit iniquam
concordiam, vt iustam senten-
tiam assequeretur . Neque me
piget, sepius iterasse preces apud
Sum. Pontificē, & litteras ad Apo-
stolicum Nuncium . Quod de
Serenissimo Maximiliano D. V.
Re-

Reuerendissima adiunxit, mirū
in modum animum meum exhi-
larauit: verebar enim, ne post
Cēsaris sententiam administrator
difficilem se præberet in dimit-
tenda prouincia. Sed Deo, in
cuius manu sunt corda Regum,
facile fuit omnia componere,
quando in conspectu eius bene-
placitum tempus aduenit. Illud
iam superest, vt pastoralis ve-
stra sollicitudo deformatam pro-
uinciam totis viribus reformare
aggrediatur, ouiculas dispersas
congreget, lupos longè abigat,
& tempus gregi inuigilando re-
dimat, quod litigando quodā-
modo perdere aduersariorum
coëgit iniuria. Precor Deum,
vt sicut Amplitudini vestrę iam
dedit, vt diuturnę patientię fru-
ctum suauissimum colligeret in
terris; ita det vtrique nostrum,
vt pastoralis officij, atque laboris
plenam mercedem inueniamus
in

Epist. XXXIIII. 69

in cœlis. Diligamus inuicem,
atq. oremus pro inuicem, vt sal-
uemur. Capue die 10. Octobris
1602.

G V G L I E L M O

Tailerio.

Epist. XXX.

Reuere[n]de Domine. Verè,
& ex corde compatior an-
gustijs tuis, & tanto magis ex
corde, quanto re ipsa nihil fere
me facere posse video in gratiã
tuam. Si quidem apud Datarium
Sanctissimi Domini Nostri nullã
auctoritatem habeo, & planè
scio litteras meas ad illum nihil
omnino profuturas. Quod vnum
mihi superest, hoc faciam, vt vide-
licet causam tuam Reuerendo
P. Roberto Personio, & per illum
Illustrissimo Cardinali Burghe-

sio

fio Anglorum Viceprotectori,
Cardinalis enim Farnesius Pro-
tektor abest ab Vrbe, quam dili-
gentissimè commendem. Tu ve-
rò, homo Dei, iacta cogitatū tuū
in Dominum, & ipse te enutriet:
fidelis enim Deus est in omni-
bus verbis suis: ipse dixit, Quæ-
rite primum regnum Dei, & iu-
stitiam eius, & hæc omnia adij-
cientur vobis, & scit Pater vester,
quia his omnibus indigetis. Er-
gone solus Guglielmus Tailerus
egregius confessor, & pugil Dei
deferetur à Deo? absit, non fiet
hoc: imò quanto magis videtur
ab auxilio humano destitutus;
tanto erit illi vicinius, atq. præ-
sentius auxilium diuinum. Scio
te hac qualicumque cōsolatiūcu-
la non indigere, sed volui paucis
his verbis affectui meo satisfacere.
Vale, & pro me ora, qui sarcina-
nam grauissimam gemens fero.
Capuę die 7. Nouemb. 1602.

Ar-

ARCHIEPISCOPO

Philippensi.

Epist. XXXI.

AD modum Illustris, & Reue-
rendissime Domine Frater.
Gratulor præclaræ sorti tuæ, nec
parùm inuideo pijs laboribus,
periculisque, ad quæ te Christi
charitas, & animarum salus im-
pellit. Quod si, vt non sine cau-
sa speras, te Roma redeuntem
gloriosi Martytij certamen exci-
piet, vt olim sanctum Thomam
Cantuariensem; tum verò non
ego solum, sed omnes pij Sacer-
dotes coronam gloriæ tibi inui-
debimus. Utinam te ad tam
bonum prælium properantem
coram complecti possem, quando
ne.

neque Romam venientem, neq.
Roma discedentē videre dignus
sui. Sed si tandem aliquando in
celesti patria nos Princeps Pasto-
rum coniunget; facile iacturam
hanc momentaneæ visitationis,
& colloctionis ferre poterimus.
Vale igitur, dignissime Præsul, &
me confacerdotem tuum apud
Deum meritis tuis, & precibus
iuua. Capuæ die 28. Februarij
1603,

IOANNI COMITI

Frisiæ Orien-
talis.

Epist. XXXII.

Illustrissime Princeps . Nescio
quid finistri audieram de
successu belli Hungarici circa
personam vestram : sed huma-
nissimæ , gratissimæque litteræ ,
quas nudiustertius accepi, omnem
mærorem meum ex falso rumore
conceptum penitus absterferunt.
Gratulor, itaque primùm D. V.
Illustrissimæ reditum incolumem
in patriam : gratulor deinde in-
uictam patientiam in rebus ad-
uersis, quæ sine dubio clementis-
simus Pater noster Deus permit-
tit, vt probatio vestræ fidei, vt
loquitur sanctus Petrus, multo
preciosior auro, quod per ignem

D pro-

probatur, inueniatur in laudem,
 & gloriam, & honorem in reue-
 latione Iesu Christi. Quod mihi
 D. V. gratias agat; nulla causa
 est, cum planè sit exiguum, quod
 in gratiam vestram feci. Opto
 mihi dari occasionem multo plu-
 ra, & maiora præstandi. Interea
 non intermittam preces, & Sa-
 crificia pro D. V. Illustrissima, le-
 ctissima, pijsimæque coniuge,
 & vniuersa ditione, ac prouincia
 diuinitus vobis commissa. Capue
 die 30. Maij 1603.

N. N.

Epist. XXXIII.

Per illustris, & Reuerendissime
 Domine frater. Vidi liben-
 ter Ioannem Magistralem, qui
 & litteras Amplitudinis vestræ
 plenas amcris, & gratiæ, & libel-
 lum nescio cuius hominis perdi-
 ti plenum calumniarum attulit.
 Ago gratias Domino Deo no-
 stro,

stro, quòd pastores tam vigilantes, qualem esse video Amplitudinem vestram in locis istis, vbi maximè necessarij sunt, excitare dignatus sit. Quòd verò mea opuscula non omninò sint inutilia seruis Christi; gaudeo quidè pro profectu, sed nulla inani efferor gloria, quòd optimè nouerim imperfectum meum: neque ignorem si quid boni in meis libris inueniri potest; id totum a Patre luminum descendisse. Considerabo libellum ad me missum: Sed non audeo polliceri confutationem: tum quòd in cura pastoralis huius Capuanæ Ecclesiæ ita distinear, vt tempus non suppetat ad alia grauiora negotia suscipienda: tum quòd istic sint multi Patres Societatis Iesu; quibus in promptu erit, si voluerint, eiusmodi opus aggredi, & perficere. Precor amplitudini vestrę vires magnas ad onus pastorale

fortiter ferendum vsq. in finem,
 & me sanctis precibus vestris hu-
 militer commendo. Capuæ 8.
 Iunij 1603.

N. N.

Epist. XXXIV.

ADmodum Reuerende, & e-
 ruditissime Domine Deca-
 ne. Accepi litteras tuas, & scri-
 ptum alligatum: litteræ spirant
 humilitatem: scriptum redolet
 sapientiam non vulgarem: singu-
 la per se magna, sed omninò si-
 mul maxima sunt: plerumque
 enim vel sciētia inflat, vel humi-
 litas rudis est. Ago ingentes gra-
 tias Deo primùm, quod te talem
 dono suo fecerit, deinde etiam
 tibi, quòd non solùm mihi inno-
 tescere, sed etiam scriptum meū
 protegere volueris. Perlegi lu-
 cubrationem tuam eadem, qua

mihi allata est, die, & vno spiritu
 audivissimè totam perlegi: mira-
 tus sum conspirationem ingenij
 tui in eundem omnino sensum
 animi mei: neque dubito alios
 etiam conspiraturos fuisse, si eo-
 dem candore animi, addo etiam
 eadem soliditate doctrinæ prædi-
 ti scriptum meum legissent: sæpe
 enim liuor in transuersum ho-
 mines agit, & sæpe fit, vt qui glo-
 riam aliundè non possunt assequi;
 detrahēdo viris, qui alicuius no-
 minis esse videntur, gloriam que-
 rant. Quod verò requiris à me,
 vt scriptum tuum corrigam; idem
 est, ac si requireres, vt ipse, me
 corrigerem: idem enim dicimus,
 idem sapimus: sed ego breuiter,
 quod semper soleo, tu copiosius:
 ego simpliciter, tu multis testi-
 moniorū, & rationum argumen-
 tis instructus ad scribendum ac-
 cessisti. Vale, & me, vt cæpisti;
 amare perge, teque à me ama-

ri, magnique fieri non dubites.
Capuæ die 15. Ianuar. 1604.

N. N.

Epist. XXXV.

Serenissime Princeps. Aud-
tum est hic Romæ, non satis
certo auctore, tractari de coniu-
gio inter Serenissimum filium
Serenissimæ Celsitudinis vestræ,
& Princepem quamdam hæresi
Lutherana infectam. Et quamvis
hoc ægrè credatur à nonnullis,
ab alijs nullo modo fidem mere-
ri videatur; mihi tamen, ob an-
tiquam, & summam obseruan-
tiam, qua prosequor Serenissimā
domum vestram, visum est hoc
ipsum indicare Celsitudini vestræ
Serenissimæ, & simul breuiter at-
tingere pericula, & scandala, quæ
ex huiusmodi coniugio, si fortè
reuera iniretur, nascitura videan-
tur.

tur. Ac vt de periculis ordiar, nō
est ignota Serenitati vestre vox il-
la Dei 3. Reg. XI. non ingredi-
mini ad eas, neque de illis ingre-
dientur ad vestras, certissimè e-
nim auertent corda vestra, vt
sequamini Deos earum: Quæ di-
uina sententia, etiam si probatio-
ne non egeat, cū diuina sit; ta-
men ratione, & experimento ma-
nifestissimè comprobatur. Ea
siquidem est natura fœminarum;
vt multò facilius sit, vt ipse viros
pertrahant ad errorem, quàm vt
viri eas perducant ad veritatem.
Certè prima mulier in statu in-
nocentiæ plus potuit blanditijs
suis ad virum perdendum, quàm
primus homo, idemque sapien-
tissimus consilio suo ad eam con-
seruandam. Salomon quoque,
cum inultas vxores idololatrias
haberet; nullam omnino redu-
xit ad veram pietatē, sed ab om-
nibus ità deceptus est, vt singu-

lorum Idola coluerit: Achab Rex à Iezabele inflammatus Heliam persequutus est, Idola coluit, falsos Prophetas fouit, Nabuthem occidit, & tandem ipse, & vxor eius vitam, & regnum miserè amiserunt. Itaque, inquit scriptura, non fuit alter talis, sicut Achab, qui venūdatus est, vt faceret malum in conspectu Domini: concitauit enim eum Iezabel vxor sua, & abominabilis factus est in tantum, vt sequeretur Idola, quæ fecerant Amorrhæi. Sed vt ad nostra ueniamus, notæ sunt tragediæ, quas excitauit aduersus Sanctum Ambrosium, & Ecclesiam Mediolanensem Valentinianus Iunior, ut assentiretur Iustine parenti suæ quæ Ariana labe infecta erat. Quæ uerò fuit origo hæreticæ prauitatis in Anglia, nisi coniugium Henrici Registū catholici cum Anna Bolena hæretica? Consulat Serenitas vestra

stra librum primum de schismate Anglicano Nicolai Sanderi, vbi hæc verba inueniet: Omnes Anglicani protestantes, Lutherani, Zuingliani, Calvinistæ, Puritani, & Libertini has nuptias Henrici, & Annæ adorant, vt fontem Euan- gelij sui, matrem Ecclesiæ suæ, originem fidei suæ. Ac vt cæte- ra omittam, quæ nimis longum esset singillatim persequi; vidi ego oculis meis quanta esset li- bertas Hereticorum quo tempo- re vivebat Vxor Ducis N. quæ hæreticis Calvinianis obnoxia- erat: sola enim vmbra mulieris illius faciebat, vt in illa prouin- cia hæresis toleraretur: & tamen fæmina illa vetula, & deformis e- rat: quod si iuuenis, & formosa fuisset; & cor viri sui amoris re- tibus occupasset; quanta quæso mala ab Hæreticis timeri potuis- sent? Venio ad scandalum. Se- renissima vestra domus verissima

laude floret inter omnes gentes, quòd ab omni hæresis colluione intacta permanferit, quòdque Ecclesiæ Catholicæ leges sanctissimè ad hanc diem obseruauerit: denique quòd omnem ditionem suam, quæ amplissima est, in antiqua, atque orthodoxa religione, & in Ecclesiæ catholicæ obedientia continuerit. Quæ erit igitur adimiratio hominum, si videant contra expressam Ecclesiæ legem, & cum euidenti periculo fidei in ipsam domum Principis admitti hæreticam sæminam ad maritale consortium? Lex est Concilij Agatensis ab Ecclesia vniuersali approbata, & in Decretum relata 28. q. 8. can. Non debet, vt non liceat hæreticam mulierem ad coniugium cum viro catholico admitti. Quis ergo non ingemiscat, si videat in domo Serenissimorum Principum originem tam ingētis mali? Horret

ret profectò animus meus cogitare ex vna tali scintilla quam magnum incēdium excitari possit. Sed quoniam, vt initio dixi, non facile possum adduci, vt credam, quod fortasse sparsit vanus rumor; non ero in hac re deploranda prolixior. Vnum precor Serenissimam Celsitudinem vestram, vt eo animo hæc legere dignetur, quo à me scripta sunt, candido videlicet, & sincero, & glorię, ac salutis imperij vestri cupidissimo.

Deus optimus maximus

Serenissimam personam vestram,

nam vestram,

cum omni

domo

sua diutissime seruet,

incolumem.

Romæ &c.

1605.

IOANNI COMITI

Frisiæ Orien-
talis.*Epist. XXXVI.*

Illustrissime Domine Comes.
Agnoui ex epistola Illustrissi-
mæ Dominationis tuæ, quā præ-
claris Dei donis persona vestra
ornata sit: spirat enim epistola
illa animum tam memorem ac-
ceptorum beneficiorum; vt etiā
officia perexigua obliuisci non
queat: spirat amicitiae constan-
tiam tam firmis nexibus colliga-
tam; vt eam multorum annorum
silentium dissoluere, ac ne laxare
quidem potuerit: spirat denique
religionis diuinæ, fideique catho-
licæ zelum tam ardētem; vt aquæ
multarum tribulationum eum
extinguere non valuerint. Age
igi-

igitur, optime Christi miles, certa
bonum certamen fidei, apprehende
vitam æternam, æmulare
gloriam Sanctissimorum Principum,
qui non Domini solum,
sed, quod est sine comparatione
illustrius, Apostolitarum Pro-
vinciarum dici meruerunt. Pon-
tificem maximum, per gratiam Dei
verè piū habemus, & Germaniæ
amantissimum. Me verò Illu-
strissima D. V. paratissimum sem-
per inueniet, siue apud Ponti-
ficem, siue apud alium opera
mea uti voluerit. Precor verò
Deum, ut quod cæpit bonum
in persona vestra, & lectissima,
clarissimaque fæmina coniuge
sua, id perficiat, & felicissimè
consummet. Romæ &c. 1605.

EPISCOPO LVCEO

riensi.

Epist. XXXVII.

Per illustris, & Reuerendissime
Domine. Memoriam mihi
gratissimam veteris nostræ con-
suetudinis litteræ Reuerendissi-
mæ D. Vestræ mihi renouarunt:
& quamuis profectus litterarij
Amplitudinis vestræ præcipuæ
causæ fuerint magnitudo ingenij,
& industria, ac diligentia eiusdem
Amplitudinis vestræ; lætor ta-
men meam etiam operam, ac la-
borem in docendo ad hunc ipsū
profectum aliquid contulisse: ma-
gis etiam gaudeo, quòd talem
collegam in pascendo grege do-
minico nactus sim, qui me ad
vigilias custodiendas, & lupos ab-
ouiliarcendos exemplo suo non

pa-

parum iuuabit . Neque enim
quia D. vestra in Polonia, ego in
Italia oues pascēdas suscepimus,
ideo non college dicendi sumus:
Episcopatus, inquit Sanctus Cy-
prianus , vnus est , ac per hoc &
Episcopi omnes vnum in Christo
sunt, qui Princeps Pastorum est ,
& qui per eos ministros suos v-
nius ouilis vnum pastorum ge-
rit . Libellum doctrinæ christia-
næ breuissimum pro captu pue-
rorum , & alterum paulò longio-
rem pro ijs , qui eam docent, ius-
su Pontificis maximi confeci: non
elegantia, vel doctrinæ ostendē-
dæ ; sed soli breuitati , & perspi-
cuitati deferuiens . Et quoniam
Reuerendissimæ D. vestræ lon-
giorem deesse video ; dabo ope-
ram, vt cum his litteris ad manus
Amplitudinis vestræ perueniant.
Res est leuis, ac penè puerilis, ta-
men non inutilis, ac propterea, &
gallicè , & hispanicè iam legitur :
quod

quod si opera D. Vestræ Reuerendissimæ latinè quoque, & polinicè legatur; non parum illi auctoritatis accedet. Cupio D. Vestrā Reuerendissimam benè valere, in opere dominico strenuè laborare, & mei in sanctis precibus suis memorem esse. Romæ &c. 1605.

EPISCOPO ALGAR-

bienfi.

Epist. XXXVIII.

Illustrissime, & Reuerendiss. Domine. Et si mea mihi non multū placent, quippe qui nomi imperfectum meum; tua tamen, Antistes optimè, mirificè placuerunt: quæ enim ego leui manu vix adumbraui; tu viuis coloribus ita perfecisti, vt operis mei

mei vestigia internosci nō queāt.
Vel si mauis, vt à pictis imagini-
bus ad hortulos transeamus; si
hos fructus ex hortulo meo legi-
sti; eos per se acerbos, & insipi-
dos, tu saccaro, ac melle sapien-
tiæ, atque eloquentiæ tuæ con-
ditos tales reddidisti; vt eos gu-
standi sensum amisisse oporteat,
quibus non sapiunt. Mihi certē
dulcissimi visi sunt, ac pro his
gratias ingentes habeo, & ago.
Precor verò. Deum, vt qui do-
na gratiæ suę tam larga manu in
animum tuum profudit, idem
te Ecclesiæ suæ decus diu seruet
incolumem. Romæ &c. 1605.

PETRO PALMARII

Epist. XXXIX.

ADmodum Reuerende Pa-
ter. Lucundissima mihi fuit
recordatio veteris nostræ con-
suetudinis, quam & litteris ple-
nis amoris, & obseruantia, &
opusculo pleno doctrine R. Ve-
stra refricauit. De posthumo
Vvitachieri non magis laboro,
quam de alijs eius scetibus: cum
enim tempus mihi non suppetat,
quod & in negocijs grauioribus,
vt in eiusmodi scriptionibus, po-
nam; malo Ecclesiæ mihi com-
missæ, & Summi Pontificis obse-
quio vacare, quàm cum istis ho-
minibus eadem sæpius replican-
do contendere. Quia tamen uti-
le est Ecclesiæ, vt propter infir-
mos non desint, qui nouis libel-
lis nouas responsiones reddant;

ro-

rogavi Patrem nostrum Generalem, vt curam istam aliquibus de nostra Societate cōmittat, quod se libenter facturum amplissimis verbis pollicitus est. Quò magis Reuerentiæ Vestræ obstrictus teneor, quæ sponte sua defensionem meam suscepit. Ago igitur ingentes gratias, & meam vicissim operam Reuerentiæ Vestre offero, si qua in re vtilem sibi fore putauerit. Sanctis precibus, sanctissimisque sacrificiis R. V, me plurimum commendo. Romæ die 30. Maij 1605.

IOANNI ANDRAE

Priunchnicio.

Epist. XL.

Perillustris, & Reuerendissime Domine. Quòd me Dominatio vestra ad Summum Pōtificatum

catum euehendum vel crediderit, vel optauerit; id totum beneuolentię vestrę adscribo: facile enim qui diligunt, ea sibi persuadent futura, quę cupiunt. Sed ego, ctedat mihi Dominatio vestra, non modo Sedem illam altissimam nunquam desideravi; verum etiam semper exhorruui: ac Deum toto corde precatus sum, vt meę imbecillitatis optimę conscius, tam periculosum fastigiũ me cõscẽdere nõ pateretur. Quare D. V. si me amat, mihi cõgratuletur, Deoq. nostro pro me gratias agat: & si quid in gratiam vestram, dum Romę verfor, quod erit per totam hanc æstatem, efficiendum sit, in quo opera mea utilis esse videatur; libere iubeat, & me, vt adhuc fecit, amare pergat. Romę die 15. Iunij 1605.

Eidem

E I D E M.

Epist. XLI.

Perillustris, & Reuerendissi-
me Domine. Non consue-
ui perdere bonas horas in legen-
dis nugis, & mendacijs eorum,
qui singulis hebdomadis diffemi-
nant per orbem omnia, quæ sa-
runtur, vcl dicuntur per magnos
viros. Ea causa est, cur nihil co-
gnouerim de Magno Cancellario
Poloniæ præter obitum. Molestè
fero tam turpem notam iniustam
esse post mortem viro clarissimo:
& continuò significandum cura-
ui Præfecto Urbis, ad quem ista
pertinent, vt iubeat per eosdem
garrulos scriptores cōtraria scri-
bi. Promisit se daturum operā,
vt si fieri possit, damnum hoc
refarciatur: negauit autem pos-
se in eos iure animaduerti, quo-
niam

niam non ipsi sunt auctores eorum, quæ scribunt, sed referunt ex Venetijs id esse Romam perscriptum, & fabulis ex Venetijs allatis id probant. Oporteret cum Venetis agi, vt ipsi remediũ adhiberent, ne talia scriberentur, vel certè ex Polonia scribi oporteret aliquid, vnde ista mendacia confutarentur. Valeat Perilunus, & Reuerendissimus Dominus, & me, vt facit, amare pergat: & si quid aliud per me fieri cupit, liberè iubeat. Romę die 5. Augusti 1605.

ALEXANDRO

Haller.

Epist. XLII.

Admodum Reuerende Pater.
Libentissimè legi litteras
Reuerentiæ Vestræ, quibus me
de

de fructu suo spirituali, & progressu Collegij Constantiensis certiozem reddidit. Ago Deo gratias, de cuius munere ista bona tam magna proueniunt. Ego Romam veni ad Comitua Pontificia: sed cum ad meam Ecclesiam reuerti pararem; obedientia Summi Pontificis, & simul desiderium Patrum Societatis fecit, vt dimissa Ecclesia Capuana Romæ consisterem. Itaque qui ante triennium reliqueram Patrem, & Matrem, vt adhærerem vxori meæ; nunc, vt adhæream Patri Summo Pontifici, & Matrî Societati Iesu, sponsam mihi carissimâ relinquere cogor. Hæc quidem contraria esse videntur: sed Spiritus Sanctus, qui per Vicarium Iesu Christi vtrumque iussit, non est sibi contrarius. Mihi quidem Episcopalia munia magis arridebant, quàm Cardinalitia: videbar enim in missione versari, &

So.

Societatis ministeria quodammo-
do obire: sed non pertinet ad
seruum eligere quid faciat, cum
totus à nutu Domini pendere
debeat. Oret pro me charitas
tua, vt beneplacitum Domini
semper adimpleam,, & particeps
fiam laborum tuorum, in quibus
tam fideliter defudalti. De Sum-
mi Pontificis pietate, quæ R. V.
audiuit, verissima sunt: verè enim
de illo dici possunt, quæ frequen-
ter canimus in Ecclesia: Qui pius
prudens, humilis, pudicus, so-
brius, castus fuit, & quietus: nec
minus vera sunt, quæ de contra-
rijs vitijs nonnullorum ad vos
perlata sunt: sed benè nouit pru-
dentia vestra paleas cum tritico
in eadem area, & pisces malos
cum bonis in eadem rete, vsq. ad
diem iudicij permixtos esse de-
bere: & ideo ab ipso Domino
dictum esse, necesse esse, vt scan-
dala veniant. Valeat R. Vestra
mei

mei m emor in sanctis precibus
fuis . Romæ die 8. Septem-
bris 1605.

EPISCOPO VAR-

mienfi.

Epist. XLIII.

PErillustri, & Reuerendissime
Domine . Merito gratias
Deo agit Amplitudo tua , quòd
Paulum Quintum Pontificem ma-
ximum hoc potissimum tempore
diuina prouidentia Ecclesiæ suæ
dare voluerit: est enim ijs vir-
tutum plurimarum ornamentis
præditus; vt iure sperare possi-
mus , Sancti Petri Nauim ab illo
prudentissimè , atque optimè
gubernandam : præsertim cum
ad animi præclarissimas dotes ac-
cedat etiam mirifica corporis ha-
bitudo , siuè etatem , siuè sani-

E ta-

tatem, siue speciem, siue robur desideres. Et quamuis curæ maximæ ex omnium Ecclesiarum sollicitudine bonum Pontificem quotidie premant, & fatigent; tamen, præter ceteras curas, illa pectus illius vehementius angit, quemadmodum Septemtrionem hæresibus tam multis, & tam multiplicibus purgare demum possit. Ad quam rem multū omnino præsidij in Episcopis vigilantibus, & feruentibus, qualem te esse gaudemus, positum esse intelligit. Quare Amplitudo tua dubitare non debet, quin rationes Ecclesiæ Varmienfis Summo Pontifici, & nobis omnibus, qui in illius obsequium perpetuò excubamus, cordi future sint. Vale, Præsul optimè, & magnum illum Osium, cæterosque celeberrimos Ecclesiæ Varmienfis Antistites prædecessores tuos imitari stude, meque vt fratrem amantissimum tibi

tibi addictissimum dilige : & si
quid in Vrbe possum , id, vt in
obsequium tuum impendam , iu-
re charitatis iube. Romæ Calend.
Octobris 1605.

RODVLPHO II.

Imperatori.

Epist. XLIV.

SAcra Cæsarea Maiestas. Lit-
teras Maiestatis Vestræ nūc
primū ab Illustrissimo Marchio-
ne Domino Francisco Gonzaga
recepi: nam & ego ante paucos
dies ab Ecclesia mea Capuana
Comitiorum causa Romam ve-
ni: et Orator Maiestatis vestræ
Imperatorias litteras non ad ab-
sentem mittere, sed præsens prę-
senti dare voluit. Ago ingentes
gratias M. V. quòd me humilem

seruum, non solum verbis Oratoris sui salutare, sed etiam proprijs litteris honorare voluerit. Dabo operam, vt tot beneuolentiæ signis à tanta Maiestate profectis ingratus non sim: quicquid enim vel Excellentissimus Orator suggererit, vel ego per me intelligere potuero, quod Maiestatis vestræ causa faciendum sit; proutissimo animo exequi conabor. Deus optimus maximus Maiestatem Vestram Sacro Romano Imperio, totiq. Ecclesiæ Dei diutissimè seruet incolumem. Rome 1605.

ABBATI SANCTI

Trudonis.

Epist. XLV.

ADmodum Reuerende Pa-
ter, & Domine. Accepi
litteras R. P. Vestrae, quibus
mihi reditum ad Urbem gratula-
tur. Sed sciat P. Vestra me non
solum rediisse, sed etiam libellum
repudij carissimę sponsę magno
cum dolore illius, & meo, Ponti-
fice iubente, misisse: valde enim
libenter à frequentia, & tumultu
Urbis remotus, pastoralibus fun-
ctionibus operam dabam: & si-
cut antea cum solutus essem ab
uxore, non quæsiui uxorem, sed
Christi Vicario sic volente duxi;
sic etiam postea, cum alligatus es-
sem uxori, non quæsiui solutionē:
sed cum Summus Pontifex vellet
me Romę manere, & ego non

auderem Ecclesiam retinere, & in ea non residere; ideò coactus sum, vel inuitus, eam deserere. Spero non displicuisse Deo quicquid eius Vicario auctore feci. Quod ad Abbatiam Sancti Trudonis attinet; mihi cordi fuit semper eius conseruatio, & libertas: & si deinceps opus erit, vt pro ea laborem; libentissimè id faciam. Gratias etiam ago, quòd me inter amicos Sacri Ordinis vestri numerandum censeatis, vt orationum vestrarum, quibus maximè indigeo, particeps fiam. & Sancti Trudonis patrocinium faciliùs consequi merear. Romæ die 8. Februar. 1606.

IACOBO VADES-
uorto .*Epist. XLVI.*

CLarissime Domine . Ingenti
lætitia me perfuderunt lit-
tere tuæ , quibus accepi , quam
magnum gratiæ diuinæ donum
consecutus sis . Verè præue-
nit te Christus in benedictioni-
bus dulcedinis suæ : neque mi-
nus donum existimo , quam con-
uersionem ab erroribus , & schis-
mate ad veritatem fidei , & Ec-
clesiæ vnitatem , lumen illud di-
uinum , quo tam excellentis gra-
tiæ magnitudo cognoscitur : quod
lumen esse in te litteræ tuæ pro-
dunt . Ago igitur gratias Deo ,
qui te nobis ex alieno amicum ,
& fratrem carissimum fecit . Quod
si ad hoc sanctum opus scripta

E 4 etiam

etiam mea aliquid contulerunt ;
 inde quoque gratias ago Deo, qui
 dignatus sit instrumento tam in-
 firmo ad opus tam magnificum
 vti: quamquam, vt Apostolus ve-
 rissimè confitetur , neque qui
 plantat est aliquod, neque qui
 rigat, sed qui incrementum dat
 Deus. Vale, & me, à quo in Chri-
 sto amaris, vicissim ama. Romæ
 die 20. Martij 1606.

IACOBO IANSONIO.

Epist. XLVII.

ADmodum Reuerende, atque
 amantiſs. Domine. Viuit
 in memoria mea dulcis illa con-
 ſuetudo, quam non breui tempo-
 re Louanij ſimul habuimus. Re-
 cordor pia colloquia, honeſtas
 deambulationes, & quam ſæpe,
 quantaq. cum deuotione mihi ſa-
 crificanti miniſtrabas, ac Sacra-
 tiſ-

tissimum Christi corpus de manu mea suscipiebas. Eam verò pietatem postea mirum in modum auctam, teque ex religiosissimo iuvene in senem perfectissimum euasisse, quod ex litteris P. Leonardi Lessij cognoui, mirificè gaudeo, ac Deo nostro, à quo bona omnia descendūt, gratias ago. Vnum vehementer cupio, vt cum ambo iam senes simus, & propinquum exitum expectemus; sanctis orationibus tuis fiat, vt qui in vita dileximus nos, post mortem quoque non separemur. De causa librorum tuorum nihil dico, quoniam facile iudicare potes, res tuas non minus quam meas mihi cordi esse. Vale Romę die 10. Augusti 1606.

**ANTONIO LENVN-
curt.***Epist. XLVIII.*

ADmodum Illustris, & Reuerende Domine. Quod scribis de domo, & Ecclesia, liberalitate tua Patribus Societatis Iesu accommodata, libentissimè audiui. Reddet Deus mercedem plenam: si enim quod vni ex minimis eius fecimus, ipsi facimus; multò magis, quod multis Christi seruis facimus, ipse Christus Dominus sibi factum ducet. Quod verò de Altari privilegiato (sic enim vulgo dicuntur) petis; omninò arduum est, hoc præsertim tempore, quo hìc Romæ de moderandis indulgentijs seriò agitur: & si vllæ sunt indulgentiæ, quæ moderatione indigeant; illæ potissimum esse videntur, quæ ad Altaria priuile-

le-

legiata spectant. Itaque Summus Pontifex, ubi nulla sunt eiusmodi Altaria, interdum adduci se patitur, ut aliquid concedat, sed pro certis diebus, certis personis, ad tempus definitum: ubi autem iam sunt eiusmodi Altaria; nullo modo concedit, quod ego sciam. Porro Nancoci non vnum, sed plura privilegiata Altaria esse dicuntur: quod si ita est, ut viri fide digni affirmant; non video, quomodo possit novum Altare privilegiatum à Summo Pontifice impetrari. Spero boni consules, si quod primum à me petisti, non accipias: id enim non voluntati, quæ promptissima est: sed rei difficultati tribuendum erit. Precor autem Deum, ut personam tuam diu servet incolumem. Romæ die 16. Octobris 1606.

IVSTO BARONIO.

Epist. I X L.

CLarissime, & Doctissime Domine. Causa, cur Capua relicta Romam redierim, non ea est, quòd Episcopatus sit onus, non dignitas, labor, non deliciae: tantos enim hic Romæ labores ferre cogimur, totque occupationibus, & tam molestis fatigamur; ut Episcopalis cura mihi deliciae viderentur. Sed cum ad Comititia Pontificia pro officio Cardinalatus venissem; Paulus Quintus, qui nunc sedet, me ad Ecclesiam meam redire passus non est: & quoniam ego numquam probare porui sententiam illorum, qui putant licere Episcopis in Ecclesia sua non assidue residere; Archiepiscopatum meum, quem absens benè administrare non po.

poteram, alteri committendum
curaui. Hęc est igitur vera cau-
sa, cur ad Cardinalium munia
obeunda reuersus, more solito
Sūmo Pontifici præsto sim. Gau-
deo te in eodem Consiliarij mu-
nere apud Illustriss. & Reueren-
dissimum Dōminum Archiepi-
scopum perseuerare: id enim ar-
gumentum nobis est fidelem operā
tuam Illustrissimo Principi satis
probari. Quæ scribis de Spinulæ
Ducis victorijs gratissima fuerūt:
vt etiam quæ de Domini Archie-
piscopi Principis Electoris vigi-
lantia, atque indefesso studio in
negocijs Imperij dirigēdis signi-
ficare voluisti. Res Venetę nos
quoque, imò nos potissimum an-
xios tenent, quippe qui propiūs
intuemur cum quanto religionis
periculo coniunctæ sint: sed spe-
ramus Deum, de cuius causa agi-
tur, Ecclesiæ suæ, Vicarioque suo
non defuturum. Vale, nosque
amare

110 *Card. Bellarm.*

amare perge, à quibus merito
tuo vehementer amaris. Romæ
die 25. Nouembris 1606.

GVLIELMO GIFFOR-

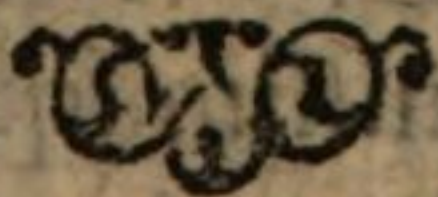
dio Decano Insu-
lenſi.

Epist. L.

Illustris, & admodum Reue-
rende Domine. Compatior
ex animo D. V. & mox vt habui
litteras vestras, & memoriale
directum Sanctissimo Patri Pau-
lo Pont. Max adij Sanctitatem
suam, & commendavi personam
vestram, relicto in manibus eius
memoriali. Respondit Pontifex,
se commisisse Nuntio suo, qui est
apud Archiducem, vt diligenter
informet de toto negotio. Audio
D. V. non admodum benè se ge-
rere cum Patribus Societatis.

Ten-

Tentatio hec est non parua, quòd
 operarij Vineæ Domini sint in-
 ter se ita diuisi, vt alij alios impe-
 diant. Et fortasse tribulatio, quæ
 D. Vestrâ nunc inuenit, à Diuina
 prouidentia immissa est ex oc-
 culto suo iudicio. Ego nihil af-
 firmo: neque enim ex relatio-
 nibus iudicare debeo. Hortor
 autem, vt filium quondam me-
 um, & quidem carissimum, vt si
 quæ est culpa in D. V. eam matu-
 rè delere curet: sic enim ape-
 rietur via, qua per Dei gratiam
 presenti calamitati remedium ad-
 hibeatur. Valeat D. V. mei me-
 mor in orationibus suis. Romæ
 29. Ianuar. 1607.

HENRICO EPISCOPO**Augustano.***Epist. LI.*

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Etsi non solum mihi, sed etiam omnibus alijs, qui res preclarè gestas Reuerendissimæ D. V. nouimus, & præsertim studium, quod adhibet in conseruanda, & propaganda catholica religione, iucundissima fuisset præsentia Amplitudinis vestræ, per occasionem, visitandorum liminum Sanctorum Apostolorum; tamen non dubitamus verissimum esse, quod eadem Illustrissima D. V. scribit de suis multis, grauissimisque occupationibus: & malumus omninò carere consolatione spirituali, quam ex tanti Episcopi præsentia caperemus; quàm vt Ecclesia

fia

fia illa careat, vel ad breue tempus, sollicitudine necessaria vigilantissimi sui Pastoris. Ego verò libenter vidi, & audiui Reuerendum Dominum Zachariam Furtembach, quem vice tua tum ad limina visitanda, tum ad alia negotia peragenda mittere placuit: & quod in me erit, dabo operā, vt negotia ipsa breuiter, & feliciter, & quod caput est, secundū voluntatem Amplitudinis vestræ expediantur. Quod si deinceps vlla alia in re opera mea D. Vestræ Illustrissimæ utilis esse poterit; preſto erit semper dum vixerō. Precor autem Deum, vt spiritu suo sancto confirmet Amplitudinē vestrā in omni opere bono, quo magis, ac magis de catholica Ecclesia benè mereri pergat, atq. à Deo mercedem plenam sui laboris accipiat. Romæ 5. Martij 1607.

GEORGIO BLACVELLO**Archipresbytero
Anglorum.***Epist. LII.*

Venerabilis in Christo Domine Frater. Anni sunt ferme quadraginta, quod inuicē nos viderimus: sed ego tamen veteris nostræ consuetudinis nunquam oblitus sum, teque in vinea Domini strenuē laborantem, quando aliter non potui, orationibus Deo commendare non destiti: me quoq. in tua memoria toto hoc tempore vixisse, & in tuis orationibus ad Altaria Domini locum aliquem habuisse nō dubito. Ita igitur ad hoc vsque tempus non verbis, aut litteris, sed opere, & veritate, vt Sanctus Ioānes loquitur, alter in alterius di-

dilectione permansimus. Sed hoc silentiū rumpere coëgit nuncius, qui diebus istis de tuis vinculis, & carcere ad nos venit: qui quidem nuncius, etsi tristis videri poterat, ob iacturam pastoralis tuæ sollicitudinis, quam Ecclesia ista fecit; tamen lætus, quoq. videbatur, quoniam ad martyrii gloriam, quo dono Dei nullum est felicius, propinquabas: ut qui tot annis gregem tuum verbo, & doctrina pavissem; nunc exemplo patiētiæ gloriosius pasceres. Verū hanc lætitiā non mediocriter interturbavit, ac ferē corrupit tristis alius nuncius, qui de constantia tua in recusando illicito iuramento ab aduersariis tentata, fortē etiam labefactata, & prostrata successit. Neq. enim, frater carissimē, iuramentum illud ideo licitum esse potuit, quod aliquo modo tēperatum, & modificatum offerebatur: scis enim
eius-

eiusmodi modificationes nihil esse aliud, quàm Satanæ dolos, atq. versutias, vt fides catholica de Primatu Sedis Apostolicę vel aperte, vel obscure petatur: pro qua fide tot inclyti Martyres in ista ipsa Anglia ad sanguinem, vsque pugnarunt. Certè enim quibuscumque verbis iuramentum ab aduersarijs fidei cōcipiatur in Regno isto, eò tendit, vt auctoritas Capitis Ecclesię à successore Sancti Petri ad successorem Henrici Octauum in Angliam trāsfertatur. Quod enim obtenditur de periculo vitę Regis, si Summus Pontifex eam in Anglia potestatem habeat, quam in alijs omnibus Christianis Regnis habet; inane prorsus esse omnes, qui sunt aliqua prudentia prædicti, facile vident: neque enim auditum est vnquam ab initio nascentis Ecclesię, vsque ad hæc nostra tempora, vt vllus Pontifex

rex maximus Principem vllum,
quamuis hæreticum, quamuis
ethnicum, quamuis persecutorē,
cædi mandauerit, aut cædem
fortè ab aliquo patratam proba-
uerit. Et cur quæso vnus Rex
Angliæ timet, quod ex tot chri-
stianis Principibus nullus timet,
nullus timuit: sed, vt dixi, vani isti
prætextus decipulæ sunt, & stra-
tagemata Satanæ, quales non
pauca in historijs veterum tem-
porum inueniuntur, quæ facile
referre possem, si non epistolam,
sed librum integrum scribendum
suscepissem. Vnum tantum, exē-
pli gratia, ad memoriam tibi re-
uocabo. Scribit Sanctus Grego-
rius Nazianzenus in prima ora-
tione in Iulianum Imperatorem,
illum, vt simplicibus Christianis
imponeret; in Imaginibus Im-
peratorijs, quas Romani ciuili
quodam genere honoris pro mo-
re adorabant, imagines Deorum
fal-

falsorum admiscuisse, vt nemo posset Imperatoris imaginem adorare, quin simul Deorum simulacris cultum adhiberet. Hinc nimirum fiebat, vt plurimi deciperentur: & si qui fortè fraudem subodorati, Imperatoris Imaginem venerari recusarent; ij grauissimè punirentur, vt qui Cæsarem in sua imagine contempsissent. Tale aliquid in iuramento vobis oblato mihi videre videor: quod ea fraude compositum est; vt nemo possit prodicionem in Regem detestari, ciuilemque subiectionem profiteri; quin Primatum Sedis Apostolicę perfidè abnegare cogatur. Sed Christi serui, ac præsertim primarij Domini Sacerdotes, vbi periculum fidei subesse possit; tantum abesse debent à susceptione illiciti iuramenti; vt ab omni etiam suspicione simulationis præstiti iuramenti cauere debeant, ne fidelibus

libus populis vllum præuaricationis exemplum reliquisse videantur. Quod egregiè præstitit insignis ille Eleazarus, qui neque porcinas carnes comedere, neq. simulare voluit comedisse, quamuis grauiissima tormenta sibi cerneret imminere: ne, vt ipse ait in 2. libro Machabæorum, multi iuuenum per eam simulationem ad legis præuaricationem animarètur. Neque minùs fortiter Magnus Basilius, & exemplo ad res nostras magis accommodato, cū Valente Imperatore se gessit: nā, vt in historia scribit Theodoretus, cum Præfectus Imperatoris hæretici hortaretur Sanctum Basilium, vt non vellet propter paruam dogmatum subtilitatem Imperatori resistere; respondit vir ille sanctissimus, & prudentissimus, non esse ferendum, vt de diuinis dogmatibus vel vna syllaba corrumpatur, sed potius pro

pro eorum defensione omne genus supplicij amplectendum. Equidem arbitror non deesse apud vos, qui dogmatum subtilitatem esse dicant, quæ in iuramento catholicis hominibus proposito continentur, & non esse propter rem tam parvam Regis imperio reluctandum. Sed non deerunt etiam viri sancti, ac Magno Basilio similes, qui palam affirmabunt, non esse de divinis dogmatibus vel minimam aliquam syllabam corrumpendam, etiam si tormenta, & mors ipsa toleranda proponatur. Inter hos unum, vel potius horum principem, atque antesignanum te esse par est. Et quamvis vel inopinata comprehensio, vel acerbitas persecutionis, vel senectutis imbecillitas, vel quid aliud in causa fuerit, ut constantia titubaverit; confidimus tamen de Domini pietate, & de diuturna
tua

tua virtute fore, vt qui Sancti Petri, & Sancti Marcellini casum aliqua ex parte imitatus videris; eorumdem fortitudinem, in reparandis viribus, & veritate asserenda, feliciter imiteris. Nam si rem totam diligenter apud te cogitare volueris; videbis profecto non esse rem parvam, quæ ob iuramentum istud in discrimen adducitur, sed vnum ex præcipuis fidei nostræ capitibus ac religionis catholicæ fundamentis: audi enim quid Apostolus vester Magnus Gregorius in epistola 42 libri vndecimi scribat: Apostolicæ Sedis reuerentia nullius præsumptione turbetur: tunc enim membrorum status integer perseverat; si caput fidei nulla pulsetur iniuria. Itaque, sancto Gregorio teste, cum de Primatu Sedis Apostolicæ vel turbando, vel minuendo, vel tollendo satagitur; de ipso capite fidei ampu-

F

tan-

tando, & de totius corporis, omniumque membrorum statu dissipando satagitur. Quod ipsum Sanctus Leo confirmat in sermone de assumptione sua ad Pontificatum, cum ait: specialis cura Petri à Domino suscipitur, & pro fide Petri propriè supplicatur, tãquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit. Ex quo idem ipse in Epistola ad Episcopos Vienneſis Prouinciæ affirmare non dubitat. necesse esse exortem illum myſterij eſſe diuini, qui auſus fuerit à Petri ſoliditate recedere: qui rurſum ait: Quiſquis huic Sedi principatum exiſtimat denegandum; illius quidem nullo modo poteſt minnere dignitatem; ſed inflatus ſpiritu ſuperbiæ ſuę ſemetipſum in inferna demergit. Atque hæc quidem, & alia eiufdem generis multa tibi notiſſima eſſe certo ſcio, qui præter

cæteros libros inuisibilem Monarchiam Sanderi tui scriptoris diligentissimi, & de Ecclesia Anglicana optimè meriti, sepè legisti: quique ignorare non potes sanctissimos viros, eosdemque doctissimos Ioannem Koffensem, & Thomam Morum pro hoc vno grauissimo dogmate duces ad martyrium plurimis alijs, cum ingenti Angliæ nationis gloria, nostra memoria fuisse. Sed ad memoriam tibi reuocare volui, vt colligas te, & magnitudinem rei considerans non tuo iudicio nimium fidas, neque plus sapias, quàm oportet sapere: & si fortè lapsus tuus non ex inconsideratione, sed ex infirmitate humana, ex metu carceris, & suppliciorum profectus est; non anteponas libertatem temporalem libertati gloriæ filiorum Dei: neque ob momentaneam, & leuem tribulationem fugiendam, amit-

tere velis æternum glorię pondus, quod ipsa tribulatio operatur in te. Bonum certamen diu certasti, cursum fermè consummasti, fidem tot annis seruasti; noli igitur tantorum laborum præmia tam facilè perdere: noli corona iustitię, quæ tibi iam dudum paratur, te ipse priuare: noli tot fratrum, & filiorum tuorum vultus confundere: in te sunt hoc tempore coniecti oculi totius Ecclesię, quin etiã spectaculum factus es Mundo, Angelis, & Hominibus: noli in extremo actu ita te gerere, vt & tuis luctum, & gaudium hostibus relin- quas: sed contra potius, quod omninò speramus, & pro quo ad Deum nostrum assidue preces fundimus, vexillum fidei glorio- sè erigas, &, quam contrista- ueras, lætam facias Ecclesiam: nec iam solum veniam merearis à Domino, sed coronam. Vale,
viri-

Epist. LIII. 125

viriliter age , & confortetur cor
tuum . Romæ die 28. Septem-
bris 1607.

IOANNI MIREIO

Episcopo Antuer-
piensi,

Epist. LIII.

Perillustri, & Reuerendissime
Domine frater . Ago Deo
gratias, quòd si Nauiculam tuam
istic magnis fluctibus iactari per-
mittit; prouidit quoque illi,
magnę sapientiæ , & fortitudinis
Nauclerum . Talem enim esse
Amplitudinem vestram sollicitu-
do illa testatur , quę & in relatio-
ne de statu Ecclesię ad Sedem
Apostolicam missa , & in litteris
ad me datis perspicuè cernitur .
Eamdẽ sollicitudinem conser-
uandi gregis dominici , & lupos

ab eo longius arcendi, quam Dei gratia in pectore Amplitudinis vestrae inserit, & fouet, testatissimum mihi fecit Reuerendus Dominus Dionysius Christophorus, meus olim familiaris, nunc verò carissimus amicus. Utinam, per continuas occupationes suas liceret Sanctissimo Patri Nostro Paulo Quinto Summo Pontifici, vel relationem huc missam legere, vel ipsum eundem Dominum Dionysium omnia referentem, audire: commoueretur sine dubio animus eius ad compatendum, & ex ea commiseratione ad opem ferendam. Ego negotia Amplitudinis vestrae vel cum Cardinalibus deputatis promouere non omitam: ipsum etiam Dominum Dionysium vel opera, vel consilio adiuuabo. Valeat Amplitudo vestra Reuerendissima, & à Principe Pastorum coronam gloriae non vulgarem pro
 tot

tot suis laboribus expectet. Ro-
mæ 1607.

IACOBO GRESTERO

Societatis Iesu.

Epist. LIV.

ADmodum Reuerende Pater,
Accepilibrum à Reueren.
tua missum, tanquam epistolam
realem, & post aliquot dies ad-
uenerunt etiam litteræ verba-
les. Pro vtrisque gratias ago: sed
magis pro labore maximo in tam
ingenti volumine conscribendo.
Agnosco tædium summum Re-
uerentiæ tuæ fuisse deuorandum,
in Hæreticorum ineptijs refutā-
dis: nam & ego in nugis Kem-
nicianis refellendis aliquandò
vsque ad impatiētiam fatigabar.
Sed quo longius Reuerentia tua
in hoc itinere progredietur; eo

viam breuiorem, & faciliorem inueniet. Nam in controuersijs de verbo Dei, vt accepi, plurimi laborauerunt: in controuersijs de Ecclesia, & Summo Pontifice, pauci: in reliquis ferè nulli. Sed quamuis in tenui labor Reuerētiae tuæ esse uideatur; non tamen erit tenuis merces apud Deum, siuè Ecclesiae utilitatem, siuè meritum obedientiae consideremus. Videor mihi audiuisse cum Patribus, qui ad generale Conuentum nostri Ordinis expectantur, te quoque esse venturum: quod si fiat, gratissimus erit aduentus: & interim curabo numerū aliquem Agnorum Dei, vix enim vlli mihi restant ex ea summa, quæ mihi ante biennium data est à Pontifice. Quod si fortè R. tua non venerit; per eos, qui venerint, mittam, nisi antea opportunitatem mittēdi nactus fuero. His precor

Re.

Reuer. tuæ à Deo cælestiũ dono-
tum copiam, quantam ipse optas:
meque vicissim precibus Reuer.
tuæ apud Deum ex animo com-
mendo. Romæ die 19. Octo-
bris 1607.

FRANCISCO FORGAE

postea Card. Stri-
goniensi.

Epist. LV.

Illustrissime, & Reuerendissi-
me Domine. Quanto nos
mærore afficiunt calamitates Ec-
clesiæ Hungaricæ, quasi in litte-
ris Reuerendissimæ Domin. ve-
stræ expositas cernimus; tanta
vicissim consolatione animum
nost. ù reficit zelus honoris Dei,
& salutis animarum, quem in
vestro pectore Spiritus Sanctus
accendit: & quemadmodum pro

illis auertendis cōmunem Domi-
num exoramus; ita pro isto ma-
gno suo beneficio quotidie au-
gendo gratias agimus. Quod ve-
rò Amplitudo vestra multum de
me sibi polliceatur; facit pera-
manter, & iuxta leges verissimæ
amicitiæ, quæ inter nos fuit ali-
quando, & breuè, vt spero, cum
honoris accessione, fortiori vin-
culo adstringetur. Pergat modò
Amplitudo vestra sancto isto la-
bore, & pastoralis sollicitudine de
Ecclesia Dei benè mereri: cetera
enim omnia Deo in primis, cuius
serui sumus, deinde etiam Sum-
mo Pontifici curæ erunt: neq.
nos vnquam deerimus, vbi no-
stra opera vel necessaria, vel vti-
lis esse videbitur. Atque interim
salutem, & incolumitatem ve-
stram Ecclesie Dei pernecessariā,
ipsi Domino, quam deuotissimè
possumus, commendamus. Ro-
mæ die 30. Nouembris 1607.
Mat-

MATTHIAE ARCHIE-

piscopo Mechli-
nienfi.

Epist. LVI.

Admodum Illustris, & Reue-
rendissime Domine. Per
Dionysium Christophorum, meū
aliquando familiarem, nunc verò
Canonicum, & Scholasticum
Brugensem accepi litteras Am-
plitudinis vestrae Reuerēdissime,
ex quibus cognoui, contentum
prouincialem istic ad annos tri-
ginta & septem intermissum
non sine magnis laboribus, &
periculis tandem feliciter inchoa-
tum, & absolutum fuisse. Vicit ni-
mirum zelus honoris Dei timorē
humanum, & pericula omnia
charitati Christi cesserunt. Gra-
tulator igitur toti isti Prouinciæ

de tam vigilantibus, & fortibus, Pastoribus: gratulor etiam Reuerendissimæ D. V. & Coëpiscopis suis, quòd inter tot labores magnum habeat meritum, & gloriæ segetem. Quod attinet ad confirmationem à Summo Pontifice obtinendam; non magna difficultas erit: spero enim à tam doctis, & prudentibus Episcopis nihil esse constitutum, quod iure corrigi debeat. Præcipuus labor in eiusmodi negocijs requiri solet in vrgendo Secretario Congregationis: sed siuè cū Secretario, siuè cum Cardinalibus Congregationis, siuè cum Summo Pontifice agendum sit non patiar, vt opera mea desideretur: iamque Dionysium admonui, vt si quid sit, quod per me fieri debeat, me confidenter admoneat. Precor autem Reuerendissimæ Amplitudini vestræ à Deo gratiæ cœlestis auxilium tantum,

tum, quantum Ecclesiæ istius necessitates postulant: & me vicissim sanctis ad Deum precibus vestris ex animo commendo. Romæ die 2 Nouembris 1607.

HENRICO EPISCOPO
Rurimundensi.

Epist. LVII.

Perillustris, & Reuerendissime Domine. Vidi libenter generosum Dominum Conradū Vlricum, quem etiam ubi se offeret occasio, iuuare paratus ero. Gratissima fuit Amplitudinis tuæ pollicitatio de mutuis christianæ charitatis officijs tum in vita, tum post mortem inter nos conseruandis. Ego enim ex hoc spirituali fœdere tantò citiùs utilitatem capiam, quantò morti magis propinquo: quippe qui quatuor tantum annis absim ab anno

anno septuagesimo, de quo scripsit Propheta, dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni. De eo, quod interdum sciri non possit ætas initiandorum sacris ordinibus; consului Summum Pontificem, atque ab eo petij, ut ad cautelam concederet D. V. Reuerendissimæ, ut in eiusmodi dubijs dispensare posset: sed Sanctitas sua respondit, quod ferè solet, si particulares casus proponantur, facile concedi posse, quod petitur, sed ita generatim nolle se dispensandi potestatem ulli permittere. Videtur autem mihi valde difficile, ut is, qui initiandus est, non sciat ætatem suam: quando autem scit ipse suam ætatem, sed eam probare non potest per testes, aut certa aliqua documenta; existimarem itari posse iuramento ipsius: nam non diu est, quod cum ego essem in Consistorio Ecclesiæ quamdam propositurus in personam

so-

sonam hominis, cuius ætas non legitimè probabatur; Summus Pontifex dixit satis esse, si vir ille iuraret, se esse annorum triginta. Hoc mihi in præsentia de proposito dubio scribendum se obiulit. Valeat Amplitudo vestra Reuerendissima mei memor in sanctis precibus suis. Romæ die 17. Ianuarij 1608.

CAROLO PHILIPPO

de Rodoan Episc.
Brugensi.

Epist. LVIII.

Perillustri, & Reuerendissime Domine. Placuit Amplitudini tuę munus, idque satis preciosum ad me mittere, atque earatione officia mea quæ solis verbis constabant, beneficijs non exiguis compensare. Ago gratias

tias Reuerendissimæ D. V. sic tamen, vt omnino cupiam hoc esse primum, & vltimum donum: legi enim in diuinis litteris, odio esse Deo illos, qui diligunt munera, & sequuntur retributiones: & cōtra laudari eos, qui excutiūt manus ab omni munere. Gratis accepimus id auctoritatis, siue multum, siue parum sit, quod habemus; gratis proinde præstare debemus, quod à nobis iure charitatis exigunt illi, qui benè præsumunt, qualem esse Amplitudinem vestram probè scimus. Quam autem ego non solum non delecter, sed etiam grauer munusculis; testis esse potest Christophorus Dionysius, qui nouit conuersationem meam in Ecclesia Capuana. Valeat Amplitudo vestra mei memor in sanctis, & acceptis Deo nostro precibus suis. Romæ die 4. Martij 1608.

LAVRENT. NORVEGO

Societatis.

Iesu.

Epist. LIX.

ADmodum Reuerende Pater.
Ex litteris R. T. datis Calen-
dis Nouembris recognoui zelum
R. T. mihi satis notum à longo
tempore : sed sciat R. T. mihi
multò antea venisse in mentem ,
illos omnes abusus , imò planè
cernere eos , & uidere , & pro ijs
gemere ad Dominum in oratio-
nibus meis : sed remedium ad-
hibere difficile est , nisi Deus ipse
potentissima, & efficacissima gra-
tia sua adesse dignetur . Videtur
charitas penè vbique refrixisse ,
& cupiditas abundare cepisse . E-
go multa suggessi Pontifici pro-
ximè defuncto, & verbo, & scri-
ptis

ptis: huic etiam Pontifici initio
adeptæ dignitatis multa reuoca-
ui in memoriam, quæ ad refor-
mationem pertinent: neque de-
fisto data occasione suggerere,
quæ vtilia esse iudico. Pergat R.
T. precibus apud Deum, & labo-
re apud homines promouere
bonum Ecclesiæ, & gloriam Dei:
nam siuè respondeat effectus bo-
næ voluntati, siuè non respon-
deat; certè non fraudabit Deus
corona iustitiæ operarium suum
fidelem, & diligentem. Et quo-
niam iam senuimus, & vocatio
nostra non potest longè abesse;
oremus pro inuicē, vt saluemur,
& in patria cœlesti simul inueniri,
& perpetuò viuere valeamus.
Romæ die 8. Martij 1608.

IOANNI HEREMANNI.

Epist. LX.

R Euerende Pater. Ex litteris
R. Vestrae datis die 8. Fe-
bruarij, quæ tamen mihi tardis-
simè redditæ sunt, magnam ani-
mo voluptatem cepi, quòd ex ijs
intellexerim isti Monasterio da-
tum esse Priorem à Prouinciali
Franciæ:& quòd R. Vestra ad re-
formandum Monasterium animū
adiecerit. Iam enim desperare
incipiebamus de statu Cælestino-
rum in Belgio: & quamuis apud
Summum Pontificem egerim, ne
Monasterium istud daretur Car-
melitanis; tamen cogitare inci-
piebamus de transferendis isthuc
Monachis alterius Ordinis benè
reformati. Quare nihil Summo
Pon-

Pontifici, & mihi gratius accidere poterit, quàm si audiamus Monasterium Cælestinorum in Belgio iterum florere spirituali, ac verè celesti conuersatione. Quod attinet ad Ducem Arscotanum. non est visum Summo Pontifici expedire, vt is hoc tempore à nobis admoneretur, sed vt R. V. primùm vel per se, vel per aliquā aliam personam illum admoneret: & postea, si opus erit, vel nos ipsi ad eum scribemus, vel per Nuncium Apostolicum admoneri curabimus: sed nihil magis illum mouebit, quàm Monasterij spiritualis, vera, & solida reformatio. Valeat R. V. mei memor in sanctis precibus suis. Romæ die 28. Aprilis 1608.

IOANNI CROLLIO.

Epist. L X I.

Clarissime vir . Compatior
ex animo tribulationibus
tuis, & primo quoque tempore
dabo operam, vt aliquid subsidij
ad te mittatur, cum litteras tuas
cum Sanctissimo Patre Nostro, &
Illustrissimis aliquot Cardinali-
bus commuaicauero. Filium quo-
que tuum in Collegium Germa-
nicum admitti curabo, quamuis
leges Collegij repugnare videan-
tur: quippè quæ requirunt, vt nul-
lus admittatur, nisi antea, plena
informatione de qualitatibus re-
quisitis huc transmissa, veniendi
facultatem acceperit. Cupio au-
tem, vt iuxtà verbum Sancti Ia-
cobi, omne gaudium exiltimes,
cum in tentationes varias inci-
deris, sciens quòd probatio tuæ
fidei

fidei patientiam operatur, patientia verò opus perfectum habet: Quis scit, an Deus ideo permiserit, ut post schisma, atque heresim in pauperiem, atque angustias rei familiaris incideres, ne hostes fidei iactarent, te non propter agnitam veritatem, sed emolumentum temporalis gratia ad fidem catholicam esse conuersum? Cogita igitur tibi quoque à Mose dictum esse: Tentat te Dominus Deus tuus, ut palàm fiat, an diligas eum ex toto corde tuo. Nolo esse longior, neque possem, etiamsi vellem, cum instet hora mittendi litteras ad Cursorem.

Vale mei memor in preci-

bus tuis. Romæ

die 7. Iunij

1608.

PETRO COTTONO

Societ. Iesu.

Epist. LXII.

Admodum Reuerende Pater.
Epistola R. V. data in festo
Sanctorum Simonis, & Iudæ, per-
uenit ad nos in Octaua Sancti
Stephani Protomartyris : itaque
peregrinata est amplius duobus
mensibus, & quod necesse est, per
loca niuosa, & aspera, vt non
exigua commiseratione digna
sit. Et certè epistola tam elegans,
& nitida digna erat, quæ pennis
ventorum ferretur, & secundis
auris continuò Romanas arces
attingeret. Vtinam librum to-
tum R. V. lingua Gallica scriptum
legere potuissem : legi solùm pri-
ma aliquot folia translata in Ita-
licum idioma, ex quibus de to-
tius

tius operis elegantia, & utilitate
iudicium feci. Vidi præterea,
quæ ad eundem librum notaue-
rat Censor: & interpretante no-
bis P. Richeomo verba libri; de
ipsis censuris, ego, & Cardinalis
Asculanus censuimus. Spero li-
brum utilissimum futurum, præ-
sertim à tam candida mente pro-
fectum, cui nihil propositum est,
nisi Dei satisfacere voluntati.
Precor Deum, ut fructum tam
boni laboris in præsentī vita R.
V. gustare patiatur, & in æterna
utrumque nostrum ad fontem
sapientiæ os apponere; eoque
feliciter satiari concedat. Romæ
die 3. Ianuarij 1609.

ERNESTO COLLINO

Epist. LXIII.

Reverende Domine, Amice
carissime. Quod dixi co-
ram,

ram & tibi: & alijs multis, idem
ipsum scribere cogor. In expli-
catione Psalmorum non soleo a-
lias horas ponere, nisi quæ mihi
superfunt ex negocijs publicis: &
quoniam publica negocia multa
sunt, & sæpe totos dies sibi ven-
dicant; inde fit, vt horæ com-
mentandi paucae sint, & interdū
nullæ. Itaque affirmare non pos-
sum, quando finis huic operi im-
ponetur, nec scio, an finis vitæ
mee finem huius operis subse-
quetur, an præcedet. Addo quòd
ad vitandos errores Typogra-
phorum constitui ipsemet præsi-
dere primæ editioni, ex qua libe-
rum erit Colonienfibus, Lugdu-
nenfibus,, & Parisienfibus, om-
nes enim isti opus hoc à me pe-
tunt, si voluerint recudere. Vale
mei memor in precibus tuis. Ro-
mæ die 22. Ianuarij 1609.

FERDINANDO

Archiduci
Austriæ.*Epist. LXIV.*

Serenissime Princeps, Domine
 Clementissime. Litteras Se-
 renissimæ Celsitudinis Vestre at-
 tulit ad me Dominus Gaspar
 Scioppius die secundo septemb.
 qui nunc agitur: multa quoque
 mihi narrauit de ingentibus mo-
 tibus Germaniæ in causa religio-
 nis. Ago Serenissimæ Celsitud.
 vestre ingentes gratias, quòd
 mihi multis nominibus Serenissi-
 mæ domui vestre ex corde de-
 uinctissimo aliquid mandare di-
 gnata sit. Illud vnum molestè fe-
 ro, quòd non sim eius auctorita-
 tis, vt re ipsa præstare possim,
 quod toto animo cuperè in ob-
 se-

sequium tanti Principis, præsertim in ea causa, quæ illi cum tota Germania, atque adeo cum Ecclesia vniuersa coniuncta est. Verumtamen vt aliquid præstare inciperem; adiui continuò Summum Pontificem, eique totum hoc negotium diligentissimè commendauit, eumque hortatus sum, vt omnibus, quibus posset, rationibus tantis periculis occurreret, totque imminentibus malis remedia pro sua prudentia adhiberet. Sanctitas sua me perlibenter audiuit, ac dixit, sibi causam istam esse cordi, seque paratum esse vitam propriam pro salute tot animarum impendere. Utinam verbis facta respondeat. Interim videbimus, quid consilij sanctitas sua capiat: & si deputatio Cardinalium fiet, in qua ego locum habeam, vt in huiusmodi rebus habere soleo; non deero officio meo, & deuotioni, quam

vestrae Serenitati, & Serenissimae
 Austriacae domui debere me
 scio. Quia verò cogitationes
 mortalium timidae sunt, vt Sapiēs
 loquitur, & incertae prouidentiae
 nostrae; ad Patrem nostrum, qui
 in caelis est, oculos leuare debe-
 mus, ac pijs precibus petere, vt
 respiciat, & misereatur. Id à Se-
 renissima Celsitudine Vestra fie-
 ri certus sum: idem nos quoque
 faciemus, atque in omnipotentis
 Domini auxilio praecipue confi-
 dentes, de cuius causa agitur, o-
 peram nostram, quantam ipse
 dederit, fideliter adiungemus: &
 quicquid tandem euenerit, in
 eius sanctissima, & iustissima vo-
 luntate acquiescemus. Incolu-
 mem, & felicem Serenitatem ve-
 stram, vt idem Dominus diu con-
 seruet, ex animo precor. Romae
 die 6. Septembris 1609.

IOANNI GODIFRIDO

Episcopo Bamber-
genfi electo.

Epist. LXV.

Illustrissime, & Reuerendissi-
me Domine. A Domino fa-
ctum est istud, & est mirabile in
oculis nostris. Nuncius de ele-
ctione Illustrissimæ, & Reueren-
dissimæ D. V. letificauit vniuer-
sam Ciuitatem Dei. Dolebamus
oppressionem nobilis Ecclesiæ
Bambergensis: & cum non suc-
curreret aptum remedium; à Do-
mino auxilium precabamur: sed
pius Dominus fecit superabun-
dantiùs, quàm petere, aut intel-
ligere poteramus. Superest nūc,
qui cæpit in vobis opus bonum,
ipse perficiat, & per vos Ecclesia
Bambergensis gloriam suam in

præsenti recipiat, vt & vos in die Domini immarcescibilem gloriæ coronam à Principe Pastorum recipiatis . Quod verò attinet ad celerem expeditionem, & expensarum condonationem, aut inminutionem; egi diligenter cum Sanctissimo Patre nostro Paulo Quinto Summo Pontifice, cum Capitibus Ordinum Sacri Collegij, & quidem celerem expeditionem Summus Pontifex mihi certò promisit, & iam re ipsa præstitit in Consistorio huius diei. De expensis non certò scio quid fiet: sed hoc verè affirmare possum, nihil à me esse omissum, quod ad persuadendum pertinere posse mihi videretur. His opto valeat in Domino Illustrissima Amplitudo vestra, & opera mea, quando utilis esse videbitur, libere vtatur. Romę die 4. Nouembris 1609.

G V I L I E L M O

Bauariæ Duci.

Epist. LXVI.

Serenissime Princeps, Domine
obseruandissime. Verissimè
scribit Serenitas vestra Episcopū
Bambergensem proximè defun-
ctum omnem operam dedisse, vt
fumos venderet, quibus ocnlos
hominum excæcaret, vt turpitu-
do eius non appareret: sed cre-
dat mihi Serenissima Celsitudo
vestra, ego fumos illos numquā
emi, qui ex litteris veridicorum
amicorum omnia noueram, & nō
semel, aut iterum, sed frequen-
tissimè Summum Pontificem
certiorem feci: & hortatus sum
ad vltima remedia experienda.
Placuit verò Deo superabundāter
facere, quā petere, aut intelli-

gere potuiffemus: nam neque
tam celerem mortem oppreffo-
ris illius Ecclefie, neque tam ce-
lerem electionem tam boni Pa-
ftoris vñquam fperare aufi fui-
femus. Quamuis autem non du-
bitemus Reuerendifsimum ele-
ctum talem fore, qualis à Sere-
nitate veftra, & ab alijs commu-
niter prædicatur, imò etiam fpe
de ipfo conceptam fuperaturum;
tamen exhortationes, & confilia
Celſitudinis veftræ Sereniſſimæ
multum omnino illi proderunt
ad curſum inchoatum in via Do-
mini feliciter confummandum.
Quod attinet ad confirmationē
breuī expediendam, & ad ſūptus
declinandos; egi quantum po-
tui cum Sanctiſſimo Patre No-
ſtro, & cum Illuſtriſſimis Colle-
gis, ac potiſſimum cum Ordinum
Capitibus. Et quidem confirma-
tionem celerrimē expediendam
Summus Pontifex certò mihi
pro-

promisit, & iam re ipsa præstitit
in hodierno Consistorio. De
sumptibus declinandis, aut mi-
nuendis nescio quid sperare pos-
sim, cum res ista à multis depen-
deat. Ego certè conatus sum
persuadere omnibus, quantum
potui, vt gratis expedirentur
omnia, tum propter electi meri-
ta, tum propter graue æs alienū,
quo Ecclesia illa premitur: sed, vt
dixi, quid futurum sit non audeo
affirmare. His precor Serenitati
vestræ à Deo prospera, & secun-
da omnia, meq. ipsum offero ad
obsequia omnia præstanda para-
tissimum. Romæ die 4. Nouem-
bris 1609.

MAXIMILIANO
Bauariæ Duci.

Epist. LXVII.

Serenissime Princeps, Domine
Observandissime. Vidi liben-
tis.

tissimè Dominum Fridericum Fornerum, cuius egregiam in fide propaganda, ac defendenda constanria, atque in calumnijs falsorum fratrum tolerandis patientiam inuictam prædicari sæpissimè audiueram. Dignissimus omninò est, qui à Serenissima Celsitudine Vestra, & ab omnibus bonis ametur. De electo vero Bambergensi quid dicam? sensi profectò incredibilem animi voluptatem, & tam manifestæ gratiæ Dei humillimas gratias egi. Ego enim ex litteris sincerorum amicorum oppressionem Ecclesiæ Bambergensis, turpitudinem vitæ, & in fide claudicationem Episcopi nuper defuncti optimè noueram, deque his rebus omnibus sæpissimè Pontificem Maximum admonui. Et cum de remedijs tanti mali cogitaremus; placuit diuinæ bonitati præuenire consilia nostra, & rem omnem opti-

optimo fine concludere Egi con-
tinuò cum Summo Pontifice, &
cum Illustrissimis Collegis de
celeri confirmatione, & de sum-
ptibus minuendis: & quidem
confirmationē in hodierno Con-
sistorio expeditam omnium suf-
fragijs habemus: de sumptibus
minuendis egi accuratissimè tū
cum ipso Pontifice, tum cum
Ordinum Capitibus bona verba
retuli: an effectus sequetur igno-
ro: res enim perdifficilis est, cū
à multorum consensu, & volun-
tate dependeat. Ego, vt censeo
condonanda esse omnia liberali-
ter in tam bona causa; ita nihil
omisi in cohortandis alijs, quod
ad persuadēdū facere posse vide-
retur. His opto Serenissimam
Celsitudinē vestrā optimè vale-
re, eiq. omnia precor à Deo seuū-
da, & prospera, & me ad omne
obsequiū paratissimū offero. Ro-
mæ die 4. Nouemb. 1609.

R O D V L P H O

Secundo Impe-
ratori.*Epist. LXVIII.*

SErenissime, & Inuietissime
Imperator, Domine Clemē-
tissime. Iacobus Magnæ Britan-
niæ Rex in libro, quem nuper
Maieſtati veſtrę, cæterisque Re-
gibus, & Principibus dicauit, &
per certum hominem miſit; non
ſolū multa aduerſus catholicā
fidem pro ſua hæreſi ſcripſit,
ſed in me potiffimum, & mea
ſcripta furorem ſuū effudit, mul-
ta mihi falſo imponens, vt apud
Cæſareā Maieſtatem veſtram, &
reliquos chriſtianos Principes in-
uidiam mihi conflaret. Quare
coactus fui, tum vt catholicam
fidem tuerer, tum vt me ipſe de-
fen-

fenderem, Apologiam libro Regis opponere, eamque Maieitati vestræ in primis, deinde etiam Principibus ceteris catholicis, atque orthodoxis dicare. Spero Maiestatem vestram hoc meum officium æqui bonique consulturam, præsertim cum operam dederim, ut quam modestissimè responderem. Accipiat ergo Maieestas Vestra munusculum hilari fronte, meque in suis addictissimis famulis numeret, ac religionem catholicam, ut semper fecit, protegere, ac propugnare pergat. Romæ die 20. Nouembris 1609.

FRANCISCO EPISCOPO
Grongonon.

Epist. LXIX.

Perillustris, & Reuerendissime
Domine Frater. Videor mihi
hi

hi respondisse litteris Reuerendissimæ D. Vestre, quas primùm accepi: sed cum iterum per aliā viam easdem acciperem, subdubitare cæpi, an respondissem.

Variæ, & tam multæ sunt occupationes meæ, vt facilè ad obliuionem rerum præteritarum me adducant, præsertim in hac ætate senili. Vt vt sit, non potest mihi non esse iucundissimum cum fratre per litteras colloqui, cum quo & iugum idem obedientiæ sanctæ annis ferè quadraginta portauī, & nunc iugum durius, ac difficilius prælaturæ porto. Cognoui ex litteris Reuerendissimæ D. Vestræ statum Ecclesiæ istius, & continuò cum Summo Pontifice, & cum Cardinale Sancti Georgij diligēter egi de restituendo nomine, & dignitate Archiepiscopali Ecclesiæ vestræ. De angustijs, quas patitur Amplitudo vestra à falsis Fratribus

bus, etiamsi dedi, & dabo operā,
pro mei particula muneris, vta-
liquādo liberetur; interim tamen
non sinè magno præmio erit pa-
tientia vestra. Itaque simul &
compatior pro præfenti pressura,
& congratulor pro futuro gau-
dio. Benè novit D. Vestra Re-
uerendissima non aliam fuisse vi-
tam Apostolorum, & illius ipsius
Beatissimi Apostoli Thomæ, qui
primus in partibus istis prædica-
vit regnum Dei, & per multas
tribulationes intrauit, & secum
duxit primitias istius regionis in
celum. Non alia via intrare vos
oportet, & colligere fructus fero-
tinos, & Domino Christo eos of-
ferre. Molestè fero, quòd San-
ctissimus Pater non frequentius
per litteras consoletur Fratres
suos in tam longinqua regione
pro Ecclesia laborantes: sed ab
altera parte compatior infinitis
eius occupationibus: nec illud
igno-

160 *Card. Bellarm*

ignoro, vbi deficit humana consolation, ibi præsentiorem solere esse diuinam. Valeat Reuerendissima D. Vestra in Dominio, & oremtis pro inuicem, vt saluemur. Romæ die 12. Decembris 1609.

FRANCISCO

Gerardo.

Epist. LXX.

ADmodum Reuerende Domine, ac veluti Frater. Perlegi elegantissimas litteras tuas, & egregia carmina, quæ in meæ humilitatis laudem scribere voluisti. Amo beneuolentiam, nec te mihi adulari, aut me fallere voluisse certo scio. Interim tamen imperfectum meum noui, meque laudibus tuis longè inferiore esse non dubito. Ora Deum,

Deum, ut aliquando sim, quem
esse me credidisti. Quod verò ad
Indulgentias sacro isti loco con-
cessas attinet; consului Congre-
gationem Cardinaliū super Con-
cilij Tridentini interpretatione
à Summo Pontifice institutam,
neque aliud ab ea referre potui,
nisi Indulgentias illas reuocatas
esse, quæ à Quæstoribus circum-
ferri solebant, vel quæ manus ad-
iutrices requirunt. Et quoniam
latet nos, an Indulgentiæ isti Ve-
nerabili Xenodochio Pontificum
liberalitate donatæ, sint huius ge-
neris; non facile possumus defi-
nire, sint ne auctoritate Concilij
reuocatæ, an in suo robore per-
seuerent. Neq. vero potest Sum-
mus Pontifex approbare, quæ præ-
decessores concesserunt, nisi
videat ipsas Bullas, vel Breuia,
quibus concessa priuilegia conti-
nentur. Quare necessarium erit,
ut exempla Bullarum, aut Breuiū
ad

ad nos mittas, ex quibus diu-
dicare possimus, an sint reuoca-
ta, & an confirmari expediat:
vel certè si fortè Bullæ, & Breuia
perierint; mittas ad nos distin-
ctè quas indulgentias, & quas fa-
cultates circa absolutiones à Sū-
mo Pontifice obtinere cuperes:
& ego apud eundem Pontificem
fideliter intercedam, vt omnia,
vel saltem aliqua concedantur.
Vale Reuerende Domine mei
memor in sanctis precibus tuis.
Romæ die 7. Februarij 1610.

N. N.

Epist. LXXI.

AD modum Reuerēde Pater.
Dominus Antonius Paze-
sius Monachus Celestinus Gallus
longissimo morbo laborauit: at-
que ea causa est, cur non statim

ex Italia in Galliam redierit. Nunc demum à morbo recreatus venit, paratus obedientię iugum volenti animo subire. Scripsit ad melitteras in hac mea inclusas, quas mitto ad R.P. Vestrā, quia non mihi constat, an iusta sint, quæ petit: rogo autem Paternitatem vestram, vt benignam se exhibeat erga istum filium suum, vt cæteri animentur. Et si Pater filij prodigi, secundum Euangelium, ita liberaliter excepit eum, qui dissipauerat omnia bona sua viuendo luxuriosè, vt iuberet dari illi stolam primam, & anulum pretiosum, & occidi vitulum saginatum; quanto magis conuenit Paternitati vestræ filium suū, qui auxit bona sua, cum & sacerdotio, & doctrina ornatus redeat, benignè excipere, & locum professionis illi conseruare, & permittere, vt Sacerdotio fungi possit? Commendo igitur illum eo
af-

164 *Card. Bellarm.*

affectu, quo possum maximo, &
Reuerendæ Paternitati Vestræ à
Deo precor omnia prospera. Ro-
mæ die 9. Martij 1610.

IOANNI SVICARDO

**Moguntino, Lothario Tre-
uirensi, & Ernesto Colo-
niensi Archiepiscopis, nec
non Sac. Roman. Imper.
Principibus Electoribus.**

Epist. LXXII.

Illustrissimi, ac Reuerendissimi
Domini Præsules, & Princi-
pes. Litteras Illustrissimarum,
ac Reuerendissimarum Domina-
tionū Vestrarum vltima die Au-
gusti datas reddidit mihi admo-
dum Reuerendus, & Illustris Co-
mes Fridericus de Hohen Zol-
lem die 12. Martij. Ex ijs litte-
ris,

ris, & Legatorum verbis cognoui
non solum periculum, in quo res
christiana versatur, sed etiam
zelum, & sollicitudinem Illustris-
simarum, & Reuerendissimarum
Dominationū Vestrarum in Reli-
gione catholica conseruanda.
Quid vicissim ab Apostolica Se-
de, & Summo Pontifice expe-
ctandū sit, Legati referent. Quod
ad meam exiguitatem attinet,
gratias ago Deo ex toto corde,
quod tempore tam difficili accē-
derit animos tot Illustrissimorū
Principum ad vtilissimam, ac
pænè necessariam confæderatio-
nem: in qua si perseuerauerint;
non ambigo, Deum adfuturum,
& præpotenti dextera sua cona-
tus eorum feliciter promoturū,
Interim ego quoque precibus
apud Deum, & consilio, atque
exhortatione apud Sanctissimū
Patrem Nostrium Summum Pon-
tificem communem causam pro

viri-

166 *Card. Bellarm.*
viribus adiuuabo . Confirmet
Deus quod operatus est in vobis:
& qui dedit velle, donet etiam
perficere in laudem sancti Nomi-
nis sui. Idem etiam Illustrissimas,
& Reuerendissimas personas ve-
stras in omni prosperitate, & in-
columitate custodiat . Romæ die
14. Martij 1610.

MAXIMILIANO

Duci Bauariæ.

Epist. LXXIII.

Serenissime Princeps, Domine
obseruandissime . Illustris
Dominus Iulius Cæsar Cribellius
reddidit mihi litteras Serenissi-
mæ Celsitudinis Vestræ die 12.
Martij: & simul exposuit, quæ
Serenitas Vestra illi mandauerat
circa communem causam Reipu-
bli-

blicæ Christianæ in Germania periclitantis . Sed ante aliquos dies commendauerat mihi negoti u aliud, quod propriè ad Celsitudinem vestram Serenissimam pertinebat . Et quidem negotium illud particulare pro viribus promouere studui, præsertim cum Summus Pontifex consilium meum, & duorum aliorum Cardinalium in ea re audire voluerit . De periculis Germaniæ propulsandis, quid à Summo Pontifice sperari possit, idem Cōsiliarius Serenitatis Vestræ D. Cribellius coram referet . De me Serenitas vestra ambigere non debet, quin ex toto corde facturus sim quod in me erit, siuè consilio apud Summum Pontificem, siuè precibus apud Omnipotentem Deum, siuè etiā pecunijs, si fortè Pontifici placuerit partem aliquam reddituum à nobis exigere : quamuis enim perexigui sint redditus mei ; tamen

168 *Card. Bellarm.*

men cum Sancto Tobia ex modico modicum libentissimè tribuā. Conseruet Deus Serenissimam personam vestram longis temporibus ad Ecclesiæ defensionem, & promeritorum vestrorum incrementum. Romæ die 14. Martij 1610.

D V L M E N I O.

Epist. LXXIV.

CLarissime Domine. Egi cum Reuerendiss. Patre Generali de recognitione concionuū mearum, qui scripsit ad Rectorē Collegij Colonienfis Iesuitarum, vt designet duos viros doctos ex Patribus Iesuitis, qui opus concionum recognoscant & sic recognitum edi permittant. Ego valde cupio, vt vel Typographus, vel Reuerenda Dominatio vestra addat

Epist. LXXIV. 169

addat initio operis præfationem
ad lectorem, in qua testetur, has
conciones habitas fuisse Louanij
ante annos circiter quadraginta:
cum ego adhuc iuuenis essem,
neque me de editione vnquam
cogitasse, imò neque exemplum
vllum, ac ne autographum qui-
dem mihi seruasse, sed inuentas
istic conciones visum vobis fuis-
se in publicum edere, ad commu-
nem vtilitatem. Quæstiones ad
D Grauium missas libentissimè
legam, si is eas mihi dare volue-
rit. Vale, doctissime Domine, &
meam senectutem apud Deum
precibus tuis iuva. Romæ die 24
Aprilis 1610.

N. .N.

Epist. LXXV.

Admodum Reuerende Pater.
Scripserat mihi Vestra Re-
ue.

uerentia mense superiore, se benè affectum esse erga Societatem Iesu, & compati illi ob aliqua pericula, quæ instare viderentur ob doctrinam Patris Marianæ Iesuitæ. Ideo respondi gratias agens pro beneuolentia erga Societatem. Sed paulò post ostensa mihi fuit Concio Paternit. V. quam habuit istic Parisijs aduersus Patres Societatis: qua visa, miratus sum vehementer, nec potui rationem vllam excogitare, cur Paternitas Vestra tam publicè, & tam iniustè infamare voluerit Ordinem religiosum, quem sciebat ab ipso Rege in primis amatum, & honoratum. Deinceps ergo, nisi P. V. publicè famam restituit innocentibus; diligam quidem te, sed vt inimicum, & orabo pro te, vt pro persequente, & calumniante: sic enim Dominus noster mandauit, cum ait: Diligite inimicos vestros, & orate pro

pro persequentibus, & calum-
niantibus vos. Romæ die 19.
Iulij 1610.

SERVATIO de LAIRVEZ
Abbati Sanctæ Ma-
riæ Mussipon-
tanæ.

Epist. LXXVI.

Admodum Reuerende Do-
mine. Accepi per Reue-
rendum Dominum Viardinum
Litteras Reueren. Paternit. Ve-
stræ, & egi cum Sanctissimo Do-
mino, & Patre Nostro Summo
Pontifice de gratia, quam cupit
Reuerenda Paternitas Vestra.
Quamuis autem initiò difficilem
se præbuerit Pontifex, existimans
ordinariam auctoritatem visitan-
di, & reformandi, quam Supe-
riores vestri Ordinis habent, satis

magnam esse ; tamen recepit , se
 de hac re maturius cogitaturum.
 Ego verò, Pater religiosissime,
 non refugi munus Protectoris
 Ordinis Præmonstratensis, quòd
 non cupiam tam præclaro Ordi-
 ni pro viribus deservire; sed quo-
 niam Protectiones eiusmodi non
 solent à Cardinalibus queri, vel
 suscipi, nisi à Summo Pontifice
 demandentur. Et præterea acce-
 debat alia ratio, quòd cum Ordo
 Præmonstratensis non sit in Ita-
 lia; non confidebam me eam no-
 titiam personarum, & negotio-
 rum habere posse, quæ requiri-
 tur ad munus Protectoris rectè
 obeundum. Denique illud me
 à suscipienda ista Protectione re-
 uocabat, quòd Protector sim Ce-
 lestini, & illa vna Protectio
 satis me occupatum teneat, præ-
 fertim iam senem, & plurimis alijs
 negotijs distentū. Quare Reue-
 ren. Paternitas Vestra boni con-
 su-

sulat, quòd alienum me à Prote-
ctione vestri Ordinis ostēderim :
atque interim certò sibi persua-
deat , me non defuturum officio
charitatis, vbi quid factò opus sit,
mihi significatum fuerit . Valeat
Admodum Reuerēda Paternitas
Vestra mei memor in sanctis pre-
cibus suis . Romæ die 22. Iulij
1610.

MICHAELI VVALPOLO

Societ. Iesu.

Epist. LXXVII.

ADmodum Reuerēde Pater.
Ego non tanti me facio , vt
velim alios Scriptores in verba
mea iurare . Ideo Reueren. Ve-
stra mihi nullam iniuriam faciet,
si sententias aliorum sequatur po-
tius , quam meam . Quod verò
attinet ad primam difficultatē ;

optarem firmissima ratione posse ostendi, Antichristum nasciturū de Tribu Dan: & Reuerentia Vestra rem gratissimam mihi fecisset, si indicasset locum Scripturæ, vndè hoc demonstraretur: nam, etiamsi dici possit, in Apocalypsi Tribum Ephraim in Ioseph contineri; semper tamen verum erit, non sinè mysterio nomen Ephraim silentio involutum fuisse: neque poterit ex eo, quod tacitum est nomen Dan, in Apocalypsi, certò colligi, Antichristum oriturum fuisse ex tribu Dan; cū alijs de causis nobis incognitis taceri potuerit. Probabile autē esse, in odium Antichristi, prætermissam fuisse eam Tribum; ego non negavi, & coniecturam illam libenter amplector: sed vt coniecturam, non vt demonstrationem. De priore illa bestia, ego mihi persuadere non possum, vt per eā totam significetur Antichristi.

tichristus , cum vnum ex eius capitibus , illud videlicet , quod occisum fuit , & reuixit ; Antichristum esse, habeat communis expositio Patrum . Neque huic sententiæ repugnat , quòd numerus 666. sit numerus nominis bestiae: admitto enim bestiã illam priorem Antichristum esse, ratione vnius capitis , non ratione omnium capitum suorum . Ridiculum autem est, Antichristum vocandum esse Latinum, vel Romanum, si per eam bestiam Romanum Imperium intelligatur : imò hoc ipso non vocabitur Latinus, vel Romanus , quoniam Antichristus non erit Imperator Latinus, vel Romanus , sed erit vnũ, & præcipuè ex capitibus bestiae , idest ex Regibus illis , qui diuident sibi Romanum Imperium, illudque destruent , & euertent. Summa est , vtatur Reuerentia Vestra iure suo , & pugnet pro

gloria Dei, & utilitate Ecclesiæ. Ille mecum facit, qui aduersarios fidei refellit. Non quæro gloriam meam, sed Christi. Valeat Reuerentia Vestra mei memor in sanctis precibus suis. Romæ die 7. Augusti 1610.

A D O L P H O

Decano.

Epist. LXXVIII.

Illustris, & Admodum Reuerende Decane. Litteræ Dominationis Vestræ spirant zelum veræ pietatis, qui si multis alijs tum in Germania, tum etiam hîc in Italia vigeret; facile esset Ecclesiam reformare, & reformatam defendere a temporalibus periculis. Sed D. V. & qui ei similes sunt, præmium sine dubio reportabunt optimæ suæ

vo-

voluntatis à iusto Iudice Deo:
Sed non videbunt nostris tem-
poribus sua bona desideria com-
pleri: nam etiam mala, quæ D.
Vestra deplorat, nobis etiam ma-
gna ex parte communia sunt, &
ea coram Deo affiduè deflemus.
Sed exigua spes affulget, vt re-
medium solidum ad ea tollenda
adhibeatur. Non habui haec-
enus bonam occasionem agendi
de his rebus cum Sanctissimo Pa-
tre: sed breuè eam captabo, quã-
uis parum boni sperem ob mor-
bum nimis inueteratum. Vale,
vir optime. Romæ die 21. Au-
gusti 1610.

N. N.

Epist. LXXIX.

Admodum Reuerende Do-
mine. Accepi litteras, &
ibrum Gallicum, quem ad me

misisti, & has, & illum continuo
perlegi, rebus omnibus inter-
missis. Et fanè quemadmodum
valde me cōtistauerat concio il-
la tua; ita me lætificauit Galli-
cus liber: sed facile mihi per-
suadeo, priorem illam inuectiuā
infesuitas non ex candido animo
Abbatis, sed ex suggestiane Po-
liticorum profectam fuisse. Scit
prudentia tua, Iesuitas ab omni-
bus Hæreticis odio haberi, præ-
ter cæteros Catholicos: & glo-
riosæ memoriæ Henricum Quar-
tum Regem ex hac potissimum
causa verè catholicum habitum
esse post conuersionem, quia Ie-
suitis fauebat: neque enim ve-
risimile videbatur hominibus
prudentibus, eum tanta bene-
uolentia Iesuitas prosequi potuis-
se, nisi sincero animo catholicā
fidem amplexus fuisset. Spero R.
P. V. hoc factō in gratiam Pon-
tificis facile rediturum, & iam
for-

fortè redijſſe: quod certò ſciam,
cum Sanctitas ſua ex Villa Tuſcu-
lana redierit: & ego non deero
officio meo in rebus ijs, quæ ad
perſonam tuam pertinent apud
eundem Pontificem promouen-
dis. Vale. Romæ die 9. Octo-
bris 1610.

F R. LEONARDO

Coquæo Ord. Eremi-
tan. Sancti Au-
guſtini.

Epist. LXXX.

ADmodum Reuerende Pater
veluti frater. Cum magna
mei animi voluptate perlegi li-
brum, quem ad me dignata eſt
mittere R. V. in quo examinat,
ac confutat Prefationem monito-
riam Regis Angliæ. Verè liberi-
ſte plenus eſt eruditione, doctri-

na omnis generis, & palàm ostēdit sanctum zelum Dei, qui ardet in pectore auctoris. Præcipuè verò in eo elucet quam benè Vestræ Reuerentia sit affecta erga S. Sedem Apostolicam, quam adeo strenuè defendit. Apparet etiam quanti faciat sacrum Collegium Cardinalium, cuius eminentiam, doctrina, ac eruditione varia demonstrat: & præsertim declarat existimationem, quam habet de me: quæ licet sit supra meum meritum; bonæ tamen voluntati Reuerentiæ Vestræ multum me debere profiteor. Hac occasione ab amicis intellex præclaras animi dotes, ac vitutes R. Vestræ, & qualia dona, & quam eximia acceperit à Patre luminū: ideoque ingentes gratias egi Deo bonorum omnium auctori, quòd in his necessitatibus prouidere voluerit Ecclesiam suam tã strenuo operario: & vtinam multos

tōs similes dignetur mittere in vineam suam. Deus, ac Dominus noster repleat R. Vestrā sua sancta gratia, atque eidem Deo in suis sanctis precibus R. Vestra me commendet. Romæ.. 1610.

N. N.

Epist. LXXXI.

Illustrissime Domine Comes. Litteræ D. Vestræ gratissimæ mihi fuerunt, jvt quæ iucundissimam consuetudinem amici, & Domini amantissimi in memoriā mihi reuocarunt. De Collegio Societatis istic erigendo sumptibus magnificentie vestræ; seriò egi cum Patre Reuerendissimo Generali, & inueni eum satis ex se propensum, atq. eundem verbis meis ad opus perficiendum inflammare studui. Spero omnino breuè D. Vestrę satisfactum iri.

iri. Nomen illius Beati Comit̃s, quem ego ad imitandum nobilibus viris proponere soleo, est B. Elzearius Comes Ariani, cuius vitam, & res gestas Laurentius Surius in sua volumina de vitis Sãctorum retulit Tomo quinto, mense Septembri, die vigesimo septimo. Et verè dignus est sanctus ille Comes, vt eum Comites omnes imitentur: sed in eisdem Tomis Surij D. Vestra inueniet multorum aliorum Principum, & Regum vitas, quas non sine fructu maximo legere poterit: nullius enim commentarius clarior, meo iudicio, Euangeliorum, & Epistolarum Apostolicarum legi potest, quàm sint historie de vita, & rebus gestis Sanctorum. Pergat ergo D. Vestra itinere bono viam vitæ æternæ feliciter ambulare: nam cetera omnia bona, cum temporalia sint, citò nos deserunt, vel nos ea deferere cogi.

gimur. Et si ad connubiū à Domino vocatur D. Vestra; non obliuiscatur attentissimè legere librum Tobiaë, eumque Coniugi suæ, si litteras nesciat, exponere non grauetur. Ego interim, quod vnum possum, D. V. statum, & incolumitatem, & perseverantiam in cultu iustitiæ, & obsequio diuino communi Domino commendabo: & vicissim senectutem meam iam ad annum septuagesimum propinquantem, vt feliciter concludatur, precibus D. Vestre diligenter commendo. Romæ die 27. Nouembris 1610.

IOANNI GODIFRIDO

Episcopo Bamber-
genſi.*Epist. LXXXII.*

Illuſtriſſime Princeps, & Præſul
Reuerendiſſime . Quod egi
in cauſa Præpoſituræ, quamuis
magna voluntate egerim, non
tanti momenti fuit, vt opus eſſet
fatigari in ſcribendo tantum Epi-
ſcopum, & in rebus grauioribus
occupatum. Quia tamen ſcribe-
re libuit; mihi quoque reſpon-
dere iucundiſſimum eſt ei viro,
quem quaſi de cælo miſſum ſuſ-
picio . Non noui de facie Epi-
ſcopum, & Principem Bamber-
genſem Godifridum, ſed ex ope-
ribus egregijs notiſſimum vehe-
menter diligo, & veneror: & præ-
cor aſſiduè Deum, vt quem tam

op-

Epist. LXXXII. 185

opportuno tempore labenti Ecclesiae Bambergensi praeficere dignatus est; eum longo tempore incolumem seruare, dirigere, & protegere, & tandem etiam plenum dierum, & meritorum gloriose coronare dignetur. Non est cur operam meam pollicear: iam enim addicta, & obstricta Amplitudini vestrae irreuocabiliter est. Valeat mei memor in sanctis precibus suis 1610.

ANDREAE OPALIN.

schi Episcopo Posnaniensi.

Epist. LXXXIII.

Per illustris, & Reuerendissime Domine. Acceptis litteris Reuerendissimae D. Vestrae, adij Summum Pontificem, eique expo-

posui temeritatem Fratris N. qui
 contra expressum mandatum
 Sanctitatis suæ ausus est hæresi
 notare sententiam Patrum Socie-
 tatis de auxilijs : & simul non ta-
 cui quanta sollicitudine, & pru-
 dentia Amplitudo V. Reuerendis.
 curauerit remedium adhibere
 scandalis, quæ inde nasci pote-
 rant. Addidi etiam vidisse me
 exemplum litterarum, quas ante
 sex menses de hac re scripserat
 D. Vestra Reuerendissima ad N.
 Generalem Ordinis. Sanctitas
 sua excusauit P. Generalem ob
 absentiam, & iter in Gallias su-
 sceptum. Sed valde molestè tu-
 lit insolentem audaciam Fratrum
 N. & N. & pollicitus est, se per
 Vicarium generalem Ordinis, qui
 Romæ refidet, curaturum, vt
 duo illi Fratres seuerè, vt par est,
 corrigantur, & castigentur: & ne
 fortè obliuioni rem hanc manda-
 ret; voluit sibi relinqui episto-
 lam

lam D. Vestrae Reuerendissimae
ad me scriptam, quod ipsum li-
benter feci. Spero emendatio-
nem breuè secuturam. Interim
gratias ago Amplitudini Vestrae
Reuerendissimae pro defensione
Patrum Societatis, quam tam
benignè suscepit. Deus autem
mercedem rependet non solum
pro defensione Societatis, sed
multò magis pro pastoralis solici-
tudine erga gregem sibi commis-
sum: & ego quoq. si quidem pos-
sem, in gratiam R. D. Vestrae hic
Romae, vel alibi; libentissimè om-
nem operam meam impenderè.
Precor autem Deum, vt tam bo-
num Antistitem Ecclesiae suae per-
necessarium diutissimè seruet in-
columem. Romae die 29. Ianua-
rij 1611.

CAROLO à LOTHARIN.
 gia Episcopo Virdunen-
 si Electo.

Epist. LXXXIV.

Illustrissime, & Reuerendissime
 Domine. Quod Illustrissima
 Dominatio Vestra mihi sanctè
 promittit per litteras suas; ego
 multò ante verbis meis promisi
 Summo Pontifici, fretus optimis
 moribus, atq. præclaro ingenio,
 quibus præditam esse personam
 vestram à Patribus Societatis no-
 stræ didiceram. Quare, vt in ex-
 tremo iudicio non cōfundamur,
 cum Princeps Pastorum apparue-
 rit, & rationem de cōmissis O-
 uibus reposcere cæperit; necesse
 est, vt Illustrissima D. Vestra seriò
 primùm Sacræ Theologiæ doctri-
 nis pectus suum compleat: dein-
 de

de quod didicerit, doceat studio infatigabili: nec solum verbo, sed etiam exemplo populum suum pascat, & regat. Et quemadmodum ego, vt Summum Pontificem confirmarem in sententia demandandæ pastoralis curæ Illustrissimæ D. Vestræ, quamuis adhuc adolescenti, in exemplum adduxi S. Ludouicum Episcopum Tholosanum; sic etiam par est, vt Vestra Illustrissima D. in eundem Sanctum Ludouicum oculos figat, eiusque adolescentiã planè senilem, & seueram imitetur. Vel, si recentiora malit, in Sanctum Carolum Borromæum respiciat, qui anno ætatis suæ vigesimo secundo Archiepiscopus Mediolanensis creatus, super senes intellexit, & incredibili splendore Ecclesiam vniuersam illustrauit. Vel si fortè de suis vicinis exemplum requirat; habet B. Petrum Luziburgensem, qui annorum quin-

de-

decim cum esset Episcopus Me-
tensis declaratus, ita se gessit, vt
miraculis à Deo post mortem
glorificari meruerit. Ignoscat Il-
lustrissima D. Vestra, si nimis au-
dacter admonitoris, & cohorta-
toris officio fungi videar: fateor
enim, me non sine timore, & tre-
more consilium dedisse Summo
Pōtifici, vt adolescentem, quam-
uis alioqui lectissimum, & opti-
mum, ad clauum Ecclesiæ regen-
dum proponerem: multa enim,
& magna pericula imminēt ado-
lescentibus in sublimi honorum,
& nobilitatis fastigio constitutis.
Accipiat igitur Illustriss. D. Ve-
stra in bonam partem ea, quæ di-
xi, quoniam ab animo optimo, &
cupidissimo salutis, & gloriæ ve-
strę proficiscuntur; & mihi, si qua
in re vtilem operam meam sibi
esse iudicauerit, liberè iubeat.
Romę die 14. Maij 1611.

SOPHIAE DEBINSKAE

Epist. LXXXV.

Illustris, & Venerabilis Domina, ac filia in Christo. Lectis litteris, quas ad me dedisti, gratias, egi Domino Deo nostro, quòd in tuo sacro pectore tantum amorẽ erga cælestem Sponsum accenderit; vt non solũ carnales nuptias, & omnia mundi blandimenta contempseris; sed etiam inuidia restiteris ijs, qui te à tanto bono abstrahere conabantur. Itaque vt pium tuum desiderium, quoad poteram, adiuuarem; adij continuo Summum Pontificem, eiq. reddidi litteras, quas ad illum scripsisti, eumque obnixè rogavi, vt non permitteret iniuriam tibi fieri, cum non possit iniuria fieri tibi, nisi etiam Sponso cælesti fiat. Respondit Pater Sanctus se scriptu-

pturum Nuncio suo Apostolico, ut si matrimonium vestrum non sit consummatum; det omnino operam, ut nemo tibi molestus sit, sed liberè possis sãctę Religio- nis habitum assumere, & profes- sionem sanctam emittere, atque vna cum istis sacris virginibus perpetuò in Domini obsequio permanere. Ego verò, ut vnus ex vltimis Iesu Christi sponsi tui famulis, gratissimè accepi oc- casionem illustri, & tam pię Do- mine deferuiendi; & quamuis non opus sit currentem ad bra- uium supernę vocationis incita- re; hortor tamen, ut in cursu in- choato forti animo perseueres: neque desistas, donec ad Sponsum cælestem, ipsa Virgine Regina præuia, & Angelo Custode Comite, perducaris. Ora pro me, Virgo Christi, ut senio iam gra- uatus ad requiem æternam, tuis sanctis precibus adiuuantibus, a-
liquan-

Epist. LXXXVI. 193

liquando perueniam. Romæ die
20. Iunij 1611.

PETRO PATRIARCHAE
Antiocheno Maronitarū.

Epist. LXXXVI.

Illustrissime, & Reuerendissi-
me Domine. Accepilitteras
Reuerendiss. Dominationis Ve-
stræ, & miratus sum, cur tantas
mihi gratias agat, cum parum
omnino sit, quod ego prestiti.
Fortasse respexit non factum,
sed voluntatem meam, quæ op-
timè affecta est erga istam natio-
nem, quæ sola inter orientales
retinet veram fidem, & quasi lux
quædā fulget in medio tenebra-
rum. Quamuis autem negocia
Maronitarum propriè spectent
ad Illustrissimum Cardinalem Pro-
tectorem, & nos non simus soli-

tingredi in messē alienā; tamen,
ex consensu Domini Protectoris,
& adiuui aliquando eiusmodi ne-
gocia apud Sanctam Apostolicā
Sedem, & deinceps libenter iu-
uabo. Quod autem Ecclesia ista
persecutiones patiatur ab Infide-
libus; mirum esse non debet, cū
ita semper actum sit cum Eccle-
sia Dei, & à Christo Domino mul-
tis in locis prædictum: vult enim
Deus, vt Ecclesia sua semper
exerceatur ad patientiam, & fi-
des nostra probetur, sicut aurū
in fornace, & per multas tribu-
lationes intremus in Regnum
Dei. Cupio Dominationem Ve-
stram Reuerendissimam semper
benè valere, & mei memorem es-
se in sanctis precibus suis. Romę
die 15. Octobris 1611.

S O P H I A E

Debinschæ.

Epist. LXXXVII.

Illustris , & Venerabilis in
Christo Domina , & filia. Litte-
ræ tuæ , quæ pietatem , & religio-
nem spirant , valde me commo-
uent : & si auctoritas tanta esset
in me , quanta est voluntas ; iam
dudum ab omnibus molestijs li-
berata , Christo Domino dulcissi-
mo sponso tuo cum exultatione
seruires : quamquam & nunc non
cum minore spirituali lucro in
tribulatione deseruis . Egi rur-
sum cum Sanctissimo Patre No-
stro Paulo Quinto Summo Ponti-
fice , eumq; certiorē reddidi de
omnibus , quæ ad me scripsisti
diē 16. Septembris : nec destiti
orare , vt tandem aliquando scri-

bat Nuncio suo Apostolico, vt iubeat, te in sanctam illam Congregationem admitti, & in ea professionem emittere. Doleo vehementer, quòd Mundus ita praeualeat, vt pia desideria tam Sanctæ Virginis tã diu retardentur: sed spero omnino facturum Deum primo quoq; tempore cum tentatione prouentum. Tantum, filia carissima, toto corde fidas in Christo sponso tuo: non enim deferet te, etsi ad tẽpus probat fidem, & patientiam tuam, vt aurum in fornace. Ego non desinam orare Deum pro perseverantia tua: & tu vicissim senectutem meam orationibus tuis apud Deum iuuas, vt feliciter cursum consummem, & ad veram patriam nostram, quæ est in Cælis, aliquando perueniam. Romæ die 3. Nouembris 1611.

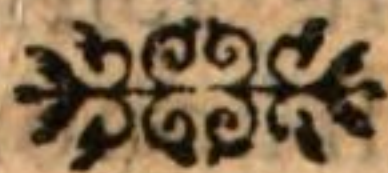
P. A R C H I E P.

Viennensi.

Epist. LXXXVIII.

ADmodum Illustris, & Re-
uerendissime Domine.
Litteræ tuæ lætificauerunt ani-
mam meam: eram enim cupiens
à longo tempore aliquid audire
de rebus Antistitis optimi, cu-
ius zelum, & pietatem cum do-
ctrina, & eloquentia non vulgari
coniunctam sæpe miratus sum.
Retulerunt autem fratres mei,
qui ex Gallia Romam venerunt
ad Congregationem Procurato-
rum, adhuc vigere in senili, &
frigido corpore spiritum arden-
tem zeli diuini honoris, & frater-
næ charitatis. Quod si multos
eiusmodi Archiepiscopos Eccle-
sia haberet; melius res nostræ se

haberent. Retulerunt quoq; iidem Patres Societatem nostram Sacro Iesu nomine insignitā paucos habere, à quibus æquè defendatur, & ametur, atq; ab Archiepiscopo Viennensi: pro quibus omnibus, & vehementer gaudeo, & Deo primum, deinde tibi gratias ago. Si quid hic vicissim ego in gratiam tuam prestare possem; gratissimum esset, si indicares: facerem enim omnino, vt intelligeres, te à me magni fieri, & ex animo diligi. Valeat igitur Amplitudo tua Reuerendissima mei memor in sanctis orationibus suis. Romæ die 20. Nouembris 1611.

FRANCISCO ARCHIEP.
Grongonorenfi.

Epist. LXXXIX.

ADmodum Illustris, & Reue-
uerendissime Domine fra-
ter. Litteras Reuerendissimæ
Amplitudinis Vestræ datas anno
superiore, mense Nouembris cū
ingenti animi dolore perlegi: in-
tolerabilis enim mihi iam vide-
tur furor Episcopi Cocinensis:
sed tamen dolorem non parum
temperauit constantia ouium ve-
strarum, quæ, vt videtur, vesti-
gia boni Pastoris sui, Deo iunan-
te, sequuntur. Hic non defui-
mus, nec deerimus causam Ec-
clesiæ Amplitudinis vestræ apud
summum Pontificem tueri: quā-
uis etiam Episcopus Cocinensis
non sibi desit litteras plenas que

rimonijs sæpè scribendo. Vna
res me consolatur, quæ etiam Am-
plitudinem Vestram Reuerendis-
simam consolari debet, Pastore
magnum Christum non posse de-
ferere gregem suum, & vicarios
suos, & ministros suos, qui nihil
quærunt, nisi gloriam ipsius, &
salutem animarum, ipsius pretio-
so sanguine redemptarum: & eū-
dem Dominum nostrū non igno-
rare tribulationem seruorū suo-
rum laborantium in remigando,
vel clauo regendo: deniq; eum-
dem omnia posse: & si placuerit
ei imperare ventis, & mari futu-
ram continuò trāquillitatem ma-
gnam. Valeat Amplitudo Vestra
Reuerendissima mei memor in
sanctis precibus suis, & ego vi-
cissim non deero pro Ecclesia, &
persona vestra Domino supplica-
re. Romæ die 22. Nouembris
1611.

V E N E T I A R V M

Duci.

Epist. XC.

Serenissime Princeps. Litteras Serenitatis Vestrae, ea, quae par erat, observantia recepi per manus nobilissimi viri, dignissimiq; Senatoris Domini Thomae Contareni, quem Serenitas Vestra Oratorem ordinarium ad Sanctissimum Patrem, & Dominum Nostrium Paulum Quintum destinavit. Aperuit mihi idem Orator optimam voluntatem Serenitatis Vestrae erga personam meam, & ego vicissim ostendi eidem desiderium, quo flagro, servienti commodis Serenitatis Vestrae, & totius istius gloriosissimae Reipublicae, si fortè mihi unquam se offeret occasio. Interim pre-

cabor Deum, vt personam Sere-
nitatis Vestræ diu seruet incolu-
mem, & Imperium Venetæ Rei-
publicæ ad gloriam sancti nomi-
nis sui, & Ecclesiæ catholicæ de-
fensionem terra, mariq; prote-
gere, conseruare, & propagare
dignetur. Romæ die 5. Decem-
bris 1611.

F E D E R I C O

Fornero.

Epist. XCI.

ADmodum Reuerende, & exi-
mie Domine Doctor. Lau-
do consilium Reuerendissimi atq;
Illustrissimi Episcopi, qui te ope-
rarium strenuum, sibiq; optimè
notum suffraganeum habere vo-
luit. Laudo timorem in adeun-
da ea dignitate, quam non appe-
tunt, nisi qui grauitatem eius igno-
rant

rant . Laudo pios viros, qui prudenter omnia reputantes, animū tibi addiderunt, & nuntantem confirmarunt . In horum numerum, ego quoq; libenter ipse me inferens, hortor, & moneo, vt magno animo sarcinā istam subeas, quæ quò grauior, & molestior in hac peregrinatione erit; eò tibi illustriorem coronam in patria cælesti afferet . Vnum tantum non obliuiscaris, illos esse in hoc tempore beatiores; qui Christo sunt in Cruce ferenda similiores; quemadmodum in æterna vita illi feliciores erunt; qui eidem Christo similiores erunt in gloria : hinc enim Dominus, cum Sācto Petro Pastoris officium demandasset illis verbis, Pasce oues meas; continuò adiunxit, sequere me: & hoc ipsum declarans addidit, cum senueris, alius cinget te, & ducet quò tu non vis, significans qua morte esset clarifica-

turus Deum . Et de Beato Paulo tunc primum ad Apostolatam assumpto , ait : Ego illi ostendam quanta oporteat eum pro nomine meo pati . Itaq; præmium bonorum Episcoporum in hac vita non sunt opes , vel honores ; sed abundantia passionum , & laborum , quibus æterna requies , & gaudium comparatur . Sed his omissis , quibus tu minime indiges , gratias ingentes habeo pro ijs , quæ ad me scripsisti de insigni progressu optimi Principis , & Episcopi vestri , quem non hominum vota , aut studia , sed Deus ipse pro sua infinita pietate Ecclesiæ suæ donavit . Ego certè ita illi germana charitate afficior ; ut si pennas columbæ assumere possem , nihil me detineret , quin statim ad eius complexum volarē . Utinam multos ei similes , non solum in Germania , sed etiam in Italia , & in reliquo Orbe christiano

no

no haberemus : videremus enim
continuò vineam Domini tam
bonis agricolis commissam miri-
ficè reflorescere . Precor illi ex
corde longitudinem dierum ,
quanta necessaria est ad Ecclesiæ
reformationem . Quod verò at-
tinet ad confirmationem suffra-
ganeatus tui, non arbitror vllam
fore in ea re difficultatem: sed etsi
fortè aliqua interuenerit; conabi-
mur eam totis viribus amouere ,
vt pio, ac iusto desiderio Episco-
pi de Ecclesia optimè meriti quā
citissimè satisfiat . Vale mei me-
mor in precibus tuis. Romæ die
12. Februar. 1612.

T S E R C L A E S.

Epist. XCII.

Nobilis, ac præstantissime
Domine . Non tanti valet
be-

beneficium, quod in Filium Dominationis vestrae contuli, quanti video aestimari à benignitate vestra: nisi fortè voluntatis meae propensionem, non beneficii magnitudinem D. V. expendere voluerit. Veniat igitur filius vester post calores aestiuos, & paternam sollicitudinem in me sine dubio inueniet: ac si licet verba Sacrae Scripturae in eiusmodi usurpare; ego ero illi in Patrem, & ipse erit mihi in filium. Duo tantum sunt, quae illi metuum: aëris Romani grauitatem, & ciborum mutationem. Sed haec etiam non difficulter superari possunt, si bona consilia audire voluerit. Accipio libentissimè oblationem officij erga Societatem Iesu parentem meam in Christo protegendam, auctoritate publica, & priuata beneuolentia complectendam. Nihil mihi grarius hac re praestari potest. Valeat Nobilitas

Ve-

Vestra, meque sibi addictissimum
esse nihil dubitet. Romæ die 6.
Maij 1612.

N. N.

Epist. XCIII.

ADmodum Reuerende Pater.
Mense Maio huius anni Ca-
pitulum generale Cælestinorum
more solito celebratum est in
Monasterio principali totius Cō-
gregationis : ad quod ego etiam
proficisci volui, non sine magno
meo incommodo, ob ætatem iam
grauem, & itinera satis prolixa,
& difficilia : sed per gratiam Dei,
non fuit inutilis : neque sermo-
nes, quos ad Patres illos simul
congregatos habui, de felicitate
Religiosorum obseruantium re-
gulas sui Ordinis, & de infelicitate
Religiosorum relaxatorum.
Atque in primis magna concor-
dia,

dia, & consensu electus fuit Ab-
 bas Generalis, quem ego opti-
 mum omnium, qui aderant, esse
 mihi facile persuadeo. Deinde,
 decretum est, vt maxima ratio
 habeatur Nouitiorum optimè in-
 stituendorum: & ea de causa
 Nouitij omnes ex quatuor Pro-
 uincijs Italicis reuocati sunt ad
 vnum locum, vbi semper viguit
 monastica disciplina: neque am-
 plius permittetur, vt singula
 Monasteria Nouitios habeant: nā
 & difficile est, multos in signes
 Magistros Nouitiorum inuenire,
 & non minùs difficile, in paruis
 Monasterijs Nouitios paucos cō-
 tinere separatos ab alijs Mona-
 cis. De studijs quoque Philo-
 sophiæ, & Theologiæ reforman-
 dis actum est, & decretum, vt ad
 paucissima, & commodissima lo-
 ca omnes Scholastici reuocentur,
 vt multi sint in eodem gymnasio
 Scholastici, & eximios habeant
 præ-

præceptores. Denique gauisus
sum valdè, quòd inuenerim in
Monasterio illo principali vsum
orationis mentalis post nocturnū
officium, imo etiam post omnes
singulas horas canonicas: quæ
mentalis oratio vtilissima semper
habita est hominibus religiosis.
Hæc referre volui Reuerendæ
Paternitati Vestræ, vt in Capi-
tulo prouinciali videat cum a-
lijs Patribus, an expediat talia
decernere tam de Nouitijs, &
Scholasticis, quàm etiam de men-
tali oratione: vt Prouincia ve-
stra, quæ de reformatione, &
obseruantia gloriatur; nulla in re
inferior inueniatur Italica Pro-
uincia, sed eam emuletur in bo-
no: quemadmodum vehementer
opto, vt Prouincia Italica sanctè
æmuletur Gallicanam in multis
alijs, quæ ad integram Regulæ
Obsequantiam pertinent. Valeat
Re-

Reuerenda Paternitas Vestra mei
memor in orationis suis .

SIMONI RICCIO

Ordinis Sancti Francisci de
Observantia .

Epist. XCIV.

Reuerende Pater . Audiui
conciones meas latinas ,
quas habet Reuerentia Vestra
non esse ex meo autographo de-
scriptas , sed ex ore dicentis ex-
cerptas . Ego autem existima-
bam descriptas esse ex concioni-
bus, quas habebant Louanij Mo-
nachi Parcenses : qui cum vicini
essent , accipiebant à me concio-
nes , easque descriptas ex meo
autoprachho legebant à d mensā .
Et quoniam nō videtur fieri pos-
se, vt conciones ex ore dicentis
ex-

excerptę, tales sint, vt in lucem
emitti possint; rogo Reuerentiā
Vestrā, vt parcat honori meo, &
vel omittat editionem, vel confe-
rat scriptas, quas habet concio-
nes cum duobus libris, quos ist-
uc misi per Procuratorem ve-
strum: vel quando nihil aliud fie-
ri possit, saltem initiō admoneat
Lectorē, cōciones ex ore dicētis
fuisse excerptas: vt si quæ sint
errata, non mihi, sed scriptori
attribuantur. Valeat Reueren-
tia Vestra, mei memor in sanctis
precibus suis. Romæ die 8. Iu-
nii 1612.

MONIALIBVS

Sanctæ Agnetis
Cracouiæ.

Epist. XCV.

Admodum Reuerendæ Ma-
tres, & tanquam filiæ in
Christo. Binas accepi à RR.
VV. litteras cum adiunctis alijs
ad Summum Pontificem. Paulò
feriùs ad me litteræ peruenērūt,
quoniam abfui ab Vrbe Roma
toto ferè mense Maio: sed vbi re-
diij, statim accessi ad Pontificem,
& litteras dedi: sed cum narra-
re inciperem tragædiam lamen-
tabilem; Sanctitas sua dixit, se
iam omnia ab alijs cognouisse,
& per litteras admonuisse Regem
Polonię, & Episcopum Craco-
uiensem, vt diligenter, atque
citissimè tantis malis remedium
ad-

adhiberet. Ego sanè totus co-
horruì, cum tantum Sacrilegium
in litteris vestris legi: sed impius
ille raptor Sponsæ non iam suæ,
sed Iesu Christi, dabit omninò
meritas pœnas: & si forte manus
hominum fugiat; manus certè
Omnipotentis Dei neq. viuus,
neque mortuus effugiet. Obsecro
autem Reuerentias Vestras, vt nō
concidatis animo ob hæc aduer-
sa: tentat enim vos Dominus, vt
videat si in eum sperare, eumque
etiam in aduersis diligere perse-
ueretis. Commendo me preci-
bus vestris, paratus semper Mo-
nasterium istud pro viribus apud
Deum, & homines addiuuare.
Romæ die 4. Augusti 1612.

GEORGIO BLACVELLO
Archibresbytero
Anglorum.

Epist. XCVI.

ADmodum Reuerende Do-
mine . Accepi litteras Re-
uerendæ D. Vestræ non subscri-
ptas nomine vestro, sed fidem ha-
bui Sacerdoti illi, qui hîc negotia
vestra procurat. Et quidem lit-
teræ datæ sunt die tertia Februa-
rij: sed mihi post multos menses
redditæ sunt: quæ causa est, cur
ego quoque seriùs respondere
videar. Quod attinet ad librum
Rogerij Vviddrinthoni, ego anno
superiore respondi, & non ma-
gno, imo penè nullo labore.
Hoc etiam anno liber typis mǎ-
datus est, sed iustis de causis dif-
fertur promulgatio: sed ex libro,
quem

quem scripsi contra Guilielmum Barclaium facile potest colligi, quod ad librum Vviddrinthoni respōderidebeat, nisi quod Vviddrinthonus verbosior est, & multa extra rem dicit: & mihi passim apertissimè calumniatur, ac plurima imponit, quæ ego numquam cogitavi. Itaque magnam mihi occasionem dedit orādi pro persequentibus, & calumniantibus me. Quod verò ad Episcopos pertinet; ego quidem valdè optandum semper existimaui, ut tandem aperiatur via aliqua, qua negotium istud ad felicem exitum perducatur. Quod reliquum est, gavisus sū valde, quòd tantū virum ego aliquando auditorem habuerim, precaborque Deum, ut labores vestros, quos maximos esse scio, gratia sua secundet, donec dicat spiritus, ut requiescat à laboribus suis. Interim valeat Admodum Reuerenda D.

Ve.

Vestra mei memor in sanctis precibus suis. Romæ die 12. Septembris 1612.

G O D I F R I D O

Episcopo Bambergenfi.

Epist. XCVII.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Vidi libentissimè Præfectum stabuli Illustrissimæ D. Vestræ, & audiui omnia, quæ mihi significare voluit, atque ad ea respondi simpliciter, & vt opinor, verè. Obtuli quoque illi operam meam, vbicumq. illi utilis esse poterit. Amo enim ex corde Illustrissimam personam vestram, & omnia, quæ ad illam pertinet: quoniam mihi certò persuasi amari à Deo valdè eandem personam vestram, & ab illa amari pa-

Epist. XCVIII. 287

pariter valde tum ipsū Deū ; tum
Ecclesiam eius. Opto Illustrissimæ
D. V. prosperum iter , & omnia
bona. Romæ die 16. Decēb. 1612.

I V L I O E P I S C O P O

Herbipolen si.

Epist. XCVIII.

Illustrissime , & Reuerendissi-
me Domine. Explicatio psal-
morū à me nuper edita, non mihi
laboriosa, sed iucundissima fuit : ni-
hil enī dulcius mihi accidere
pōtest , presertim in hac mea ex-
trema ætate, quam aliquātula re-
quies nocturna, in qua vacare Deo
possim, & cogitare, quoniā Domi-
nus ipse est Deus: quod certè præ-
stat: attenta meditatio Dauidicorū
psalmorum. Sed ago Deo gratias ,
quod nō solum mihi scriptio illa,
alioqui satis leuis, & ieiuna, conso-
lationem attulerit, dum fieret; sed
etiam alijs viris granissimis; in
quorum numero inter primos

pono Illustrissimam, & Reuerendissimam D. Vestram, non omnino displicuerit. Quòd attrinet, ad Præposituræ negocium, quod mihi Illustrissima, & Reuerendissima D. Vestra commendare dignata est; egi cum Sanctissimo Patre Nostro, & exposui Sanctitati Suæ rationes, ob quas æquum sit permittere electionem Præpositi Capituli Cathedralis Ecclesiæ Herbipolensis: ipse verò libèter me audiuit, & super hac rem maturè cogitaturum se respōdit. Si opus fuerit, & Illustrissimus, & Reuerendissimus Bambergensis id mihi consuluerit; non omitteram iterum, atque iterum de hac re cum Sanctitate Sua agere. Interim ego non possum omittere, quin Illustrissimæ, & Reuerendissimæ D. Vestræ serio, & ex corde commendem Franciscum N. quem Amplitudo vestra optimè nouit. Ego quidē egi cum Sanctissimo, vt prouideat-

deatur filio eius de Canonatu aliquo pingui, quo ipse cum filiis honestè sustentari queat: sed quoniam istę prouisiones non possunt breui tempore expediri; obsecro liberalitatem vestram, vt interim aliquid addat ad ea, quę sepè hactenus largita est. Itaque hoc totum ex me scribo: ipse enim D. Franciscus commemorauit quidē in litteris ad me datis cum gratiarum actione quam eleemosinam à pietate vestra accipiat; sed non rogauit me, vt agerem cum Illustrissima D. V. pro augmento, sed solum, vt impetrarem filio eius beneficium à Summo Pontifice. Sed ego misertus inopiam illius, & confusus de benignitate tanti, & tam diuitis Principis; ausus sum illum his litteris cōmendare. Opto Illustrissimū, & Reuerendissimū Dominū meū diu benè valere, & in omnibus prosperè agere. Romę die 23. Februar. 1613

CAROLO CAMPIGNI

Prouinciali Cœ-
lestinorum.*Epist. XCIX.*

ADmodum Reuerende Pater.
Gratulor Reuerentię Ve-
stre ex corde dignitatem Prouin-
cialatus, & precor Deum, vt ce-
dat in maiorem gloriam Dei, &
Congregationis vtilitatem. Libẽ-
ter quoque accepi, quòd cohor-
ratio mea de mentali oratione,
& studijs, ac Nouitiatu placuerit
Reuerendis Patribus istis, & spe-
ro in dies magis placituram. Gra-
tissimum etiam mihi fuit, quòd
Congregatio Cælestinorum in
Gallia, in Breuiario nouo recipiẽ-
do, non dissenserit à Congrega-
tione Italica, & reliquis Congre-
gationibus Ordinis Sancti Bene-
di-

dicti. Quod attinet ad Oblatos in itinere ducendos habitu sæculari, & militari; existimarem sequendam esse consuetudinem aliorum Religiosorum vel consulendos homines doctos, qui in Gallijs non desunt, & melius noverunt, quid istic possit, aut expediat fieri, quàm nos, qui procul absumus. Absolutè autem certum est, non licere sinè magna necessitate Religiosos professos, quamvis laicos, incedere sinè habitu religioso, & armatos. His valeat Reuerētia Vestræ mei memor in sanctis precibus suis, Romæ die 10. Iunij 1613.

T S E R C L A E S.

Epist. C

Admodum Illustris Domine. Ignoscat mihi D. Vestra, si respondeo, quod olim respon-

dit S. Bernardus Comiti Teobaldo: Canonatus, & alia Ecclesiastica beneficia non debere conferri in pueros, sed in homines graues, & benè meritos Florentius noster adhuc puer est, vel certè adolescentulus, & hoc anno incipit curriculum philosophiæ: itaque expectandum existimo, vt absoluat curriculum philosophiæ, & aliquousq. progrediatur in Theologia, & tū demū cogitabimus de beneficijs Ecclesiasticis. Certè Concilium Tridentinū sess. 24 c. 12. statuit Canonicos omnes debere esse presbyteros, aut diaconos, aut subdiaconos: & non posse dari Canonatum nisi ijs, qui habent ætatem, quam requirit Ordo sacer Canonatui annexus: & quamuis sciam aliquando dispensari in huiusmodi statutis; tamen non debet dispensatio dari, nisi iustis de causis: alioquin dissipatio non dispensatio

tio dicenda est. Quæ causa sit, cur cum Florentio dispensari debeat, nescio. Summa est, cupio Florentio omnia bona, sed nolo Deum offendere, vt hominibus placeam. Petat à me D. Vestra, quæ sine scrupulo conscientia præstare possim, & inueniet me ad omnia paratissimum. Opto D. Vestram benè valere. Romæ die 14. Iunij 1613.

MARIAE CHRISTI-
næ, & Eleonoræ Ar-
ciducissis Au-
striæ.

Epist. C I.

Serenissimæ Domine meæ. Ac-
ceptis litteris Serenissimarū
Celsitudinum vestrarum, adij Sū-
mum Pontificem, atque ab eo pe-
tiui, vt ad scrupulum remouendū

liceat istis inferere Litanis nomi-
 na SS. Virginum, & Martyrum
 Vincentie, & Leæ: earum com-
 memorationem publicam facere:
 & sub earum nominibus Missas
 celebrare de communi Virginū
 & Martyrum. Sanctitas sua com-
 misit mihi, vt responderem no-
 mine suo id, quod mihi iustum,
 & æquum videretur. Ego non
 dubito, quin liceat in Litanis cū
 alijs Sanctis inuocare Sanctam
 Leam loco suo, id est, post sanctas
 Virgines, & Martyres alias. Item
 existimo posse fieri commemora-
 tionem de ipsīs in Officio Matu-
 tino, & Vespertino: censeo quoq.
 posse celebrari Missam de com-
 muni Virginum, & Martyrum
 sub earum nominibus: tamen
 suadeo, vt ad tempus aliquod
 Missa omittatur: tum quia non
 scitur dies passionis ipsarum: tum
 quia Sanctissimus Pontifex in hac
 sententiam inclinat, vt Missa hoc
 tem-

tempore nō celebretur, quamuis non prohibeat celebrari. Fortas-
sè enim dabit Dominus, vt ali-
quando sciamus aliquid de tem-
pore, quo vixerunt, & sub quo
Tyranno passè sunt, & alia id ge-
nus: & interim miraculis maiori-
bus coruscabunt. Opto Serenif-
simas Dominas meas benè vale-
re, & in amorem cælestis sponsi
quotidiè magis inardescere, & in
sanctis orationibus personæ meæ
non obliuisci. Romæ die 28. Iun.

1613.

N. N.

Epist. CII.

Admodum Reuerende, & cla-
rissimè Domine. Accepi ab
admodum Illustri, & Reuerendis-
simo Domino Nuntio Apostolico
librum tuū pro me aduersus Ro-
geriū Vvidethom nuper editū:
& quidem liber eruditionem non
vulgarem, & charitatem erga me

nō exiguā sed præcipuè zelū pro
 veritate tuenda, & Ecclesia Ca-
 tholica defendenda ardentissimū
 facilè demonstrat. Quare omnes
 Ecclesiæ filij, & veritatis amici ti-
 bi plurimū debent: & ego, præter
 cæteros, & debeo, & ago gratias
 immortales. Precor à Domino
 Deo nostro tibi in sanctis istis la-
 boribus persenerantiam, & mer-
 cedem plenam in die retributio-
 nis. Vale mea senectutis memor
 in sanctis, & Deo nostro gratissi-
 mis precibus tuis. Romæ die 3.
 Augusti 1613.

PETRO CVTSEMIO.

Epist. CIII.

Reverende Domine, Amice
 carissime. Non audeo sen-
 tentiam meam de matrimonio
 Catholicorum cum Hæreticis a-
 pertè pronunciare: ne aut con-
 trā.

trā conscientiam, aut contrā mo-
rem istius Patrię aliquid scribam:
præsertim cum non sint notę om-
nes circumstantiæ, quę in hac re
considerari debent. Habet Re-
uerenda D. Tua multos viros
doctos, quos consulat, tum
ex presbyteris sæcularibus, tum
ex regularibus omnium Ordi-
num. Habet etiam libros, qui
quæstionem istam accuratè dispu-
tant, qualis est Tractatus Nico-
lai Serrarij de Matrimonio Ca-
tholicorum cum Hæreticis, edi-
tus cum alijs eiusdem Auctoris
opusculis Moguntię anno 1611.
qualis etiam Tractatus P. Thomæ
Sancij tom. 2. lib. 7. disp. 72. Ne-
tamen nihil videar velle dicere;
duo quædam breuissimè attingā,
quæ non existimo ab ullo posse
negari. Vnum est hortandos ef-
se Catholicos, vt caueant à ma-
trimonio cum Hæreticis contra-
hendo: id enim detestantur sacri

Canones, & veteres Sancti Patres, & ratio ipsa tū à periculo subuersionis, tū ab alijs malis imminuentibus ducta, quæ copiosè explicantur à Serrario loco citato. Alterum est, in rebus dubijs posse tuta conscientia Parochum inferiorem sequi sententiam sui Superioris, ac præsertim supremi ordinarij Pastoris. Hæc habui quæ ad te scriberem, Deum orās, vt gratiam suam in te quotidie magis, ac magis adaugeat, teque rogans, vt mei memor esse velis in sanctis orationibus tuis. Rome die 28. Augusti 1613.

N. N.

Epist. CIV.

Nobilis, & generose Domine. Molestissimè fero, non inueniri istic rationem, qua necessitati, & pudori vestro consulatur.

tur. Sperabam enim Reuerendissimos, & Illustrissimos, addo etiam ditissimos Episcopos, & Princepes Germaniæ, quibus Nobilitatem tuam de meliori nota commendaui, ita iam subleuasse inopiam nobilis Germani; vt non esset opus ex Italia, atque adeo ex Vrbe auxilium implorari: nam Summus Pontifex habet tã multos, qui vndique ad se confluunt ex omi natione; vt quamuis ad centūmillia Coronatorū quotannis in pauperes distribuat, vt ex Eleemosinarijs eius, quos plures habet, cognoui; tamen non possit omnibus satisfacere: præsertim cum, præpter priuatas personas, integra Collegia, vel Seminaria sustentare cogatur: non solum in Italia; sed etiam in Germania, in Belgio, in Græcia, atq. adeò in vltima Iaponia. Hæc causa est, cur non audeam stipendia pecuniaria à Sanctissimo Patre
pro

pro eo viro petere, qui non in desertis locis, aut inter hostes versatur; sed in Ciuitate, & in Vicinia Episcoporum Catholicorum, ditissimorum, pijsissimorum. Videor enim mihi, & illis iniuriam facere, & huic finè causa molestiam creare. Canonatum, vel aliud beneficium Ecclesiasticum Sanctitas Sua promisit, & promissionem implebit, si necesse sit, & occasio se offerat. Ceterum Nobilitas tua, quomodocunque succedant temporalia, non debet nimia sollicitudine fatigari, sed in Deo confidere: non enim mentitur qui dixit: Quæritate primùm regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis: scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis: & si fortè Patri nostro placet, vt temporalia nobis defint, quo facilius ad æterna toto animo suspiremus; id etiã in lucro ponendum est: nihil enim

potest felicius contingere Christiano, quàm ut per eam viam ducatur ad regnum, per quam Christus ipse Magister, & Dominus noster ingredi voluit. Christus autem passus est pro nobis, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia eius. Quare Diuus Paulus Thessalonicensibus gratulatur, dicens: Vos autem, fratres, imitatores nostri facti estis, & Domini, suscipientes verbum in tribulatione multa: & Philippensibus dicit: Vobis donatum est pro Christo, non solum ut in illum credatis, sed etiam ut pro illo patiamini. Et ad Hebræos scribit: Rememoramini pristinos dies, in quibus illuminati magnū certamen sustinuistis passionum, & in altero quidem oppobrijs, & tribulationibus spectaculum facti. in altero socij taliter conuersantium effecti: nam & vincti compassi estis, & rapinam bonorum

rum vestrorum cum gaudio suscepistis. Nos igitur, optime Francisce, qui per gratiam Dei, Paradisum Patriam computamus, non debemus in hoc exilio multum de temporalibus laborare: scientes, nos habere meliorem, & manentem substantiam, fundamenta videlicet habentem Civitatem, cuius artifex, & conditor Deus est. Hæc pauca scribere libuit, ut cum non liceat mihi re ipsa succurrere necessitati amici; saltem verbum consolationis verissimæ non negaretur. Valeat Nobilitas sua mei memor in sanctis precibus. Romæ die 16. Septembris 1613.

IOANNI DOMINICO
Bilancio Soc. Iesu.*Epist. CV.*

ADmodum Reuerende Pater.
Gratissima mihi fuit Epistola Reuerentiæ Vestræ ex Philippi-
nis Insulis missa: nihil enim iucū-
dius audio, quàm fratres meos in
lucrands animabus strenuè la-
borare. Accepi etiam anulum
osseum in signum antiquæ no-
stræ beneuolentiæ: alioquin ego
non multum timeo venenum,
nec soleo huiusmodi amuletis uti.
Vnum oro, vt particeps fiam
meritorum vestrorum, vt in cæ-
lesti patria simul esse possimus.
Nam etiamsi nos quoque assidue
laboramus in agro Ecclesiæ co-
lendo; tamen sinè comparatione
vlla labores vestros pretiores
apud

apud Deum esse non dubito-Per-
gat Reuerentia Vestra alacriter &
fortiter, vt facit, & mei sit memor
in sanctis precibus suis. Romæ
die 25. Ianuarij 1614.

NICOLAO COMITI
de Eterra.

Epist. CVI.

Illustrissime Domine Comes.
Litteris D. V. datis die 20.
Decembris non statim respondi,
quia non dum videram scripta,
quæ D. Vestra ad Sanctissimum
Dominum Nostrum se misisse di-
cebat. Superuenerunt interim
aliæ litteræ datæ die 10. Ianuarij,
quibus ego permotus adiui San-
ctissimum Patrem, eumque soli-
citè rogavi, vt iuberet scripta
D. Vestræ diligenter examinari,
ac postea responderi, quid de illis
San-

Sanctitati Suae, & sacrae Congregationi videatur: quod spero breui futurum. Percurri ego interim scripta omnia: & quamuis nihil adhuc definitum sit; tamen priuato meo nomine visum mihi est significare D. Vestrae, durum mihi videri vexari hominem sacerdotali dignitate praeditum, quando non constat de corpore delicti, & quando non accusatur nisi à Sagis, & Dæmoniacis: quãuis enim socij criminis in maximis criminibus facere possint indicium ad torturam; tamen necesse est, vt ipsi prius torqueantur, & perstent in accusatione, & alia faciant, quæ D. Vestra optimè nouit. Quamuis etiam Dæmones aliquando cogantur vera dicere; tamen non hoc sufficit in iudicio criminali, vt aliquis ex hoc solo testimonio torqueri possit. Diabolus enim hostis est generis humani, & mendax ab initio,

tio,

tio, & sæpe fingit se coactum dicere, quod libētissimè dicit. Quare Dominus noster, & eius Apostolus non finebant Diabolos loqui, etiam cum vera dicerent. Quod si in Gallia, vel alibi secus fiat; ego non iudico Fratres meos: nos certe talem consuetudinē non habemus: & ego tutius duco, quod attinet ad conscientiam, noxios aliquot impunitos relinqui; quam vnum innocentē non iure puniri. Laudo tamen zelum D. Vestræ: & si sententia SS. Domini, vel Sacræ Congregationis cum sententia D. Vestræ conueniet; etiam gaudebo. Valeat D. V. cui à Deo nostro omnia fausta, & felicia precor. Romæ die 14. Februarij 1614.

BENIAMINO

Antonio Canerio.

Epist. CVII.

ADmodum Reuerende, & Do-
ctissime Domine. Litteræ
tuæ letificauerunt animam meā.
Egi gratias Deo, quas potui ma-
ximas, pro dono gratiæ singula-
ris tibi collato, & nobis per com-
municatorias litteras insinuato:
paucis enim datum est, vt inter
tot schismatum, & hæreseon tene-
bras veram Ecclesiam interno-
scant: sed paucioribus, vt cogni-
tam ita diligant, vt temporalibus
commodis, & honoribus, ac po-
tissimum regijs fauoribus, vnde
illa, tamquam à perenni fonte
scaturiunt, magno animo spretis,
ad eius complexum accurrant.
Quod si in exilio isto voluntario
ærumnas,

ærumnas, & angustias propter
 Dominum tolerare te oporteat,
 beatus eris: dignus videlicet esse.
 Etus, non tantum, vt in Christum
 uerè credas; sed etiam, vt pro il-
 lo patiaris. Nam quemadmodum
 nihil erit in futuro sæculo bea-
 tius, quàm esse Christo similem
 in gloria; sic in præsentì tempo-
 re nihil est vtilius, quàm esse
 similem in passione: hinc enim
 oritur gaudium illud solidum, &
 perpetuum, quod nemo tollere
 potest à nobis: de quo Apostolus
 loquitur, cum ait, repletus sum
 consolatione, superabundo gau-
 dio in omni tribulatione nostra.
 Neque hæc dico, quòd operam
 meam in te subleuando præstare
 nolim; sed quia ex corde gratulor
 tibi, non solum de coniunctione
 cum Ecclesia Catholica, extra
 quam non est salus; sed etiam de
 pretioso patientiæ dono, quo te
 à Deo nostro insignitum mihi vi-
 d:-

dere vider. Iam verò, quod ad
me attinet, nihil est, quod mihi
gratias agas: nam neq. qui plā-
tat, neque qui rigat, est aliquid,
sed qui incrementum dat Deus.
Et ego, quod à Matre Catholica
suxi, hoc alijs ministraui. Si quid
scriptis meis vel minus doctè, vel
minùs perspicuè, vel minùs solide
positum est; id solum mihi attri-
buo. His valeas, vir optime, &
doctissime, mei memor in sanctis
precibus tuis. Romæ die 16. Fe-
bruarij 1614.

FRANCISCO FORGAB
Card. Strigonienfi.

Epist. CVIII.

Illustrissime, & Reuerendissime
Domine Obseruandissime.
Precata est mihi D. Vestra Illu-
strissima felicem Domini Nata-
lem

lem, humanissimis, & cordi meo acceptissimis litteris suis. Ego vero quoniam litteras illas accepi, cum iam feriæ quadragesimales agerentur; precor Illustrissimo Domino meo felicem Dominicâ passionem, & felicissimam resurrectionem. Scio enim Illustrissimum D. meum inter hostes fidei versantem, & cum eis assidue colluctantem passionis dominicæ esse consortem: quam illi ita felicem precor; vt ad eminentem resurrectionis gloriam aditum patefaciat. Et quoniam grauissima Christianæ Reipublice negotia non permittunt, vt personæ vestræ optatissima præsentia fruamur; gratissimum interim mihi erit pignus amoris, quod in hac ipsa epistola ad me misit. Valeat, & vigeat Illustrissimus Dominus meus, & me, vt facit, diligat, & communi Domino in sanctis precibus suis commendet. Interim

re-

Epist. CVIII. 241

reuerentes manus Illustrissime
D. Vestre deo sculans, obsequia
mea illi ex corde deferro. Romæ
die 16. Februarij 1614

MARIAE CRISTIERNAE

& Eleonoræ Arcidu-
cissis Austriæ.

Epist. CIX.

Serenissimæ Dominae meæ.
Non erat opus, vt Celsitu-
dines Vestræ Serenissimæ mihi
gratias agerent, multò autem
minùs vt referent: tanta enim
& tot sunt beneficia collata in
Societatem Iesu, ac per hoc in
me filium, & membrum, à Celsi-
tudinibus vestris, & à tota Sere-
nissima Domo Austriaca; vt nū-
quam simus pares futuri tantæ
obligationi quibuscumque obse-
L quijs,

quijs, & seruitijs nostris. Quare non vt gratiæ relationem, sed vt signum nobilissimum regiæ munificentiaë vestraë, & pignus veræ charitatis in me famulum vestrū, accepi pretiosam crucem ad me transmissam. Et quamuis ego auro, & gemmis in rebus meis non vtar, neque istis speciebus delecter; fateor tamen Dominicam Crucem omni ornamento esse dignissimam: & sic interpretor mentem Celsitudinum vestrarum, vt mihi nudam Crucem: aurum, & gemmas Crucis, vel potius Domino pro nobis crucifixo donare voluerint. Ego igitur gratias ego, quas possum maximas. Dominus referet gloriam sempiternam Amen. Egi cum Sanctissimo Patre Nostro summo Pontifice de interpretatione Breuis, quo prohibetur extractio sacrae suppellectilis ex Ecclesia: & Sanctitas Sua iussit, vt scriberem

rem Celsitudinibus vestris liberum se ipsis relinquere, vt possint pro suis descentibus domesticis, & Collegij Societatis Halensis vñsibus extrahere, commoddare, atque extra Ecclesiam portare sacram illam supellectilem, non obstantibus verbis ipsius Breuis, quæ contrarium sonare videntur. Sua enim Sanctitas in hac parte dispensat, quatenus opus sit. His opto Celsitudines vestras benè valere, atque in amore Domini magis, ac magis proficere, & mei quoque in sanctis precibus meminisse. Romæ die 28. Februarij 1614.

PETRO CVTSEMIO

Epist. CX.

Admodum Reuerende, & Eruditissime Domine, ac

veluti fili in Christo amantissime :
Ad litteras tuas datas die 15.
Martij nihil habeo, quod respon-
deam, nisi me sanctè polliceri ti-
bi, & per te Bibliopolæ amico
tuo, me nulli alteri facturum
potestatem imprimendi opera
mea omnia, nisi fortè, Bibliopolā
ineum pænitat incepti operis. A-
go autem tibi gratias, quòd me
admonueris errati mei, circa
tempus vitæ Marfilij ab Inger,
& continuò emendaui locum il-
lum in meis exemplaribus. Erit
verò mihi gratissimum, vt tem-
pestiuè me moneas, quando pro-
pinquabit tempus excudendi to-
mum opusculorum: quia mittam
ad te additiones, & correctiones
ad opusculum de Scriptoribus
Ecclesiasticis, & libri cōtra Bar-
claium: cui libro vellem adiungi
Epistolam monitoriam R.P. An-
dræ Eudemon Ioannis, que ex-
cusa est istic Colonia, & est ve-
luti

Iuti Apologia breuissima, & optima pro libro meo contra Barclaium: & si istic fortè non inueniatur; mittam hinc emendatã. Vale, vir optime, & mihi amicissime. Romę die 15. Aprilis 1614.

LEONARDO LESSIO

Soc. Iesu.

Epist. CXI.

AD modum Reuerende Pater. Ex litteris Reuerentię Vestre, datis 14. Martij non potui apertè colligere, quis sit ille domesticus meus, de quo R.V. loquitur, neque ab illo, sed à Patre Assistente Epistolam vestram accepi. Laudo, quòd Reuerentiã Vestra, omissa scriptione, adlectionem, & contemplationem animum reuocauerit: vix enim

potest hoc tempore aliquid scribi, quod non pateat calumnijs vel hostium, vel amicorum. Reuerentia Vestra satis multa iam scripsit non solum Theologica, sed etiam legalia, & vt audio, etiam medica, vt nomen vestrum, quod antè constitutionem Mundi scriptum fuit in cælo, extet etiam scriptum satis luculenter in terris. Idem ego facio: tempus enim, quod mihi superest ab occupationibus externis, quæ nimis molestæ, & frequentissimæ sunt; in meditandis Epistolis Apostolicis, quæ leguntur ad Missam, consumo: & quamuis meditationes illas stilo alligem, ne pereant; non tamen vulgare constitui. Quod attinet ad querimoniam circa doctrinam; sciat Reuerentia Vestra, partem aduersam non minoribus clamoribus conqueri, quod doctrina Pelagiana publicè doceatur, & sua-

suadeatur contra Apostolum, cō-
tra S. Augustinum, contra San-
ctum Thomam, contra maiorem
partem Episcoporum huius æta-
tis: quæ causa fuit, vt Apostolica
Sedes noluerit typis madari li-
bros nuper conscriptos à duobus
Hispanis Ord. Prædicatorum.
Neque ego cēseo remedium his
malis posse adferri, nisi per Con-
cilium generale, si Deo placeret
nostris temporibus congregari.
Ego, quia septuagesimum annum
ætatis excessi, non longè abesse
possum à transmigratione in aliā
regionem: ideo Reuerentiam
Vestram ex animo precor, vt
transmigrationem meam Domi-
no precibus suis commendet.
Vale, Pater optime, & amantissi-
me. Romæ die 11. Maij 1614.

GASPARI ARCHIEPI-
scopo Arelatenſi.*Epist. CXII.*

Admodum Illuſtris, & Reue-
rendiſſime Domine. Acce-
pi per Reuerendū Patrem Ruf-
ſum Ordinis S. Auguſtini litteras
Amplitudinis veſtræ, cum libello
ſupplici, & duobus libellis, altero
de Officijs proprijs, altero de
Miſſis proprijs Eccleſiæ Arela-
tenſis: & continuò egi cum Il-
luſtriſſimis, & Reuerendiſſimis
Dominis Cardinalibus Collegis
meis Congregationis Sacrorum
rituum de toto negotio. Sacra
Congregatio, omnibus auditis,
iuſſit, vt ego ſcriberem Reuerē-
diſſimę D. Veſtrę hæc, quæ ſe-
quuntur. Primum: non ſolere
Congregationem approbare of-
ficia

Epist. CXL I.

ficia propria, exceptis lectionibus secundi Nocturni: approbata sunt quidem aliquando officia propria, etiam quoad antiphonas hymnos, orationes, responsoria, & alia: sed quoniam nimis multiplicantur huiusmodi officia propria; decrevit Congregatio deinceps non approbare, nisi lectiones proprias secundi Nocturni, quæ sunt de vita, & rebus gestis Sanctorum, de quibus tunc celebratur Officium. Secundum. In lectionibus proprijs secundi Nocturni duo quædam admonenda censuit sacra Congregatio: nam reliqua placent. Vnum est in lectione quarta de S. Trophimo, ubi ponitur Melitæ, pro Miletî. Scimus quidem Cardinalem Baronium piæ memorię ita censuisse emendandum locum Apostoli, ex posteriori ad Timotheum c. ult. Sed quoniam in omnibus Codicibus Latinis, & Græcis legimus,

mus, Miletí; non videtur tutum mutare textum Apostoli. Alterú in Officio Sanctæ Mariæ Salomę, vbi videtur non debere poni nomen Mariæ: mater enim SS. Iacobi, & Ioannis, quæ & vxor erat Zebedei, nusquam in Euangelio dicitur Maria Salomæ, sed simpliciter Salome. Tertium: Non probat S. Congregatio quod de S. Trophimo legatur Officium, vel Missa de Apostolis: sed legi debere sensit de Confessore, & Pontifici: Officium enim, & Missa de Apostolis, propria sunt eorum, qui simpliciter Apostoli fuerunt, non communia ijs, qui fuerunt Apostoli vnius Ciuitatis, vel Prouinciæ. Quartum: Eadem Cōgregatio non probat, quod de Translatione S. Trophimi fiat Octaua: satis enim esse iudicat, si fiat Officium vno die tantum de translatione. Quintum: Missas proprias S. Congregatio

concedere non solet, excepta oratione, quæ sumitur ex Officio. Septimum: In Commemorationibus communibus, quæ leguntur ad Vesperas, & ad laudes, S. Congregatio censuit Sanctum Stephanum Prothomartyrem anteponendum esse Sancto Trophimo Confessori, & Pontifici: quoniam satis apertè id statuit regula Breuiarij de commemorationibus, seu suffragijs Sanctorum, in quibus ordo sumitur à dignitate personæ: certum enim est maiorem esse dignitatē Martyrum, quàm Confessorum, & præcipuè Sancti Prothomartyris, quem Ecclesia vniuersa honorat non solum Officio duplici, sed etiam Octaua, & festo solemni. Ad id verò, quod dicitur ex aduerso, ab annis plus cētum Sanctum Trophimum apud Arelatensem Ecclesiam antepositum fuisse Sancto Stephano; re-

spondetur, abusum potius fuisse,
quàm legitimam consuetudinē,
illam, quæ contraria erat con-
suetudini priori antiquissimæ,
mille fortassè annorum. Hæc
sunt, quæ nomine S. Congre-
gationis respondere debui Re-
uerendissimæ Amplitudini ve-
stræ: cui precor à Deo omnia
prospera, atque felicia in hoc sæ-
culo, & in futuro. Romæ die 19:
Iunij 1614.

ARCHIEPISCOPO

Moguntino.

Epist. CXIII.

Reverendissime Antistes, &
Illustrissime Princeps. Non
ignoro Illustrissimam, & Reue-
rendissimam D. Vestram multa
pietate, & singulari prudentia
ex Dei dono pollere: proindè eā
pla-

planè perspicere, quanti referat
conseruandam, & propagandam
fidem catholicam, nec non ad
statum Reipublicæ politicæ Prin-
cipum catholicorum in istis par-
tibus stabiliendum, dare omnem
operam, vt hostes fidei non præ-
ualeant aduersus Illustrissimum
D. Palatinum Vvolfgangū Vvil-
helmum, qui nuper, cum exulta-
tione vniuersæ terræ nostræ, fidē
orthodoxam ex corde comple-
xus, & publicè professus est, Quā-
uis autem hæc non ignorem;
rogatus tamen ab amicis, vt
adderem verbum exhortationis;
nolui deesse officio Sacerdotis
Christiani, & verè senioris, non
solum ordine, sed etiam ætate.
Alloquor autem præcipuè Illu-
strissimā Amplitudinem vestram,
quoniam intelligo in eius pote-
state esse disponere, ac dirigere
grauiora negocia Germanicæ
nationis, & Principum Imperij.
Com-

Commendo igitur, quanto maximo studio, & ardore possum, causam Principis Vvolfgangi, vt qui exemplo suo multos alios Princepes ad veræ fidei portum inuitauit; non confundatur, neque erubescat, neque alios ab imitatione sua deterreat, si fortè desertus à domesticis fidei, naufragium facere cogatur: præsertim cum causa ipsius, cum causa vicinorum Principum catholicorum ita coniuncta sit; vt non possit ipse, sine periculo aliorum, dictione sibi debita spoliari. Sed quod maximè animum meum dolore acutissimo vulnerat, & excruciat, illud est, quòd si Ducatus Iuliæ, & Cliuie in potestatem hereticorum Principum veniant; actum erit de salute multarum millium animarum, Christi sanguine redemptarum: quæ planè conseruarentur, si à Catholico Principe nostro Palatino Vvolfango,

fango, cum pijsfima eius Coniuge gubernarentur. Et quidem Summus Pontifex noster non deerit officio suo tum litteris ad exhortandos Princepes catholicos, tum etiam pecunijs ad armandos milites: sed non potest ipse solus tanta subsidia præbere, quanta nonnulli exigunt: cum vndique ad eum, vt ad communē parentem, accurratur ex Germania, Hungaria, Polonia, Anglia, Scotia, Græcia, Syria, ex ipsis Indijs, atque vltimis Iaponibus. Si res agatur coniunctis animis, & viribus, & si fiducia in Deo, & causæ bonitate ponatur; vix dubitari potest, quin pro voto successura sint omnia. Nolo diutius molestus esse Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino meo, cui à Domino Deo mercedem plenam sanctorum laborum, & gloriæ coronam splendidissimam precor, meque ad eius obsequium,

quium paratissimum offero. Ro-
mæ die 24. Iunij 1614.

IACOBO REGNAULT
Cælestino.

Epist. CXIV.

Reverende Pater. Cognoui
ex litteris tuis desiderium
bonum, quo flagras, perfectio-
nis monasticæ in te, & reforma-
tionis in alijs. Utinam multos
tales haberemus: non enim esset
difficile redire ad primordia illa
sanctitatis, quam in sanctis Pa-
tribus suspicimus, & cuius nunc
vix vestigia inuenire possumus.
Ego quidem bonam voluntatem
habeo adiuuandi reformationem
Congregationis Cælestinorum
meæ protectioni cōmēdata: nec
desperare volo, quia non est ab-
breuiata manus Domini. Inter-
fui

fui ante duos annos Capitulo ge-
 nerali: & tum publicis, tum pri-
 uatis exhortationibus effeci, vt
 eligeretur Abbas Generalis val-
 de bonus, & meo iudicio opti-
 mus eorum, qui aderant: & per-
 suaſi, vt haberetur diligentissi-
 ma cura Nouitiorum: ac vt id fa-
 cilius perficeretur, omnes Noui-
 tios per Monasteria totius Italiae
 disperſos, ad Monasterium Ab-
 batiae principalis reuocauimus,
 vbi ſemper viguit obſeruãtia re-
 gularis: & Magiſtrum Nouitiorũ
 Romanam adduxi, vt per aliquot
 dies verſaretur in Collegio No-
 uitiorum Societatis Ieſu: & non
 ſolum exercitia ſpiritualia ipſe
 faceret, ſed etiam videret omnẽ
 praxim inſtitutionis Nouitiorũ,
 qua vtitur Societas noſtra. Itaq.
 ſperamus hanc Nouitiorum in-
 ſtitutionem fore ſeminarium re-
 formationis. Hoc dicere volui;
 vt intelligat Reuerentia T. mihi

val-

va' de probari, quod R. P. Provincialis instituit in istis partibus: & quod te in primis deputaverit ad onus Novitiornm instituendorum, quo nullum hoc tempore magis necessariam existimo. Itaque bono animo fis, & strenuè in hoc munus incumbere: vel enim ex hoc labore tuo fructus desideratus reformationis nascetur: vel certè tu magnam à Domino Deo accipies mercedem: vel, quod magis opto, vtrumque bonum succedet. Vale Reuerende Pater, & me apud Deum precibus tuis iuva. Romæ die 4. Augusti 1614.

GODIFRIDO EPISCOPO**Bambergensi.***Epist. CXV.*

Illustris, & Reuerendissime
Domine. Valde miror Sanctā
humilitatem Illustris. Domina-
tionis Vestræ: Nam cum sit pru-
dentissima, ac rerum istarum ha-
beat experientiam, & præsens
sit; descendit ad petendum con-
siliū à me, qui nec tanto iudi-
cio polleo, vt ipse polles, nec
harum regionum experientiam
habeo, à quibus longe absum.
Verum ne videar nolle me obse-
qui voluntati tuæ; dicam quod
in hac re mihi nunc occurrit.
Ego igitur censeo Parochos he-
reticos, de quibus Illustris. U.
V. loquitur, tantum esse subditos
in spiritualibus: nam quādo etiā
in

in temporalibus essent subditi ;
tolerare eos non deberet , sicut
nec tolerat Ser. Bauariæ Dux ,
Imo Principes hæretici neque
ipsi Parochos catholicos tolerāt
in suis terris . Cuperem etiam
scire , an popoli , qui huiusmodi
parti subduntur , sint catholici ,
an Hæretici : Nam si populus es-
set catholicus ; omninò debe-
ret sub grauibus censuris inhi-
beri , ne ad conciones hæreti-
cas accederent , & multò magis
abstinerent ab eorum cæna . At
si populus sit hæreticus , quod ve-
rosimilius videtur ; nullum aliud
apparet remedium , quam orare
pro illis Deum , summaque indu-
stria , ac diligentia incumbere ,
ut ad Christi ouile tam Parochi ,
quam populi reducantur , agen-
do cum illis beneuolè , ac pera-
manter & verbis , & factis . Iu-
uaret etiam mittere ad illos vi-
ros pios , & doctos , qui persua-
de-

derent fidei catholicæ veritatē:
& curare, vt inter illos pij, ac
eruditi libelli distribuuntur, per-
mittendo reliqua Diuinæ Pro-
uidentia: pastor enim, qui in-
uenit partē sui gregis corruptā,
atque in faucibus luporum; tan-
tū tenetur agere quod potest,
vt suas oues à periculo liberet, &
lupos abigat. Quod si non va-
let perficere; Deus bonam vo-
luntatem recipit: & qui fuerunt
in causa tantæ perditionis, pro-
pter incuriam; iam à Deo iudi-
cati, experientia didicerunt, quā-
tum Diuinam maiestatem offen-
derint. Ego verò Diuinę boni-
tati ex corde gratias ago, quòd
ad istam Diœcesim miserit pa-
storem adeò peruigilem, & cha-
ritatis zelo flagrantem, qualis
est Illustrissima D.V. cui à Deo
bonorum omnium datore rogo
perfectam custodiam, & augmē-
tum totius gratiæ spiritualis: Si-
bique

bique persuadeat, me fore semper paratissimum ad imperia sua in rebus grauioribus: mere-
tur enim Illustrissima D. V. hoc obsequium non solum à me, sed etiam ab omnibus Dei seruis.
Vale. Rome 30. Septembris
1614.

EPISCOPO CHALCE-

donensi Coad. Gra.

tianopolitano.

Epist. CXVI.

ADmodum Illustris, & Reue-
rendissime Domine. Lit-
teræ tuæ spirant modestiam, be-
neuolentiam, eruditionem, peri-
tiam linguarum, & omnem hu-
manitatem. Quare si te antehac
dilexi, ob magnorum virorum
commendationem; nunc multò
magis diligam, ob multa Dei do-
na,

na, quæ affluenter in te collata
esse cognoui. Tu interim ita te
geras in hac spirituali pugna ad-
uersus lupos Infernales, & in cu-
stodia gregis tibi, & parenti tuo
viro optimo, ac in Episcopatu
Collegæ demandatas; vt quoti-
die magis, ac magis in te data
optima, & dona perfecta à Patre
luminum augeantur. Ego verò
memor amicitiae nostræ, diligen-
ter curabo, si quid nomine ve-
stro mihi commissum, aut com-
mendatum fuerit. Deus te, Re-
uerendissime Præsul, incolu-
mem diu seruet, mei memorem.
In sanctis orationibus tuis. Ro-
mæ die 18. Octobris 1614.

FRANCISCO

Episcopo Cranga-
norenſi.*Epist. CXVII.*

ADmodum Illuſtris, & Re-
uerendiſſime Domine
Gauſus ſum valde acceptis lit-
teris Reuerendiſſimæ D. Ve-
ſtræ, datis Iulio mēſe, & alijs
mēſe Nouembris anni ſuperio-
ris: nihil enim mihi gratius ac-
cidere poterat, quàm cognoſce-
re ex teſtimonio tanti viri inno-
centiam P. Roberti Nobilis, quē
ego ſemper dilexi, & diligo, vt fi-
lius: ſatis enim mihi, eſt, quòd
nihil egerit inconſultis Superio-
ribus regularibus, & ſine aucto-
ritate Archiepiſcopi viri optimi,
& doctiſſimi, & eiufdem Ordi-
nis,

nis religiosi , cuius vterque nostrum est . Vtrum autem sit aliquid corrigendum in modo tractandi cum gente Brachmana ; video nondum constare , cum alij aliter sentiant . Audiui, & vidilibentissime P. Nicolaum Procuratorem Sinarum, & sæpè cum eo verbor : & spero per illum tum hìc Romę, tum in Hispania multa bona esse facienda ad gloriam Dei . Ex corde precor Amplitudinem Vestram Reuerendissimam mei memorem esse in sanctis precibus suis , quandoquidem tot vinculis sumus colligati , non solum Religionis , sed etiam Prælaturæ . Quamuis enim ego Archiepiscopatum dimiserim, quoniam Summus Pontifex noluit me dimittere , vt ad Ecclesiam meam redirem , & ego non poteram cum bona conscientia nõ residere ; tamen hìc Romæ, cum licentia Ordinarij, sæpè Pontifi-

calia exerceo, præsertim in cōfir-
mandis, vel ordinandis fratribus
Nostris, vt his festis Natalitijs cō-
ferā ordines omnes sacros duo-
bus ex Nostris venturis ad vos in
istas partes. Placeat igitur Deo,
vt simul etiam in cælesti patria
coniuncti simus, intercedente
pro nobis Beatissimo Apostolo
Thoma: cuius sacrum corpus Ec-
clesia ista possidet. Cupio ex me
salutari Reuerendum Patrem
Ioannem Mariam Campori, cu-
ius purissimæ animæ nunquam
obliuiscar. Romæ die 22. De-
cemb. 1614.

IOANNI KINCHIO

Epist. CXVIII.

VIR Clarissime. Litteræ tuæ redditæ mihi sunt die sexta Martij: & liber, cuius ad te folia mitti petis, iam ante tres hebdomadas typis excusus, vendebatur in Vrbe: itaque frustra mitteretur folia, præsertim cum Antuerpiam ad heredes Plantini folia missa sint, cum excuderentur, & credibile sit, iam Antuerpiæ librum esse recusum. Quod ad controuersias attinet; valdè optarem, vt benè correctæ prodirent, quod vix certè sperare audeo. Liber enim de Scriptoribus Ecclesiasticis, cum parua chronologia, satis incmendatus istic prodijt, & nuper in eadem vestra Ciuitate

Card. Bellarm.

Colonia editę sunt latinę Con-
ciones meę, quas olim Louaniј in
Belgio habueram, sed tam de-
prauatę, & in locis innumerabi-
libus corruptę; vt qui pręfuit
pręlo, videatur nec litteras sci-
re, nec iudicio vlllo pollere, &
mea vehemēter pudeat eius e-
ditionis. Profecto valde male
merentur de Republica christia-
na: & non sine ingenti crimine
diuendunt libros eiusmodi Ty-
pographi. Si enim Isaias acriter
reprehendit eos, qui vendunt
vinum mixtum aqua; quanta
maiori reprehensione digni sunt,
qui vendunt admixtam errori-
bus veritatem. Interim habeo
ingentes gratias D. Tuę de ani-
mo tam egregiē erga me propē-
so, & ego vicissim precor à Deo
tibi, tuisque omnibus, felici-
tatem temporariam, & sempiter-
nam. Romę die 7. Martij 1615.

PETRO CVTSEMIO

Epist. CXIX.

ADmodum Reuende, & eruditissime Domine. Accepi litteras tuas datas 21. Februarij, Ijs litteris à me petis Imaginem personæ meæ. Ego verò illud respondeo, quod olim respondit S. Paulinus Seuero Sulpitio amicissimo suo: quæro enim, an velis imaginem veteris hominis mei, an noui: si veteris; illa nimis deformis est, vt digna non sit, quæ suscipiatur: si noui; ea nondum perfecta est, proinde mitti non potest. Deinde, vt verum fatear, extant quidem Romæ imagines meæ, sed neque vlla est, quæ omnino ad viuum me repræsentet: & omnes sunt

in magna forma, vt non facile
transmitti possint. Scripsit ad
me ante paucos dies Ioannes
Kinchius Bibliopola Colonien-
sis, typis iterum istic excudi Cō-
trouersias meas à socero suo An-
tonio Ierat, & Io. Gymnico, in
magno folio: itaut in duobus
folis voluminibus controuersiae
omnes comprehendantur: neq.
à me facultatem petijt, sed signi-
ficauit solum, id nunc fieri. Si
hoc ita sit; non video, quomodo
poterit D. V. curare, vt omnia
opera istic excudantur in pluri-
bus tomis. Edidi his diebus li-
bellum spirituale, quem statim
recudendum suscepit Vidua Chri-
stophori Plantini Antuerpiae:
nec defuit Romæ, qui mox edi-
tum, miserit Coloniam ad nescio
quem Typographum. Vale, vir
optime, & mihi in primis caris-
sime, mei memor in orationibus
tuis. Romæ die 19. Martij 1615.

N. N.

N. N.

Epist. CXX.

ADmodum Reuerende Pa-
ter Legi disputationes
tuas de forma Sacramenti Bapti-
smi, de forma Sacramenti Cor-
firmationis, & de forma Sacra-
menti Eucharistiæ. Ac de for-
ma quidem Baptismi, non facile
mihi persuadebis, textum Epi-
stolæ Nicolai Papæ esse corruptū
in eo loco, ubi dicit, baptismum
ratum esse, si detur in nomine
Christi: nam omnes Codices eo-
dem modo habent: & allegatio
S. Ambrosij apertè indicat, Ni-
colaum idem sensisse, quod Am-
brosius sensit: & denique nulla
est coniectura, quæ significet, a-
liter posse legi. Proindè non po-
test corrigi hic locus, si fortè cor-

ruptus sit, nisi diuinando: & frustra de his rebus consuleretur Summus Pontifex, qui nunquam pateretur locum mutari, nisi auctoritate Codicum, aut certa ratione constaret, quomodo locus corrigendus esset. Neque ideo cogimur affirmare baptismum in nomine Christi esse validum. Pōtifices enim in epistolis suis, quibus ad consultationes respondent; non semper intendunt Decreta fidei condere, sed solum docere, quid ipsi sentiant, ac praesertim, cum testimonium alicuius Doctoris allegant. Et exempla huius rei multa producuntur à Melchione Cano, & ab alijs, De forma Cōfirmationis nulli dubium est, nobis esse sequendam eam, quae traditur ab Eugenio IV. in Instructione Armenorum. Sed quod non possit defendi ea, quam habet S. Ambrosius, & qua utebantur Summi Pontifices cum

confirmarent iuxta ritum Ordinis Romani; non video, quomodo possit sine temeritate dici: certè enim si ea forma, quæ ponitur in Ordine Romano, & in libris, S. Ambrosij non est vera forma, aut non est essentialiter integra; sequitur, confirmatos à S. Ambrosio, & à Romanis Pontificibus antiquis non fuisse verè confirmatos. Adde quod in Concilio secundo generali can. 7 ponitur forma Confirmationis in hæc verba: Signaculum doni Spiritus Sancti: & ea forma vsa est olim, & nunc vtitur Ecclesia Græca, quando inungit confirmandos: neque verum est, quod tu dicis in disputatione de forma Eucharistiæ S. 5. circa finem: tam in Ecclesia Græca, quàm in Latina, formam cōfirmationis esse: Signo te signo Crucis, & Confirmo te chrismate salutis: hoc, inquam, non est verum: quia

Græci numquam ista forma vſi ſunt, neque hodie vtuntur. Neque obſtat, quod hæc forma habeatur in inſtructione Armenorum: nam illa inſtructio data fuit Armenis, quando iam Græci reſceſſerant à Concilio: Græci enim reſceſſerunt menſe Iulio, & illa inſtructio data eſt Menſe No- uembri. De diſputatione de forma Eucharistiæ non habeo quod dicam: error enim Græcorum à multis refutatus eſt. vtrum diſputationes iſtæ, & aliæ, quas paratas habes, prælo mandari debeant; non eſt meum iudicare, ſed eorum, ad quos pertinet. De pecunijs accipiēdis ab illo opere pio, quod Patruus tuus reliquit; non video, quomodo poſſit hoc proponi Summo Pontifici, niſi ſciamus, quantæ ſint illæ pecuniæ, & cui operi bono ſint assignatæ, an Domui hoſpitāli, an Monasterio, an

Ec.

Ecclesiæ, & quibus conditionibus. Et denique de Ferdinando Luren, nihil est quod agam, cum sit prouisum per superiores. His valeat Reuerentia Vestra mei memor in sanctis precibus suis. Romæ die prima Maij 1615.

ANTONIO EPISCOPO

Petinatiensi.

Epist. CXXI.

ADmodum Illustris, & Reuerendissime Domine. Accepi ante duos dies litteras Amplitudinis Vestræ Reuerendissimæ, cum adiuncto insigni libro, eoque non minùs doctè scripto, quàm egregiè compacto, qualem decebat esse partum nobilissimi ingenij vestri. Cæpi continuo librum euoluere, & non sine ad-

miratione animaduerti ab Amplitudine Vestra libros penè omnes esse peruolutatos. Ago ingentes gratias pro litteris humanissimis, & pro gratissimo munere. Si quid ego vicissim possim in gratiam Reuerendissimæ D. Vestræ in hac Vrbe, vel alibi præstare; libentissimè perficiam. Vnum est, quod addere cupio, & precor Amplitudinem Vestram, vt in bonā partem accipiat, vt à me ex charitate sincera procedit. Nescio an tantus labor litterarius, præsertim in libris Gentilium legendis, non impediatur Pastorale officium. Ego enim non solum in sanctis Patribus, & Sacris Concilijs legi, quanta sit grauitas sarcinæ Pastoralis, sed etiam proprio experimento didici in triennio illo, quo Archiepiscopali officio functus sū, sarcinam illam adeò esse grauē; vt non reliquat otium respirandi,

di, ne dum libros ab illa professione alienos legendi. Recolat; obsecro, Reuerendissimus Dominus, præter alia, Concilium Carthaginense 4. can. 17. & 20. & ignoscat nimiam fortasse licentiam meam, qua talem, ac tantum uirum officij admonere volui. Dominus noster Princeps Pastorum Amplitudinem Vestram strenuè laborantem custodiat, ac protegat in via: & tempore suo consoletur, & coronet in Patria. Rome die 11. Maij 1615.

IOANNI MACHALDO

Epist. CXXII.

Admodum Reuerende Pater. Quod valde laudauerim libellum Reuerentiam Vestram coram Pontifice maximo, & Reuerendissimis Cardinalibus;

verum est: sed minus laudavi,
quàm dignitas, & vtilitas libri
merebatur. Quod mihi dedica-
re aliquid scriptorum suorum
Reuerentia Vestra cogitet; non
possum non libenter audire: sed
tamen non ægrè feram, si alteri
dicauerit, qui magis hororem
istum mereatur. Reliqua opera,
quæ Reuerentia Vestra breuè se-
daturum in lucem dicit, libenter
legam, si ad nos peruenerint. Mi-
ror Reuerendissimum Episcopū
veterem amicū meū de conuer-
sione Medici nihil mihi signifi-
casse. Suspikor, eum rariùs ad
me accedere, quia nouit, mihi
non probari tam longam absen-
tiam Episcoporum à grege suo:
itaque fortasse metuit fraternam
correptionem. Difficile est, vt
Summus Pontifex adduci possit,
vt in Galliam transmittat subfi-
dium pecuniarium, cum hic Ro-
mæ abundet pauperibus pere-
gri-

grinis ex Germania, Anglia, Scotia, qui vel exules pro fide, vel conuersi ad fidem postulant largas eleemosinas. Venit huc ante paucos annos Medicus quidam, qui fuerat Minister Calvinistarum apud Bearnum, & non sine miraculo conuersus ad fidem, osculari voluit pedes Sanctissimi Patris, quod ei diuinitus fuerat imperatum: is tamen, quamuis spoliatus pingui salario annuo 600. aureorum, quod pro Ministerio à Bearnensibus recipiebat, nihil petiit à Pontifice, & vix viaticum pro itinere accepit, partim ab Eleemosinario Summi Pontificis, partim à me: dicebat enim artem suam sibi sufficere ad se, suamque familiam sustentandam. Cur non & iste Medicus idem posset? Valeat Reuerentia Vestra mei memor in sanctis precibus suis. Romæ die 6: Iul. 26 15.

VITALINO EPISCOPO
Ephesino.

Epist. CXXIII.

Admodum Illustris, & Reue-
rendissime Domine. Litte-
ræ Reueren. Dominationis Ve-
stræ spirantes pietatem, & zelum
salutis animarum magnam me læ-
titia affecerunt. Spero enim
Amplitudinem Vestram tam bo-
no spiritu præditam, non solum
proprio gregi multum profuturâ
præsentia, & sollicitudine, sed e-
tiam multos alios Episcopos ex-
citaturam exemplo. Ego quidē
iam senex, ac penè inutilis, men-
tiar, si dicam, me non desidera-
re patriam: sed quoniam mea
peccata sine timore esse non
finunt; Amplitudo Vestra Re-
uerendissima, & pijsima preci-
bus

bus suis me adiuuet: hoc v-
num est enim, quod mihi beni-
gnitas vestra vtiliter conferre,
& sine incommodo suo potest.,
His valeat, & prosperetur sem-
per in Domino. Romæ die 9. Se-
ptemb. 1615.

HVBERTO ABBATI

S. Trudonis.

Epist. CXXIV.

Reverendissime Domine.
Miror, vnde rumor obi-
tus mei natus sit, cum à multis
annis nunquam ægrotaverim,
& quotidie frequentem Congre-
gationes, & Consistoria, & Cap-
pelas Pontificias, vbi multitu-
do maxima semper me videt.
Fortassè aliqui facile credunt,
quod cupiunt: Heretici, videli-
cet, cum quibus pacem nunquã
ha-

habui, neque habere volo, cum ipsi sint vulpes illæ, quæ demoluntur vineam Domini. Illud est verum, me iam esse senem annorum septuaginta quatuor: & ideò non posse procul abesse ab ultima die, ad quam, vt possum, me parare studeo: atq. vtinã multo diligētius me pararē: ad quod imploro auxiliū precum Reuerēdis Paternitatis Vestræ, & suorū Religiosorum. De meo libello lætor, quod iudicio vestro, quod ego magni facio, non displicuerit: sed molestè fero, quòd munus consecrationis nondum acceperit Reuerendissima D. Vestræ Patres Societatis apud me conquesti non sunt de Seminario S. Trudonis eis denegato: & Patres, qui Romæ sunt, nihil de hac re nouerunt. Ego verò miror, vnde Patres moueri potuerint ad Seminarium petendum, cum Societas abhorreat ab huius-

ius.

iussimodi muneribus. Sed quicquid de hac re sit, quando iustis de causis aliquid negatur amicis; nō propterea dissolui debet amicitia: vt ego spero non dissoluēdam vaquam amicitiam Monasterij Venerabilis, atque omni honore dignissimi cum nostra Societate. His valeat Reuerendissima Paternitas Vestra mei memor in sanctis precibus suis: cuius incolumitatem, & prosperitatem ego vicissim commendo Domino nostro. Romæ die 8. Octobris 1615.

CHRISTOPHORO

Steborio Societ.

Iesu.

Admodum Reuerende Pater. Resignatio Canonatus iam erat admissa, cum litteræ
Re,

Reuerentiæ Vestre ad nos venerunt. Suborta erat postea, quædam difficultas ob promissiones factas tum à Capitulo, tum à Cognatis renunciantis: sed eæ sopitæ sunt, vt fusiùs scribet Dominus Manderus. Ego verò molestè fero, quod Reuerentia Vestra tam timidè ad me scribat, quasi ad extraneum hominem, & non ad fratrem suum. Ego enim non minoris facio fratres meos, & filios Societatis Iesu, posteaquam purpuram gero; quam antea facerem, cum nigram vestem portarem, habitus enim non facit Monachum: & ego nō gaudeo isto habitu, qui coniunctam habet solitudinem, & periculū, & nihil amplius. Itaque Reuerentiæ Vestra liberè ad me scribat, vt faciebat predecessor eius: & si quidem potero præstare, quæ à me petentur; libenter præstabo: sin minus; scio fratres meos non
vel-

Epist. LXXV. 285

velle nisi quod fieri potest. His
valeat Reuerentia Vestra mei
memor in sanctis precibus suis.
Romæ die 15. Octobris 1615.

PATRIBVS CONGRE-
gationis Generalis
Soc. Iesu.

Epist. CXXVI.

ADmodum Reuerendi Pa-
tres. Dico vobis amicos
meis, nolite timere, nec deside-
rare principatum: quia Domini
est regnum, & cui voluerit, da-
bit illud: & in mente sua iam de-
dit, neque penitebit eum: sed
timete potius, ne per impruden-
tiam, aut affectionem prauam
in eligendo, Deum offendatis: ita
dico vobis, hoc timete. Deside-
rate autem, & petite, vt oranti-
bus vobis Deus ostendat, quem
ele-

elegerit, & dirigat actus vestros
in beneplacito suo. Hoc, quod
moneo, ipse feci in electione præ-
fecturæ maioris, & nunquam
me pænituit, nec pænitebit. Va-
lete. 1615.

L A V R E N T I O

Episcopo Vladi-
slaviensi.

Epist. CXCVII.

ADmodum Illustris, & Re-
uerendissime Domine. Ago
gratias Reueren. Dominationi
Vestrae, quòd mei sit memor, &
per epistolam suam, & visitationē
nepotis sui me salutare voluerit.
Laudes, quas mihi tribuit beni-
gnitas vestra, ob scripta mea,
qualiacunque sint; apertè testan-
tur, quanto debeantur laudes
maiores sollicitudini vestre: ego
enim

enim libris, vt sic loquar, mortuis pugnaui, & pugno aduersus hereses: Amplitudo Vestra viua voce Hæreticos prosternit, & Catholicos instruit, & simul exemplo vitæ, & morum suorum Ecclesiã ædificat. Proindè mercedem magnam à Domino expectare potest: qui enim fecerit, & docuerit; hic magnus vocabitur in regno cælorum. Obtuli nepoti vestro operam meam, si qua in re vtilem sibi fore iudicauerit. Sed vsque ad hanc diem nihil à me petijt. Opto Amplitudinem Vestram Reuerendissimam benè valere, & prosperè in omnibus agere. Romæ die 12. Decembris 1615.

GODIFRIDO EPISCOPO
Bambergenfi.

Epist. CXXVIII.

Illustrissime, & Reuerendissi-
 me Domine. Gratias ago
 maximas Deo, qui memoriam
 mei in pijssimo corde Illustrissi-
 mæ Amplitudinis Vestre ita altè
 impressit; vt videatur non posse
 deleri, quamuis per integros an-
 nos neque videamur, neque col-
 loquamur, ac ne per litteras qui-
 dem nos visitemus. Et quidem
 quòd ego nō obliuiscar Illustriss.
 persone vestræ, non est mirum:
 cum opera vestra bona toti Ec-
 clesiæ ita luceant; vt non sit qui
 se abscondat à lumine eorū. Sed
 quod ego iam frigidus, & debilis
 senex, qui nihil magni aggredi
 possum, adhuc viuam in memo-
 ria

ria magni Principis, & Præfulis
Bambergensis, qui auersos con-
uertit, & infirmos confirmat, ac-
cinctus potentia, & indutus vir-
tute ex alto; hoc verè mirandum
est: nisi forte amor vehemens, quo
ab initio diligere cepi nomen, &
virtutes, & opera egregia Domi-
ni mei Episcopi Bambergensis, &
desiderium, quo tenor, vt Ger-
mania multos similes Episcopos,
Principes habeat; id iure suo me-
reatur, vt ego quoque non exci-
dam à beneuolentia, ac per hoc
etiam à memoria Illustrissimæ D.
Vestræ: amor enim amorem con-
ciliat: & qui amat; obliuisci non
potest eius, quem amat. Sed, his
omissis, ignoscat Illustrissima, &
Reuerendissima D. Vestra, quòd
non prior occasione Fæstorum
Natalitiorum, & noui anni scri-
pserim ad Amplitudinem Vestrâ:
tanti enim acerui litterarum in-
trâ Italiam per hos dies ad nos

mittuntur; ut ocium respirandi
 Secretarij nostri non habeant: &
 ideò facile patiamur, ut hoc offi-
 cium non transcendat Alpes: ex
 quo factum est, ut tantò gratius
 mihi acciderit, ut Dominus meus
 prœuenerit me in benedictioni-
 bus dulcedinis, & quasi excita-
 uerit dormientem. Ego igitur
 Illustrissimo Domino meo precor
 à Deo faustum annum iam la-
 bentem, & quotquot prœtereà
 Dominus noster prœuiderit ne-
 cessarios esse ad utilitatem Ec-
 clesiæ suæ, & ad ornandam co-
 ronam gloriæ serui sui, Domini
 mei Episcopi Bambergensis. Ro-
 mæ die 4. Ianuarij 1615.

PATRIBVS CAELESTI-
nis in Capitulo Gene-
rali Congre-
gatis.

Epist. CXXIX.

CUm optem vehementer bonum huius Sanctæ Congregationis, in qua Christi Vicarius Protectorem me esse voluit; sæpius apud me cogitando statui, supremum Congregationis Moderatorem, quando verè prudens, ac probus est, debere in administratione diutius permanere: contra, quando non est ea morū probitate, qua par est; debere etiam quam citissimè remoueri: Et hæc est causa, cur Sanctus Pōtifex, ac fundator S. Petrus Cælestinus, à Deo inspiratus, & optima, ac euidentiratione ductus,

decreuit, Abbatem Generalem
 suæ Congregationis tantum per
 triennium debere in præfectura
 permanere, & post dictum tem-
 pus deponere officium. Addit
 tamen, Capitulum Generale pos-
 se illum iterum in Antistitem eli-
 gere, cum id oportunum iudica-
 uerit: quod si secus censuerit;
 tunc alium eligendum: atque
 ita prouidit prudentissimè, vt nō
 apti remoueantur, & apti diutius
 in administratione permaneant.
 Quia verò triennij spatium est ni-
 mis breue, quando superior pro-
 bus est; ideò nunc ponè omnes
 Religiones, vel habent Genera-
 lem perpetuum, vel qui ad tem-
 pus præfinitum præest; vt pluri-
 mum durat ad sexennium, vel sal-
 tem pro vna vice confirmari po-
 test. Hæc cum ita sint, ego nul-
 la ratione damno, imo laudo, ac
 veneror Decretum Capituli Ge-
 neralis habiti tempore Ioannis
 XXII.

XXII. in quo statuitur Abbatem Generalem Cælestinorum non posse confirmari, & omnino debere cessare ab officio, peracto triennio: quia eo tempore Abbates Generales scientes licitam esse confirmationem; varijs modis, ac vijs curabant, ne remouerentur. Et certe qui his artibus præfecturam retinere curat; ea indignus est: cum manifestè se reum ambitionis prodat. Quare si verè inueniri posset efficax remedium contra ambitionis vitiū, & Congregatio certè scire posset Abbatem Generalem neq̃ directè, neque indirectè procurasse suam confirmationem; sine dubio tutius esset redire ad primum Institutum Sancti Fundatoris Petri Cælestini. Vt ergo malo ambitionis occurratur; duo mihi remedia occurrunt. Primum nemini licere, sub pæna excommunicationis late sententiæ statim in-

currendæ, vel sibi, vel alijs procurare Generalatus officium : & quando Abbas Generalis conuietus fuerit contra Decretum tentasse suam confirmationem; ipso facto censeatur inhabilis pro illa vice. Deinde, vt statuatur eos tantum Prouinciales habere posse ius suffragij actiui, pro eligendo Abbate Generali, qui in Capitulo Generali fuerint in eo gradu cōstituti; reliqui, qui ab Abbate Generali creati sunt, in eo triennio non habeant Ius suffragij actiui: quia hoc modo aditus præcluderetur Abbatibus Generalibus conficiendi vota pro sua electione. Si his remedijs, vel alijs, qui fortè RR. VV. occurrent, præcluderetur aditus ad ambitionē, & bonum commune stabiliri posset; optimum factum esset: & RR. VV. poterunt in præsentī Capitulo inquirere, an expediat ad primum Institutum S. Petri Cælesti-

ni redire, & ego cum Pontifice
agam, vt Decretum confirmetur,
quando à vobis fiet. Quod si se-
cus vobis videbitur; non erit
quod aliquid innouetur, neque
ego vrgebo, vt aliquid aliud de-
cernatur. Statui enim apud me
in nulla re velle vestras cogere
voluntates. Sed quia præsens Ab-
bas Generalis, Summo Pontifi-
ci, & mihi gratus est, ob pruden-
tiam, ac iustitiam, qua præsuit:
& quia morum integritate præstat,
& habet zelum Dei, atque ad bo-
num ordinis vniuersi dirigit suas
operationes; ideo ego motu pro-
prio, & nullo suadente, à Summo
Pontifice impetraui Breue, vt pro
hac vice tantum possit confirmari:
& hoc Breue in Capitulo RR. VV.
legetur. Verum quia Pontifex nō
cogere, sed suadere tantum voluit
d'ctam confirmationem; non
possum facere, quin hortor RR.
VV. vt, seposito omni alio respe-

etu priuatæ utilitatis, ad bonum
 commune animum, ac mentem
 intendatis, attentè considerando,
 non posse bonum Prælatum tam
 breui tempore, vt iam ante dixi,
 prodesse vniuersæ Congregatio-
 ni, vt par est: præsens autem Ab-
 bas Generalis dictam confirma-
 tionem nullo modo potuit pro-
 curare, cum sciret à Constitutione
 esse prohibitam. Cæterùm in
 hac causa illud RR. VV. persuasū
 uelim, me solum bonum vestræ
 Religionis, & gloriam Dei inten-
 dere: quam vos omnes omni co-
 natu etiam optare, & curare de-
 betis. Interim rogabo Deum,
 vt vota vestra cælesti pietate pro-
 sequatur, vt videre possitis, quæ
 agenda sunt, & quæ recta sunt
 implere valeatis. Romæ 18. Apri-
 lis 1615.

CHRISTOPHORO

Giraldo.

Epist. CXXX.

Clarissime, & Eruditissime
Domine. Accepi librum
tuum de Sacri Romani Imperij
septemviratu, & continuo totum
perlegi. Ex eo cognoui multipli-
cem doctrinam tuam cum pari
pietate coniunctam. Utinam
multos similes Iureconsultos ha-
beremus, qui non solum iura, &
glossas, sed etiam historias, quibus
res gestæ magnorum virorum ad
posteritatis memoriam consecra-
tæ leguntur, diligenter peruolu-
tassent. Utinam ius electionis
Cæsareæ ad inclytam Bauaricam
gentem, ut satis doctè demon-
stras fieri debere, diebus nostris
rediret. Quod verò ad me atti-

net; in primis ago gratias pro munusculo: deinde significo prudentiæ tuæ, miratum me vehementer fuisse aliquos, qui dicerent, non carere admiratione, quod Bellarminus veritati, & conscientiæ suæ tam rotundè contradicat: sic enim lego in libro tuo capite tertio, obiectione septima, pag. 10. Conscientiam verò meā iste concionator ubi viderit nescio, nisi fortè in mēdacio suo: sic enim ipse loquitur. Rectè autem obijci posse Bellarmino, quod Syrus ille apud Comicum ait: tu nescis, id quod scis, si sapis. Concesso enim, quod populus posterioribus temporibus, sicut contra, electioni, vna cum Principibus, & Regni Proceribus interfuerit; concedendum quoque esse, &c. At ego numquam concessi, sed semper negavi, posterioribus temporibus, idest post imperiū Othonis Tertij, Populum cum Principibus

bus electioni interfuisse . Itaque
sententia mea non conscientia
mea , sed mendacio istius rotun-
dè contradicit . Proinde rem
gratissimam mihi fecisses, si in re-
sponfitione , quæ habetur cap. 7.
§. 3. pag. 106. & 107. addidif-
ses verba mea nec veritati , nec
conscientia mea contradicere .
Id quod ex lectione libri mei ter-
tij de Translatione Imperij c. 2.
nullo negotio demonstrari potuif-
set . Addam, si placet, quid in
libro tuo, alioqui optimo, ego de-
siderem : illud vnum est, vt ac-
curate , & ordine respondisses ad
historicam demonstrationē Onu-
phrij, quam ego in summam rede-
gi in libro tertio de translatione
Imperij cap. 2. iam citato: alte-
rum est in cap. 6. vbi probare
intendis, à quinque sæculis se-
ptemuiros extitisse : nescio enim
an id præstiteris : nam pag. 64. nū
4. vbi citas Arnoldum in Histo-

ria Slauorum de anno 1208. Electores nominantur, non septem-
uiri, sed maxima pars Principum:
& additur in fine, hos fuisse Prin-
cipes, ad quos electio Regis per-
tinere videbatur: & hunc locum
adduco exempli causa: nam multi
sunt alij auctores à te citati, qui
de electione regis loquuntur, sed
non dicunt Electores esse tantum
septem, neque nominant illos, qui
post tempora Friderici Secundi
ab omnibus cognoscuntur, & no-
minantur Principes Electores,
sed nominant plurimos Princi-
pes, qui ad electionem conuenie-
bant. Et fortassè non inuenies,
præter eos, quos ego adduxi, ali-
quos antiquiores, qui disertis
verbis meminerint septem Ele-
ctorum. Hæc pauca cum bona
tua venia annotanda duxi: & ite-
rum, atque iterum confirmo, li-
brum tuum videri mihi eruditum,
& dignum, qui ab omnibus tera-
tur.

tur. His valeas, & si qua in re
tibi prodesse possum, liberè man-
des: diligo enim homines tui si-
miles, pios, & doctos. Romę die
23. Ianuarij 1616.

IOANNI DE LETMIE.
hostomski Palatino
Inouladisla,
uiensi.

Epist. LXXXI.

Illustrissime Domine Palatine.
Litteræ Illustrissimæ D. V. cum
adiuncto pio, ac pretioso munu-
sculo me simul, & lætificauerunt,
& contristarunt: lætificauerunt
ex v isitatione tanti Principis, in
quo non minus lucet pietas, quàm
nobilitas: sed valdè contristaue-
runt, quòd ex ijs litteris intelle-
xi, me plaris fieri ab hominibus,
quàm re vera sim apud Deum: ve-
rè

rè enim, vt S. Franciscus dicere
 solebat, tantus est vnusquisque,
 quantus est apud Deum, non ma-
 ior, aut minor. Oret igitur Do-
 minus meus Palatinus Deum no-
 strum, vt misceatur mei, & per
 gratiam suam talem efficiat, qua-
 lem non pauci viri boni me esse
 sibi persuadent. Libellus ille
 meus, præter omne meritum suū,
 & præter omnem spem meam,
 gratus fuit omnibus Ecclesiæ San-
 ctæ filijs: vtinam etiam vrilitatis
 aliquid pariat. Edidi his diebus
 alium libellum, quasi Beniamini
 fratrem, de æterna felicitate San-
 ctorum: exemplum vnum mittam
 Illustrissimæ D. Vestræ per Patrem
 Nicolaum Lancitium: scio munu-
 sculum meum non posse compa-
 rari cum Rosario, & Cordibus è
 succino pretioso, quæ ad me misit
 Illustrissima D. Veltra: sed libenter
 patior, me superari, vt locus sit
 gratiarum actioni, quas ex animo
 ago

ago Illustrissime D. Vestre, cui pre-
cor à Deo prosperitatem in hoc
sæculo, & felicitatem æternam in
futuro. Romę die 29. Mart. 1616.

**ARCHIEPISCOPO
Gnesensi.**

Epist. CXXXII.

Illustrissime, & Reuerendissime
Domine. Habeo duas episto-
las Illustrissime, & Reuerendissi-
mæ D. Vestræ, alteras mense
Maio, alteras mense Iunio datas.
Prioribus non respondi, quia in-
uenerunt me decumbentem in-
lecto, & grauius afflictum ex ca-
su ex equo: ex quo casu, cum se-
nex sim annorum quatuor supra
septuaginta; arbitrabar, me om-
nino ad Dominum posse migrare:
sed placuit Deo, casum illum meum
ita moderari, vt sine vite pericu-
lo

lo ad exercitium patientiæ, & peccatorum purgationem, vt ego interpretor, mihi valeret. Nunc igitur, cum solo sinistro brachio laborem, & breuè perfectam sanitatem adepturum me sperem; nolui committere, quin litteris amoris, & officij plenissimis continuo responderem. Nepos Illustrissimæ, & Reuerendissimæ D. Vestræ iuuenis insignis, & tanto patruo, vel auunculo dignissimus, verè testatus est, me saltem magno animo studuisse honori, & utilitati Illustrissimæ personæ vestræ consulere. Agnosco tamen, & confiteor, multò minus à nobis esse etum esse, ob varias interpositas difficultates, quàm merita vestra postularent. Si quid deinceps potero; paratum me Illustrissima D. Vestra semper inueniet. His benè valeat, & prospere agat in obsequium Domini, &
Ec.

Ecclesiæ Catholicæ sponse Christi.
Romæ die 16. Iul. 1616.

FRIDERICO PAULI

Epist. XXXIII.

Clarissime, & Eruditissime,
Domine. Accepi carmina,
quæ ad me mittere tibi placuit.
Versus cultissimi sunt, & digni
meliore materia. Ego enim ni-
hileorum in me agnosco, quæ de
me cecinisti. Quod verò per scri-
pta mea tibi Deus aditum ad gra-
tiam suam, atque, vt spero, ad vi-
tam sempiternam aperuerit; ex
animo gaudeo, & ipsi Patri lumi-
num gratias humillimas ago; tibi
verò ab eodem bono Domino
nostro donum perseuerantiæ, &
patientie in tribulationibus cu-
pio: neq. deero precibus meis, qua-
les quales illæ sint, data optima, &
do-

306 *Card. Bellarm.*

dona perfecta à Domino virtutum assidue petere . Vale. Rome
14. Kal. Augusti 1616.

IACOBO EPISCOPO
Constantiensi .

Epist. CXXXIV.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Accepi litteras Illustrissimæ D. Vestræ datas die septimo Octobris, & legi attentissimo animo Apologeticum ad me per D. Manderum transmissum. Equidem ardenti desiderio cupiuissem, vt nulla fuisset data occasio huius Apologetici: vix enim fieri potest, vt non scandalizentur populi, si audiant Principes Ecclesiasticos, qui pacem annunciare, & procurare totis viribus debent, sic inter se rixari, ac si inimici inter se, & non fratres essent. Quia
ta-

tamen, vt mihi quidem videtur, iustam causam habuit Illustrissima D.V. respondendi ad obiecta; existimo totum esse probè factum: atque vt posses maiorem vtilitatem adferre; optarem legi Apologeticum à Sanctissimo Domino Nostro, vel certè ab Illustrissimo eius Nepote Germaniæ Protectore: sed neque hoc spero futurum. Scripsi nuper ad Illustrissimam D. Vestrā in quo statu res essent, & meam operam in hoc negotio nihil amplius profuturam. Itaque accipiat Illustrissima D. Vestra bonam voluntatem meam, cum nihil in præsenti negotio offerre possim aliud. Si quid erit præterea, in quo non solum desiderio, sed etiam re ipsa iuuare possim; inueniet me certè Illustrissima D. Vestra semper paratum: nunc verò cum nihil possim aliud; Deū orabo, vt ipse manum suam apponere dignetur, ne tam insignis

Ec-

Ecclesia detrimentū aliquod patiatur: & vt Pastores dominici gregis eodem spiritu ducantur, & contra lupos, non contra se inuicem armentur. His valeat Illustrissima D. Vestra mei memor in sanctis precibus suis. Romę die 5. Decemb. 1616.

FRANCISCO LVCAE
Brugensi.

Epist. CXXXV.

ADmodum Reuerende Domine. Ad litteras D. Vestrae scriptas 22. Decembris anni superioris, distuli hucusque responsum, quia expectabam propediem exoptatissimum munus, quod videlicet reliquum erat ex Commē-
tarijs D. Vestrae in Euangelium S. Ioannis. Quia verò antè duos dies primum recepi à D. Balthassare Moret o, quod expectavi per mē-
ses

ses ferè decem; ideò nunc primùm respondeo: & maximas ago gratias, quòd tandem Commentarium vestrum integrum habeo. Ego enim magni facio labores D. Vestræ: quia explicatio vestra literæ inheret, & non solum latine, sed etiam græcæ: neque desunt ea, quæ ad bonos mores vtilia sunt. Delectatus sum etiam non parum dedicatoria epistola, quæ ad Reuerendissimum Generalem Præpositum Societatis Iesu directæ est: is enim vir optimus, & doctissimus, & mihi in primis amicissimus est. Igitur pluribus de causis charitati vestræ obstrictum me fateor. Valeat D. Vestra mei memor in sanctis precibus suis: & vicissim ego precor à Deo vobis ingentem gloriæ coronam. Romæ die 8. Octobris 1616.

A R C H I E P I S C O P O
Mechliniensis.

Epist. CXXXVI.

Illustrissime, & Reuerendissime
Domine . Acceptis litteris
Reuerendissimæ D. Vestre adiui
Summum Pontificem, & exposui
Sanctitati Suæ incommoda, quæ
notantur in Belgio ex matrimo-
nijs contractis, Parocho presente,
sed inuito, & non cooperante in
collatione sacramenti Matrimo-
nij: & non tacui remedium, quod
insinuabat Amplitudo Vestra Re-
uerendissima, vt Ordinarius pri-
uaret Parochos potestate Pasto-
ris, siue Parochi, 'pro eo tempo-
re, quo assisteabant matrimonijs
contrahendis per verba de præ-
senti, inuiti, & nihil agentes. San-
ctitas Sua iussit, vt referrem hoc
totum negotium ad Cardinalem

Lan-

Lancellottum, qui præest consulationibus super interpretatione Concilij Tridentini. Interim tamen Papa non tacuit, matrimonia contracta, præsentente Parocho, & testibus, esse valida: etiamsi Parochus inuitus adsit, & nihil agat: neque tolerandam esse contrariam sententiam, vt expresse contradicentem sacro Concilio, in quo irritantur solum matrimonia clandestina: & clandestina declarantur, quæ contrahuntur sine præsentia Parochi, & testium. Neque placuit Sanctitati Suae remedium illud de priuandis Parochis auctoritate pastoralis pro eo tempore, in quo inuiti adsunt matrimonijs celebrandis. Cardinalis Lancellottus respondit mihi & multis alijs locis proposita fuisse S. Congregationi incommoda, quæ nascuntur ex ijs matrimonijs, quæ contrahuntur non præmissis denunciationibus, & postulata esse

remedia, quæ non dum inuenta sunt: quoniam Patres, qui Congregationi interfunt, valdè timēt, ne ex præpositis remedijs impediatur libertas matrimonij, quæ libertas semper necessaria iudicata est. Hęc in præsentī mihi scribenda visa sunt Reuerendissimæ D. Vestre. Si Congregatio præposita consultationibus Tridentini Concilij aliquod remedium inuenerit, ad incommoda illa tollenda, de quibus suprâ loquuti sumus; libenter ea cum Amplitudine Vestra Reuerendissima communicabo. His benè valeat Reuerendissimus Dominus meus, cui Princeps Pastorum Christus adaugeat incrementa gratiæ suę, vt postea etiam augere possit cumulum gloriæ. Interim senectutis meę memor sit in sanctis, & Deo acceptis precibus suis. Romę die 20. Octobris 1616.

ARCHIEPISCOPO

Mechlinensi.

Epist. CXXXVII.

Admodum Illustris, & Reue-
rendissime Domine. Procura-
tor fratrum Minorum; Refor-
matorum, qui Romæ aliquandiū
commoratus est ob negocia sui
Ordinis, recessurus ab Vrbe, cu-
piūt Amplitudini Vestre; Reue-
rendissimæ per me commendari,
Accepi libenter occasionem be-
nemerendi de viris tam bonis: &
non tam commendandi eos, cui
scio commendatissimos esse; sed
propensionem meam erga san-
ctissimum illum Ordinem signifi-
candi. Itaque ab Amplitudine
V. peto, vt quod adhuc pro sua
eximia in Deum pietate, & in ser-

uos eius charitate fecit, facere
pergat, tueri videlicet, fouere, cō-
plecti, iuuare bonos Patres. Va-
leat Amplitudo Vestra Reueren-
dissima mei memor in sanctis
precibus suis. Romę die Nata-
lis Dñi 1616.

FRANCISCO EPISCOPO
Gebennensi.

Epist. CXXXVIII.

ADmodum Illustris, & Reue-
rendissime Domine. Etsi
fortasse non multis in Vrbe Re-
uerendissima Amplitudo Vestra
nota sit; mihi tamen à multis an-
nis virtutes vestre multe, & ma-
gne notissime sunt: neque mihi
tantum, sed etiam Sāctissimo Pa-
tri nostro nota est vigilantia pa-
storalis, & charitas in gregem
propriū Reuerendissimæ D. Ve-

Ve-

Vestræ. Quod attinet ad negotium Virginum, & Viduarum, quod mihi Amplitudo Vestra commēdat; non scio prorsus, quid agam: tum quia nemo hic est quod sciam, qui causam sollicitet: tum quia certum est, cum illis tribus conditionibus obtineri non posse ab Apostolica Sede, vt confirmetur vera monastica professio. Ego quidem paratus sum pro viribus adiuuare propositum Reuerendissimæ D. Vestræ, si quis sit, qui ad me veniat, & negotium vrgeat: hætenus enim neminem vidi, nec satis scio, cui litteras trādam, quas nunc scribo: sed tamē interim consilium dabo, quod mihi ipse acciperem, si res mea ageretur. Ego igitur retinerem Virgines, & Viduas istas in statu, in quo sunt, nec mutarem quod benè se habet: nam ante tempora Bonifacij Octauj, erant in Ecclesia Sanctimoniales, tum in Orien-

te, tum in Occidente, quarum sæpè mentionem faciunt sancti Patres, ex Latinis Cyprianus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus: & ex Græcis Athanasius. Basilus, Chrysostomus, & alij: sed illæ non erant in clausæ in Monasterijs, vt non eixirent, quando opus erat: nec ignorat Amplitudo Vestra, coram Deo vota simplicia non minus obligare, nec minoris meriti esse, quam solennia: solennitas enim, vt etiam clausura, inchoata est ecclesiastico instituto ab eodem Bonifacio Octauo. Et nunc etiam Romæ floret valdè Monasterium nobilium fæminarum à S. Francisca Romana institutum, in quo tamen neque clausura est, nec sollemnis illa professio. Proindè si in ista regione sine clausura, & sine professione Virgines, & Viduæ tam sanctè viuunt, vt audio, & simul prodesse possunt secularibus; non video, cur

ista

ista ratio viuendi mutari debeat.
Hoc tamen consilium meum me-
liori iudicio libenter submitto.
Accepi, dum hanc epistolam scri-
berem alias litteras Reuerendissi-
mę D. Vestrę pro negotio Aue-
nionensi, pro quo laborabo quā-
tum potero. His bene valeat Re-
uerendissima D. Vestra mei me-
mor in sanctis precibus suis. Ro-
mę die 29. Decemb. 1616.

MARCO ANTONIO

Bonciario.

Epist. CXXXIX.

Clarissime Domine. Iacturā,
quam mihi attulerat incuria
famuli tui, compensauit cum fe-
nore diligentia Episcopi tui. Is e-
nim cum ante aliquot menses ad
Vrbem venisset, non solum pro
nostra veteri consuetudine me
salutauit; sed etiam libellum car-
minum tuorum, & alterum quē-
dam

dam de flore, & fructu inscriptum
mihi dono dedit. Itaq. antequam
libellum tuum dono tuo accepis-
sem, legeram votum Deiparę Vir-
gini ad eadem Lauretanam: ilege-
ram Seraphidos bonam partem;
legeram triumphum Seraphicum:
cætera degustare omnino proba-
ueram: & ipse etiam Geraldus,
quem tu non magnifacere vide-
ris, mihi non spernendus visus
est. Non licuit autem omnia
perlegere, quia tantis, & tam
assiduis grauiorum negociorum
curis hîc in Vrbe premimur; vt
rarò delicijs istis humaniorum
litterarum nobis frui detur. Le-
geram multò antea cum admira-
tione, & voluptate epistolas tuas:
ex quibus omnibus facilè intelle-
xi, tibi non esse dolendum, quòd
lumine illo creas, quod nobis est
commune cum muscis, vt de Dy-
dimò S. Antonium dicere solitum
scribit Athanasius: cum lumine
inge.

ingenij ita excellas, vt latinis literis magnum lumen attuleris. Quamuis autem liber piorum carminum à te missus mihi parum necessarius fuerit, quippe qui alterum iam habebam; opportunè tamen allatus est, vt eum Angelo nostro cum epistola tua Salernum mitterem: quem enim te ad illum mittere scribis; is non minus corruptus, & laceratus huc peruenit; quam ad te Angeli ipsius littere venerint: ergo ne videreris de industria par pari referre voluisse; ego librum integrum nomine tuo ad illum misi. Vale Romæ.

MARIAE CHRISTIER-

nae, & Eleonoræ Arci-
ducissis Austriae.*Epist. CXL.*

Serenissimæ Domine mee sem-
per observandissimæ. Quod
Celsitudines Vestrae Serenissimæ
mihi precentur felitem annum
iam labi incipientem, non possum
non gratias agere, cum id ex pia
charitate proficisci dubium ha-
bere non possim. Vtrum autem
mihi expediat diutius vivere, an
ex hoc mundo exire; Dominus
novit. Illud mihi notissimum
est, me non esse, neque umquam
fuisse Ecclesiæ necessarium: pro-
pterea non audeo cum S. Marti-
no dicere: Domine, si Ecclesiæ
tuæ sum necessarius, non recuso
laborem. Et quia neq. mihi con-
stat,

stat, vtrum odio, vel amore dignus sim; ideò neque cum Apostolo dicere possum, cupio dissolui, & esse cum Christo. Itaq. illud vnum mihi superest, vt toto corde desiderem fieri de me, quod beneplacitum est Deo: atque hoc peto à Serenissimis Celsitudinibus vestris, vt sanctis, & purissimis orationibus suis mihi à Domino impetrent, vt semper acquiescam beneplacito Domini mei, siue me ibi tandem requiescere, siue diutius laborare in vinea sua velit. Scimus, & dolemus Serenissimam Domū Vestrā iniuste vexari: & à Deo, pro nostra pusillitate, petimus, & petemus, vt pacem faciāt in diebus nostris, & familiam omnium nobilissimam, & pijsissimam semper, & vbique protegat, & exaltet. His valeant Serenissimæ Domine meæ, quibus ego vicissim precor à Deo annum iam inchoatum, & multos

consequentes plenos operum bonorum: vt cum sonuerit vox de cælo, ecce Sponsus venit, exite obuiam ei; non opus sit mendicare oleū cum Virginibus fatuis, ne lampades extinguantur, sed cum Virginibus prudentibus lampades oleo plenas, & lucidissimas præferentes ingrediantur cum Sponso cælesti ad nuptias sempiternas. Romæ die 25, Ianuarij 1617.

FRANCISCO ARCHIE.

piscopo Rothomagensi.

Epist. CXLI.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Valde, mihi crede, confundor, me non potuisse satisfacere primæ petitioni Illustrissimæ D. Vestræ, licet cupiam.

ti.

tibi toto corde deferuire. Nunc
verò, cum à me petas rem diffici-
liorem; non video quomodo, &
hoc implere valeam, & quomodo
negare quod requiris. Illustrissi-
ma D. Vestra petit à me, vt formā
Pastoris sancti prescribam, vt in
se eam possit imprimere. Optima
postulatio, imo ego ipse concupi-
ui ardentissimè hoc ipsum, & to-
to corde indagare curavi, quo-
modo possem euadere Sanctus
Archiepiscopus: & quia non
succeedit; Deus permisit, vt San-
ctissimus Pontifex Paulus V. præ-
ceperit mihi, ne Roma discederē.
Quia verò tolerare non poteram
absentiam ab Ecclesia, meæ pa-
storali curæ commissa; existimaui
in conscientia, me eam debere
alteri resignare, qui suo muneri
fatisfeceret: atque ita diuina
prouidentia meum videns imper-
fectum, me eo onere liberauit.
Quare si ego viam inuenire non

potui, vt essem sanctus; quomodo eam potero alijs demonstrare? Tamen si D. Vestra Illustrissima cogit me, vt explicem quem modum obseruare statueram, vt bonus Pastor euaderem, dum per triennium fui Archiepiscopus in nobili, & perantiqua Ciuitate Capuæ; dicam. Ego tamquam ad speculum oculos, animumque conuerti: ad vitas scilicet eorum, qui optimi, & laudatissimi Episcopi fuerunt, legendo illorum historias, ac gesta, & adnitendo, vt illis per Dei gratiam efficerer similissimus, illorum actiones imitando. Quare Sanctorum Episcoporum vitas semper præ manibus habebam, & perpetuò in mea mensa erat aliquod Suriij volumē apertum, vt ordine percurrerem vitas tantorū Sanctorum Episcoporum, Ambrosij nimirum, Martini, Augustini, Germani Antisiodorensis, Anselmi Cantuariensis,

An-

Antonini Florentini, Laurentij
Patriarchæ Veneti: & vt alias pre-
teream, cum voluptate, ac fructu
non contemnēdo, legi vitas duo-
rum prædecessorum tuorum Au-
sberti, & Audoemi, qui in officio
Pastorali eminentes fuerunt, sub-
ditorū animas prædicatione Ver-
bi Dei, corpora profusis eleemo-
sinis, semet ipsos orationis pabu-
lo nutriendo. Si D. Vestra Illu-
strissima, in hæc specula intēdere
voluerit, & per eorum vestigia
incedere; absque dubio sanctus
Archiepiscopus euadet: neq; ego
author esse illi possum melioris
consilij. Christus Iesus Princeps
Pastorum concedat sanctæ ani-
mæ vestræ, quod tam pie, & ar-
denter desiderat: & simul D. Ve-
stra Illustrissima dignetur orare,
diuinam maiestatem pro me inu-
tili seruo, qui hæc subsidia ora-
tionum, tanto æquius posseo,
quanto me viciniorem video, vt

326 *Card. Bellarm.*
ex hac vita discedam. Vale. Romę
20. Februar. 1617.

IOANNI CARREL.

Epist. CXLII.

Illustris Domine. Litteras tuas
datas prima die Aprilis acce-
pi die octauo Maij : & simul cum
litteris accepi exempla litterarũ
Henrici Regis ad Gregorium
XI I. Pontificem, & responsionẽ
Gregorij ad Henricum, quę mihi
gratissimę fuerunt. Accepi eo-
dẽ die litteras alias tuas scriptas
die 22. Aprilis, in quibus dicis, te
per alias litteras, quas non acce-
pi, significasse mihi necem N. &
addis ea, quę sequuta sunt circa
infelicitis illius hominis exitum,
qui ascenderat, vsque ad nubes,
& descendit nunc vsque ad abyssum.
Hę videlicet sunt vicissitu-
dines

nes rerum humanarum, quibus
 nos Deus admonet, vt, contem-
 ptis rebus temporalibus, ibi figa-
 mus corda, vbi sempiterna sunt
 gaudia. Gaudeo te susceptum hu-
 maniter à Christianissimo Rege,
 eiusque consorte, & Matre: sed
 magis adhuc lætabor, si, Deo vo-
 lente, aliquid boni ad religionis
 catholicæ propagationem, & de-
 fensionem efficere poteris apud
 alium Regem tibi satis notum.
 Hoc auide expecto per tuas litte-
 ras mihi significari. Interim Deū
 orabo, vt personam tuam con-
 seruet; & dirigat: et si quid in-
 gratiam tuam hinc potero; liben-
 ter efficiam. Vale, & me, sicut
 facis, amare perge. Romæ die
 9. Maij 1617.

COMITI GEORGIO
Druget.*Epist. CXLIII.*

Illustrissime Domine Comes.
Reuerendiss. Pater Ioannes
Szentgiorgij reddidit mihi litte-
ras Illustris. D. Vestrae, & narrauit
zelū pro catholica religione, qui
vehementer ardet in corde ve-
stro, & labores magnos. quos pro
eadem sancta religione suscepit
eadem Vestra Illustrissima Domi-
natio: pro quibus omnibus gra-
tias maximas egimus Domino
Deo nostro, neque cessamus ei-
dem pijssimo Domino, & Patri
commendare personam, & nego-
tia tam pij Principis. Atque vtinā
multos similes Principes haberet
afflictissima ista Prouincia, aliās
luculentissima, & felicissima. Con-
fidat.

fidat certò Illustrissima Vestra
Dominatio, labores suos, & pe-
ricula magnam apud Deum mer-
cedem habitura. Sed & Vicarius
Domini nostri Iesu Christi Sum-
mus Pontifex Paulus Quintus val-
dè lætatus est, cum audiuit ma-
gna merita Illustrissimæ Vestræ
Dominationis, & libenter con-
cessit ea, quæ vestro nomine Pa-
ter Ioannes petijt: & ego per
meos administratos libentissimè so-
licitudinem suscepi, vt negotia
expedirentur quanto citius fieri
poterit. His valeat Illustrissimus
Comes, & cum Dei adiutorio
aduersus Ecclesiæ hostes fortiter
pugnet, & triumphet feliciter.
Romæ die 25. Maij 1617.

IOANNI BERNARDO
 ab Angeloch Episcopo
 Chrysopoli-
 tano.

Epist. CXLIV.

R Euerendissime Domine. Nō
 potui respondere litteris
 Ruerēdissimæ D. Vestræ antè hoc
 tempus, quoniam ægrotavi ad
 aliquot hebdomadas. Scripseram,
 si rectè memini, ex nomine sum-
 mi Pontificis potuisse dari R. D.
 N. beneficium curatum, non sim-
 plex: vt qui votum paupertatis
 solemne emiserat, non diuitijs
 abundaret, sed ex labore suo vi-
 ueret, cura animarum suscepta.
 Nunc audio, illum accepisse bene-
 ficium simplex, & præterea ex
 Principis liberalitate cētum quin-
 quaginta florenos annuos. Per-
 tine-

tinebit ad Reuerendissimam D. Vestra illum admonere, vt memor voti sui solemnis accipiat pro sua sustentatione, quod necessarium erit, reliqua in pauperes eroget. Quod verò attinet ad negotium inchoatum cum Archiepiscopo Bisuntino, non oportet expectare sententiam Summi Pontificis, nisi antea inter se pacificè conueniant Archiepiscopus Bisuntinus, & Episcopus Basiliensis. Precor Reuerendissimæ D. Vestræ multam salutem: & gratissimum mihi erit, si Illustrissimū, & Reuerendissimum Episcopum Basiliensem meo nomine salutauerit. Romæ die 20. Maij 1617.

IACOBO VADESFORTI.

Epist. CXLV.

Illustris Domine. Tradidi statim litteras Matris Cardinalis

lis Borgia ipsi Illustrissimo Cardinali, & reuocari illi in memoriam conditionem vestram & tribulationem, quam patitur ob fidem catholicam. Promisit se multa facturum, praesertim ob commendationem parentis suae. Domino Datario vix audeo aliquid dicere, quia quotidie commendo illi varias personas, & raro, aut numquam exaudior. Si D. Vestra serio confidat in Domino, & toto cordis affectu Deum, precet, sine vlla dubitatione exaudietur. Facile est coram oculis Dei subito honestare pauperem, inquit Ecclesiasticus, & per honestare, ditare significat, vt ex contextu aperte colligitur. Si non semper facit, non est causa, quia negligat preces suorum, sed quia nouit ipse melius, quam nos ipsi, quid nobis expediat. Verissima est sententia Dauidis, non vidi iustum derelictum, nec semen eius
que-

quærens panem: respicite volatilia celi, quoniam non ferunt, neque metunt, neque congregant in horrea, & Deus pascit illa: nonne vos pluris estis illis? Et si fœnũ, quod hodie est, & cras in clibanũ mittitur, Deus sic vestit; quanto magis nos, modicæ fidei? Ego certè non possum non valdè mirari, quòd multi sint, qui, quasi Christo non crederent, ita sollicitè anxiantur, vt ferè desperare videantur. Ignoscat mihi D. Vestra, quia cum ego re vera non possim omnibus prodesse facultatibus meis, quæ sunt exiguæ, & in multos diuiduntur; volo tamen, saltem exhortatione, prodesse. His valeat D. Vestra mei memor in orationibus suis. Romæ die 14. Octobris 1617.

VINCENTIO

Abbati de Laude.

Epist. CXLVI.

ADmodum Reuerende Pater.
Accepi litteras Reuerendæ
Paternitatis Vestrę cum adiuncto
Summario totius causę ante pau-
cos dies. Et quidem ego iam à
biennio, vel triennio non cesso
exclamare, & hortari Collegas
meos, vt misereantur miserrima-
rum istarum Sanctimonialium,
quę non videntur inuenire posse,
qui illis iustitiam administrent: cū
tamē in ista prouincia non desint
homines docti, prudentes, & pij.
Illustrissimis Dominis Collegjs
meis non deest zelus: sed distan-
tia locorum, & mutationes Nun-
ciorum Apostolicarum, et, vt ve-
rum fatear, multitudo negotio-
rum Sancti Officij, non permittit
adhuc,

adhuc, vt negotium hoc tam gra-
ue finem suum acciperet. Ego hac
ipsa die mittam ad Assessorem,
& Commissarium Officij nostri
summarium ad me transmissum,
vt in proxima Congregatione
legatur Illustrissimis Dominis: &
ego, quoad potero, vrgebo, vt tã-
dem finis tanto malo imponatur.
Oret Reuerenda admodum Pa-
ternitas Vestra pro me sene, &
ægroto, non vt diūtius heream
in valle lacrimarum, sed vt exitum
meum custodiat Pater misericor-
diarum. Ego sepè lego dulcissi-
ma illa verba Sanctissimi Patris
nostri Bernardi, ad amicum suum
Carnotensem Abbatem: Orate
Saluatorem, qui non vult mortē
peccatoris, vt tempestiuum iam
exitum non differat, sed custodiat:
curate munire votis calcaneum,
nudum meritis, vt is, qui insidia-
tur, inuenire non possit, vbi
figat dentes, & vulnus infligat.

Hec

Hæc à me sibi dicta existimet Reuerenda Paternitas Vestra, non quod iam in extremis agam, sed quòd senex sim valdè, & doloribus varijs semper obnoxius. Romæ die 15. Octobris 1617.

PETRO CVTSEMIO.

Epist. CXLVII.

ADmodum Reuerēde, & Clarissime Doctor. Litteras tuas, vna cū libro exscripto Triūphus Catholicæ veritatis accepi, & statim totum perlegi cum magna animi mei voluptate: & postea misi ad Reuerendissimum Dominum Amalthæum communem amicum, qui etiam continuo legit, & ad me remisit. Ago ingentes gratias, & in argumentū, siue testimonium quod legerim, admoneo in pagina 51. circa medium haberi nomen S. Cypriani pro

pro nomine S. Leonis, vbi dicitur: Cum ego sim inuiolabilis pe-
ra &c. Ista enim verba inueniun-
tur in sermone Sancti Leonis de
assumptione sua ad Pontificatum.
Sed hoc non est erratum alicuius
momenti, cum S. Cyprianus non
sit minus Sanctus, vel doctus, vel
disertus, quam Sanctus Leo. In-
terim saluto charitatem tuam, me
que tuis precibus ex amino con-
mendo. Romæ die 20. Decemrb.

1617.

G O D E F R I D O

Episcopo Bambergensi.

si Electo Herbi-

polensi.

Epist. CXLVIII.

Illustrissime, & Reuerendissime
Domine. Nescio vnde acci-
dere potuerit, vt litteras Reue-

P ren-

rendissima, & Illustrissima D. Vestra
datas die 18. Octobris, ego
non acceperim nisi die 27. Ianuarij,
quo die simul accepi litteras
alias datas die 17. Decemb.
Sed vndecumque hoc accide-
rit; ille error causa fuit, cur ego
non responderim litteris prioribus.
Quamuis autem litteras
nullas ab Illustrissima D. Vestra
acceperim, nisi ante paucos dies;
tamen Illustrissima D. Vestra du-
bitare non debet, quin gratissi-
mum mihi fuerit ex alijs audire
promotionem ad nouum Episco-
patum, & quod functus fuerim
officio meo. Sic enim congluti-
nata est anima mea animæ Domi-
ni mei Episcopi Bambergensis ab
eo tempore, quo noui eum per
litteras Suffraganei eius; vt nō sit
opus, vt ego stimulis vrgear in
ijs rebus, quæ concernunt nego-
tia ipsius. Igitur ago Deo gra-
tias, quantas maximas possum,
quod

quod viderim in diebus meis nouissimis præpositum duabus præstantissimis Ecclesijs hominem secundum cor Dei: qui non solū conseruabit diligenter gregem Christi, & à lupis fortissimè defendet; sed etiam lupos in oues conuertet: vt verè dicere possit: Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. Non audeo hortari Dominum meum, vt non terreatur ex duplicato onere sibi imposito, neque ex duplicato labore, qui tolerandus illi erit in pascendo grege duplicato: quia non suis viribus tam eximia opera perficere debet, sed viribus gratiæ Dei: vtrumque enim verissimum est, & quod Christus dixit Apostolis: sine me nihil potestis facere: & quod Apostolus dixit: omnia possum in eo, qui me confortat. Opto Dominum meum bene valere ad multos annos, & de die in diem crescere in opere Dei, in Hæreti-

340 *Card. Bellarm:*
cis conuertendis, & Catholicis
confirmandis. His valeat Illustris-
simus Dominus meus, memor
senilis, & ad mortem propinquan-
tis, vitæ meæ in sanctis precibus
suis. Romæ die 29. Ianuar. 1618.

IOANNI A BOSCO

Oliuario Abbati.

Epist. CXLIX.

ADmodum Reuerende Do-
mine Abbas. Gaudius sum
valde, accepta Epistola tua, de
conformatione voluntatis tuæ
cum voluntate Domini Dei no-
stri: & iam intelligo tribulationē
istam carceris ex diuina prouidē-
tia tibi datam: non vt tribulatio-
nem, & carcerem; sed vt solitu-
dinem, & eremum, in quo vaca-
re possis contemplationi, & para-
re

re animam tuam ad libertatem
glorię filiorum Dei. Quare mihi
facilè persuadeo Paternitatē Ve-
strā in ista solitudine ita abunda-
re pijs meditationibus, vt non
egeat solatijs humanis, & multis a-
micorum confabulationibus. Sa-
tis nouit Paternitas Vestra quan-
tum amauerit sanctus noster Pe-
trus Cælestinus solitudinem, & vi-
tam asperam, & carentem omnis
humani solatij. Ego certè legens
vitas Sanctorum, vix inuenio ali-
quem, qui in hac re æquauerit S.
Petrum Cælestinum, nedum su-
perauerit. Cogitet ergo Pater-
nitas Vestra, se nunc accepisse à
Deo, quod noster sanctus Cælesti-
nus semper optauit, id est, vt pos-
sit sibi, & Deo vacare, idque in
vitæ asperitate maxima. Valeat
Reuerenda Paternitas Vestra, &
pro me oret, vt intelligam, quæ
fit voluntas Dei, & quid fieri ve-
lit Dominus meus à seruulo suo

hoc modico tempore, quo in hoc
Mundo mansurus sum. Romæ die
4. Febrarij 1618.

IOANNI CARREL.

Epist. C L.

Illustris Domine. Ad litteras
tuas datas Burdegala mense
Ianuario proximè præterito re-
spondeo, gratissimum mihi fuisse
audire conuersionem Molini in-
signis Ministri Calvinistarum: quã
quidem cõuersionem dubijs nũ-
cijs paulò ante acceperam, sed
nunc, te confirmante, facilè credi-
di esse verissimam, & Deo gratias
egi. Non minùs libenter accepi,
quæ scripsisti de virtutibus heroi-
cis Christianissimi Regis, præser-
tim, quod professus sit, Hæreticos
à se nec timeri, nec diligi: & ideò
non velle illis solui pensiones ex
erario regio, vt fiebat regnanti-
bus

bus Henrico Tertio, & Quarto.
Non deero in orationibus meis
ad Deum memoriam tui facere,
vt prosperum iter habeas siue ex
Gallia in Angliam, siue ex Anglia
in Galliam. His vale, & me, vt fa-
cis, amare perge. Romæ die 13.
Martij 1618.

NICOLAO CVVERON

**Prouinciali Cæle-
stinornm.**

Epist. CLI.

Admodum Reuerende Pater.
Accepi litteras vestras scri-
ptas 8. Februarij huius præsentis
Anni. Gaudius sum valde, quòd
inspirauerit Deus Paternitati Ve-
stræ, & re iquis Patribus Cælesti-
nis Gallis, vt admittere velint vi-
sitationem Reuerendissimi Patris
Generalis, & iuxta eam composi-

tionem concordia, & pacis: & dedi ipsimet Summo Pontifici litteras vestras: & ipse quoque lætatus est, quòd speret per hanc viam redditurum Dominum toti Congregationi Cælestinorum antiquam venerationem, & bonam opinionem, quæ videbatur ex hoc diffidio non parum immutata. Tardavit Pater Generalis venire ad vos, quia litteræ Regiæ ad Archiepiscopum Lugdunensem, qui hic Romæ Legatum regium agit, continebant, placere Regi, vt Generalis Cælestinorum veniret in Galliam ad pacem componendam, dummodo abstineret à visitatione Monasteriorum Galliarum. Generalis autem non existimavit, se posse pacem componere, nisi antea visitaret Monasteria, & cognosceret rationes discordiarum. Et ea de causa scripsi ego, verbo prius facto cum Summo Pontifice, vt tres Iudices delegati, Cardina.

dinales de Perron, & de la Roche
focaud, & Episcopus Parisiensis,
nunc etiam Cardinalis, causam
istam cognoscerent. Nunc verò
cum facultas adsit visitandi; ve-
niet Generalis primo quoque tem-
pore, cum celebratum fuerit Ca-
pitulum generale, quod statim
post Pascha celebrabitur. Et quia,
vt audiuius, cautum fuerat, vt
delegati Commissarij expectarēt,
quatuor menses, antequam cau-
se cognitionem inciperent; si for-
tè interim Generalis Cælestino-
rum intra illud tempus veniret in
Galliam; oportebit, vt Paternitas
Vestra significet Cardinalibus il-
lis, & alijs quibuscumq. vt à cause
cognitione abstineant, etiam post
illos quatuor menses, quia nunc
primum cognouimus admitten-
dum esse Generalem ad visitatio-
nem, & causæ cognitionem. Va-
leat Paternitas Vestra mei me-

mor in sanctis precibus suis. Ro.
mæ die 5. Aprilis 1618.

SIGISMUNDO III.

Poloniæ Regi.

Epist. CLII.

Serenissime Rex, Domine Cle-
mentissime. Magno me
gaudio affecit Maiestas Vestra,
cum, litteris suis, decimo die Fe-
bruarij datis, significare dignata
est, quàm prosperè catholica reli-
gio progrediatur in regionibus
sibi subiectis: nimirum benedi-
cit Deus studijs, & laboribus pie-
tissimi, et fidelissimi cultoris sui.
Nec dubitamus, quin idem Deus,
amplificaturus sit imperium eius
Regis, à quo Ecclesiam suam tan-
to zelo propagari videt. Quod
vero attinet ad causam D. N. cb
quam precipuè Maiestas Vestra,

ex

ex tam longinqua regione ad me scribere voluit; duo habeo, quæ eidem Maieſtati Veſtræ reuerenter ſignificem: alterum eſt, me vnum eſſe de multis, qui Summo Pontifici, pro fidei catholice integritate ſeruanda, in Officio S. Inquiſitionis aſſiſtimus. Quare non ex arbitrio meo negotia iſta dependent: ad me pertinet ſententiam meam exponere: ad Sūmum Pontificem ſpectat quid ſit agendum decernere. Alterum eſt, D. N. de quo Maieſtas Veſtra ſolicita eſt, ante duos menſes ē carceribus S. Officij emiſſum fuiſſe, & in Monasterio fratrum Carmelitarum Diſcalceatorum collocatum: in quo Monasterio ſperatur breuī conuertendus ad veritatem catholicæ fidei, tum hortationibus viroꝝ doctoꝝ, qui illum adēunt, tum etiam exemplis piorum illorum Religioſoꝝ, qui, præter cæteros, in ſigni vitæ ſæ.

etitate præfulgent . Hæc habui,
 quæ Maiestati Vestræ responde-
 rem: cui precor à Deo, cum diu-
 turna vitæ incolumitate, prospe-
 rum exitum belli Moscouitici, &
 piorum suorum desideriorum
 omnium complementum . Romæ
 die 28. Maij 1618.

IOANNI EPISCOPO

Antuerpiensi .

Epist. CLIII.

Admodum Illustris, & Reue-
 rendissime Domine . Ago
 gratias Reuerendissimæ D. Ve-
 stræ, quòd, etiam finè magna
 necessitate, laborem ad me scri-
 bendi, meque in Domino salutā-
 di suscipere voluerit. De rebus
 Batavorum multa cognoui ante
 paucos dies ex libro cuiusdam
 Salomonis, qui nomen suum pro-
 prium

prium prodere noluit: in quo narratur historia controuersiarum Hollandicarum circa religionem: & planè demonstratur, non posse finire eas controuersias, nisi ad Ecclesiam catholicam redeant, & iudicio Summi Pontificis se subiiciant. Utinam hæc eorum irreconciliabilis discordia ad pacem catholicam eos compellat. Amaui, cum essem in Belgio, multos Hollandos, quippe qui videbantur mihi multum amabiles ob candorem animi, mansuetudinē, sinceritatem, ingenij bonitatē, & alia non pauca Dei dona: indè fit, vt vehementer doleam, tam insignem provinciam datam esse in prædam lupis rapacibus. Quod attinet ad quæstiones controuersas inter Catholicos de auxilijs diuinæ gratiæ; Summus Pontifex non permittit hoc tempore, vt de illis vel scripta edantur in publicum, vel etiam disputetur in scho.

scholis . Et scripta sunt multa
 valde doctè, & perspicuè, præser-
 tim à Patre Francisco Suarez , &
 ab alio quodam Patre Hispano
 nostræ Societatis, quæ ego legi, &
 testificatus sum Pontifici, nullam
 in eis contineri qualificationem :
 non tamen potuit obtineri, vt e-
 derentur in publicum. Idem sua-
 deo Reuerendissimæ D. Vestræ, vt
 quæstionem de auxilijs gratiæ , si
 quam scripsit ; non mittat huc
 recognoscendam, vel approban-
 dam : quia frustra, viuentem hoc Pō-
 tifice, laborabit . His valeat, Re-
 nerendissima D. Vestra mei me-
 mor in sanctis precibus suis : cui
 ego vicissim precor à Deo pro-
 speritatem temporalem, & felici-
 tatem eternam . Romæ die 7. Iu-
 nij 1618.

MARIAE CHRISTIER,

nae, & Eleonoræ Ar-

ciducissis Au-

striae.

Epist. CLIV.

Serenissime Domine mee. Lite-
teræ Vestrarum Serenitatu
inuenerunt me in Domino Nouis-
simum nostrorum, ubi singulis
annis per mensem Septembrem
solus habito, & Exercitijs spiri-
tualibus operam do, ut me ad
mortem, in quantum possum, cō-
parem. Itaque non potero cum
summo Pontifice colloqui ante
dies quindecim, vel viginti. Sed
quod mihi molestius est, durum
mihi videtur pro hominibus tam
incontinentibus intercedere. Syn-
odus Tridentina iubet, ut in
secundo gradu non detur dispē-
fatio

ratio nisi summis Principibus, & ob publicam causam: quomodo ergo volumus nos petere à Summo Pontifice, vt dispenset cū personis priuatis? Accedit, quod Summus Pontifex, vt auertat homines ab eiusmodi petitionibus, non solet dispensare, si diuites sint, nisi imposita magna multa pecuniaria aliquot millium aureorum: vel, si pauperes sint, nisi veniant ad Urbem, & ad longum tempus laborēt in fabrica Sancti Petri, vel in Hospitalibus. Rogo ergo Serenitates vestras, vt vel hortentur virum istum, pro gloria Dei, & pro honore Concilij Tridentini, vt patienter ferat ignominiā, quam secum adfert culpa commissa: vel, si hoc non placet, iubeant ad me scribi, quanta sit nobilitas istarum personarum, & si habent vnde soluant magnam pecuniam: vel si more pauperum paratus sit vel Romam accedere, & fa-

& famulari, vel ad fabricam Sancti Petri, vel ad Hospitale infirmorum. His Valeant Serenissimæ Dominae meæ mei memores in sanctis precibus suis. Romæ 10. Septemb. 1618.

ORATORI REGIO

in Anglia.

Epist. CLV.

Ilustrissime, & Excellentissime Domine. Audiui Exc. Vestrâ indefinenter fauoribus, ac gratijs prosequi Anglos Catholicos, & speciatim meos Patres Societatis Iesu. Pro hoc tam singulari beneficio; ago primū Diuinæ Maiestati, toto cordis affectu, quantas maximas gratias possum, deinde Excell. Vestræ: & enixè rogo, vt tã bonum, & sanctum opus non solum non deferat, sed quot die magis perficiat. Res enim est præstantissima consolari eos, qui in præssura sunt, ac Deo, plus quam

quam credi potest, acceptabilis, & grata: & ego, si diuinare possem, in qua re valerem Excell. Vestrae gratificari; animo volenti, & corde magno peragerem. Nunc autem, quia non occurrit, quid melius optare possim Excell. Vestrae; precor Deum, vt ei mensuram perfectam, ac coagitatam veram, & perfectam felicitatis largiri dignetur: quod non solum in praesentibus; sed in posterum in meis orationibus facere non desistam. Noster Barclaius bene valet, & Summo Pontifici, & Curiae vniuersae a primè carus est: & sicut Excell. Vestra illi praedixit, à me veluti filius carissimus amatur: me saepe inuisit, ac consulit in suis rebus. Nolo diutius detinere Excell. Vestra, cui omnia fausta in his Natalitij festis, & anni nascentis exordio ex corde precor ab eo, qui origo, & fons est bonorum omnium. Romae 16. Decemb. 1618.

NICOLAO CVVERON
Prouinciali Cæle-
stinorum.

Epist. CLVI.

ADmodum Reuerende Pater.
Retulit mihi Reuerendis.
Abbas Generalis omnia, quæ
gessit in Gallijs, ac præcipuè visi-
tationes Monasteriorum, & De-
creta facta in Capitulo generali:
ac potissimum nouam electionem
Reuerendæ Paternitatis Vestre in
Prouincialem, de consensu totius
Capituli: nec non decreta facta,
& acceptata de oratione mentali,
de Nouitijs, & de studijs, & de
alijs rebus vtilibus ad bonum re-
gimen Congregationis. Omnia
mihi mirificè placuerunt: quin
etiam legere volui, & legi omnia
acta Capituli, quæ mihi visa sunt
om-

omnia dignissima: & propterea
 etiam rogavi Summum Pontifi-
 cem, vt ea omnia per Apostolicū
 Breue approbaret, & confirma-
 ret, quod se facturum promisit,
 & breuī omnino fiet. Impetraui e-
 tiam à Summo Pontifice omnia,
 quæ Reuerendissimus Abbas Ge-
 neralis nomine suo, & vestro pe-
 tebat de licentia concedenda Pa-
 tri N. & alijs paucis, migrandi ad
 Ordinem Benedictinorum, & v-
 nius ad Ordinem Capuccinorum,
 nec non de licentia carnum co-
 medendarum in certis Monaste-
 rijs, vel itineribus, vt Paternitas
 Vestra videbit in viua vocis ora-
 culis à me subscriptis, quæ à Patre
 Abbate Generali ad vos mitten-
 tur. Placuit mihi, quod statutum
 est de Patre de Serra, vt maneat
 Prior Gentilini, vsque ad totum
 mensem Maij, & postea assignetur
 ei alius Prioratus pro sequenti
 triennio: non enim decet, vt Prio-

ratus sint quasi perpetui in eodē loco: & æquum est, vt qui benè se gesserunt in vno Prioratu; transferantur ad alium cum honore. Commendo igitur charitati vestre Patrem de Serra: sed toto corde meo commendo pacem, & vniōnem, & obseruationem Decretorum, & super omnia rigidā obseruantiam Sanctissimæ Regulæ, & vt loquitur Sanctus Gregorius, discretissimæ, Sanctissimi Patris nostri Benedicti: illa enim verè est scala, per quam idem Sanctissimus Pater ascendit in Cœlū, & per quam etiam ascendit Beatissimus Cœlestinus, & per eandem nos ascedemus, si boni emulatores fuerimus. Valeat Reuerēda Paternitas Vestra mei memor in sanctis precibus suis. Romæ die 16. Februar. 1619.

SIGISMUNDO III.

Polonię Regi.

Epist. CVII.

SErenissime Rex, Domine Cle-
mētissime. Mitto ad Maiesta-
tem Vestram librum de Officio
Principis Christiani, quē hoc ipso
anno scripsi, & filio Maiestatis Ve-
strę dignissimo dicandum esse
censui: & ille quidem ex Epistola
dedicatoria in ipso libro excusa
facilē intelliget, quid me potissi-
mum impulerit, vt eius nomini
laborem hunc meum nuncuparē.
Sed Maieitati Vestrę hoc pręterea
iudicandum esse censui, me ad
hoc munusculum tanto Principi
offerendum adductum fuisse, vt
extaret, ad memoriam posteri-
tatis sempiternam, significatio
singularis obseruantię meę, &
totius

Epist. CLVIII. 359

totius Societatis Iesu, cuius ego
filius sum, erga Regiam, & poten-
tissimam Maiestatem vestram, &
Serenissimam, ac pijs simam fami-
liam eius: cui à Deo precor felici-
tatem perpetuam. Romę die 26.
Februar. 1919.

VADISLAO SIGISMVN.

di III. Poloniae, & Sue-
viae Regis filio.

Epist. CLVIII.

SErenissime Princeps, Domine
Observandissime. Cur librū
meum de Officio Principis Chri-
stiani nomini tuo potissimum di-
care voluerim; ex Epistola dedi-
catoria in ipso libro excusa, vel
iam didicisti, vel breuē addisces.
Sed, prater epistolam publicam,
& solemnem, addere volui pri-
uatam, & familiarem manu mea

pro-

propria scriptam, vt intelligas, tibi-
bique persuadeas, Te ab Vniuer-
sa Societate Iesu, cuius ego filium
me esse gaudeo, in primis coli, &
obseruari: & pro incolumitate, &
exaltatione Tua, non in terris so-
lum, sed etiam in Cælis preces ad
Deum à nobis omnibus assidue
fundi: parum enim prodesset glo-
riæ tuæ, si regnares in toto Orbe
terrarum ad annos plurimos, nisi
etiam in regno Cælorum cuius
nullus vnquam erit finis, cum
Christo regnares. Addo etiam
munusculum me tibi potissimum
offerre voluisse in gratiarum actio-
nem pro multis, & magnis bene-
ficijs, quæ in Societatem nostram
Serenissima Domus Vestra & con-
tulit hucusque, & conferre non
desinit. Sed illud propriè tuum
est, quod participationem bono-
rum operum, quæ in Societate
ipsa ad gloriam Dei, vbique ter-
rarum fiunt, à Reuerendissimo

Patre Generali tibi communica-
tam, libenti, & gratissimo animo
accepisti: & illud, quòd Patrem
spiritualem, qui Sacramentum
penitentiae tibi administraret, te-
que in via Domini, quæ ducit ad
vitam, fideliter dirigeret, ex eadẽ
Societate spontè elegisti. Perge
igitur, Princeps optime, non de
Societate nostra solum, sed etiam
de vniuersa catholica Ecclesia be-
nè mereri, vt adhuc fecisti, & fa-
cturum ad annos plurimos non
sine magna ratione speramus.
Vale, meque inter homines glo-
riæ tuæ addictissimos numera.
Romæ die 26. Februar. 1619.

MARIAE CHRISTIER.

næ Arciducissæ
Austriæ.

Epist. CLIX.

Serenissima Domina mea. Respondeo ad litteras datas 19. Aprilis; nam ad alias, in quibus agebatur de Indulgentijs Bauaricis, & de Agnis Dei benedictis, respondi die 13. eiusdem mensis, & spero eas esse receptas. Quod igitur attinet ad imaginem expressam ex ipso vultu Domini properantis ad Crucem, quæ vulgò dicitur, Vultus Sanctus; non fuit opus, vt ego molestus essem vel Summo Pontifici, vel Serenissimæ Mariæ Magdalænæ Coniugi Magni Ducis: nam habebam ego in cubiculo meo imaginem expressam ab ipso Vultu Sancto, qui

qui in Ecclesia S. Petri habetur in maxima veneratione, & iussi ostendi Legato Magni Ducis, qui est hic Romæ, & eius Coniugi, qui viderunt Florentiæ apud Serenissimam Sororem vestram eam; quam accepit à Papa: & testantur, has duas imagines esse similes, vtpote expressas ab eodem exemplo. Et quamvis ego huic imagini valdè affectus essem; tamen libenter misi ad Serenissimam Celsitudinem Vestram, quia non dubito multò maiori deuotione colendam esse à Celsitudine Vestra, quam à pusillitate mea. Opto omnino vt Serenitas Vestra non sinat exprimi ex hac imagine alias similes, ne valor eius vilescat, & ne præceptum Summi Pontificis datum Serenissimæ Sorori vestræ, per me violatum fuisse videatur. Arcam plenam Agnis Dei spero iam esse delatam ad Serenitatem Vestram. De Indul-

gentijs Bauaricis adhuc hære-
mus, sint ne vere, & legitimæ, an
falsæ, & suppositæ. Certè is, qui
hic Romę agit negotia Ducis Ba-
uariæ, Illustris Dominus Cribel-
lus, negat se misisse eiusmodi In-
dulgencias: adhuc tamen non
certi sumus, sint ne Indulgentiæ
legitimæ, an spuria. Valeat Sere-
nissima Domina mea memor ser-
ui sui in sanctis precibus suis: & si-
mul salutare dignetur nomine
meo Serenissimam Leonoram So-
rorem suam, & Dominam meam,
in cuius precibus multum confi-
do. Romę die 3. Maij 1619.

FERDINANDO II.

Imperatori.

Epist. CLX.

SAcra Cæsarea Maiestas, & Do-
mine Clementissime Exulta-

uit

uit præ gaudio cor meum, vt audiui felicissimam electionem Maiestatis Vestræ ad Sacrum Romanum Imperium: & eo maius gaudium fuit; quo manifestius apparuit Diuinam prouidentiam, ob bonum Sanctæ Catholicæ Ecclesiæ, dissipasse, ac fregisse omnia obstacula, quæ inuisibiliter Dæmones infernales, & visibiliter Hæretici Politici, ac falsi Christiani inuenire potuerunt. Summo Deo, & Unigenito filio eius Iesu Christo Redemptori nostro, & Cælesti Curie Vniuersæ sit semper gloria, & laus, & vestre Cæsareæ Maiestati concedat idem Celi Imperator vitam diuturnā, & perfectam victoriam ab inimicis, cū dilatatione terreni Imperij, & augmento meritorum valdè excellentium ad regnum cælestes consequendum. Omnibus nobis humillimis Maiestatis Vestræ seruis gratissimum esset videre te

hîc Romæ coronatum manu Sū-
 mi Pontificis , qui in terris vices
 cælestis Imperatoris tenet, cum
 non indigeat Maiestas Vestra
 exercitu armato , vt indigebant
 alij Imperatores , ob bella , quæ
 eum principibus inimicis habe-
 bant . Quia Maiestas sua , veluti
 alter Titus, vocatus publicè, deli-
 tiæ generis humani, ab omnibus
 principibus , & populis Catholi-
 cis adeò ex corde diligitur, & ex-
 petitur ; vt nemo sit, qui nolit tua
 causa vitam libenter profunderet
 quem agnoscunt patrem patriæ ,
 & Sanctæ fidei propugnatorem,
 ac defensorem acerrimum . Nolo
 longius progredi , ne tædio sim
 Maiestati Vestræ : & recordetur
 me semper fidelissimum, & ex ani-
 mo seruum humilissimum fore .
 Romæ 14. Septemb. 1619.

MARIAE CHRISTIER-
næ, & Eleonoræ Arci-
ducissis Austriae.

Epist. CLXI.

Serenissimæ Domine mee. Au-
dita promotione Regis Bohe-
miæ Fratris Celsitudinum vestra-
rum in Romanum Imperatorem,
exultauit tota Ciuitas Romana,
tota Italia, & totus catholicus Or-
bis, nec minus exultauit cælestis
Hierusalem cum Angelis, & San-
ctis suis: Soli expauerunt, & ta-
bescentes doluerunt Dæmones
infernales, & eorum discipuli Hæ-
retici, & mali Christiani. Ego ve-
rò, vt peculiaris seruus Augu-
stissimæ Domus Austriacæ, mul-
tis de causis letatus sum, & gratias
egi Domino Deo nostro: primū,
quia nullus dignior Imperio in-

ueniebatur: deinde. quia nullus
 fidei catholicæ defensor arden-
 tior hoc tempore apparebat: ter-
 tio, quia nostræ Societatis, quam
 Hæretici maximo odio prosequū-
 tur, nullus patronus amicior in-
 ueniri poterat: denique, quia
 omnes astutię, quas Hæretici, &
 Hæreticorum fautores excogita-
 uerant, vt promotionem pijs-
 si-
 mi Ferdinandi impedirent; in ca-
 put ipsorum, Deo, seruum, & ami-
 cum suum fidelem protegente,
 reciderunt. Itaq. gratulor Celsi-
 tudinibus Vestris Serenissimis
 hanc nouam felicitatem: & pre-
 cor Deum, vt diuturnam, & tran-
 quillam esse velit: meque sanctis
 precibus vestris ex animo com-
 mendo. Romæ die 20. Septem-
 bris 1619.

MARIAE CHRISTIER-
nae Arciducissae
Austriæ.

Epist. CLXII.

Serenissima Domina mea. Ac-
cepi litteras Serenissimæ Cel-
situdinis Vestre cum participatio-
ne magni thesauri: accepi enim
participationē bonorū omniū ope-
rū quę in illa Sacra Cōgregatione
fiunt, & fient: nihil enim dubito,
quā opera tot insignium femina-
rum valde sint placita Deo, ac per
hoc meritoria valde, tum ipsis, tū
ijs, quibus communicabuntur.
Ignoscat Serenissima Domina
mea, si hic vnum addo, quod for-
tasse non vellet. Ego interfui vo-
catus, vt Theologus, cum age-
retur de dissolutione matrimoni
vestri: & ea occasione multa no-
ui, ex quibus censi Serenitatem

Vestram habere merita Virginū,
 & Martyrum. Quæ causa est, vt
 multum omninò cōfidam in eius
 Sanctissimis precibus. Ago igitur
 gratias pro communicatione bo-
 norum operum istius Sanctæ Cō-
 gregationis, sed præcipuè pro
 quotidianis precibus, quibus pro
 certis personis, in quibus ego nu-
 meror, tota ista Sancta Congre-
 gatio Deum piè, & humiliter ro-
 gat. Miror fasciculum Capuc-
 cinorum non fuisse delatum ad
 locum, ad quem deferendus erat:
 ego certè misi illum ad Oratorem
 Magni Ducis Florentiæ, vt cum
 litteris meis mitteret ad Serenif-
 simam Celsitudinem Coniugis
 Magni Ducis Florentiæ. His cu-
 pio Serenissimæ Celsitudini Ve-
 stræ omnem felicitatem tempo-
 rariam, & sempiternam, & de fa-
 sciculo Capuccinorum admonui
 Fratres, qui Romæ degunt. Ro-
 mæ die 10. Ianuarij 1620.

SIGISMUNDO III.
Poloniæ Regi.

Epist. CLXXII.

Serenissime, ac Potentissime
Rex. Dilexi Reuerendissimu
D. Ioannem Vtzyk, cum esset
Romæ, sed nunc multò magis di-
ligo, cum intelligam diligi à Ma-
iestate Vestra Serenissima: mihi
enim persuadeo, à tam pio Rege
non diligi nisi viros pios, & bene-
uolentia regia dignos. Quod au-
tem attinet ad promotionem ad
Episcopatum Præmisliensem, ad
quem Maiestas Vestra eum nomi-
navit; nulla difficultas esse po-
tuit, neque fuit: scit enim Sum-
mus Pontifex, & nos omnes sci-
mus à Maiestate Vestra non pro-
poni nisi viros optimos, & Episco-
pali gradu dignissimos. Neque

fuit difficultas vlla in concedenda retentione Abbatiæ, cum Episcopatus tenuis sit, & oporteat Episcopum diuitem esse, vt elemosynas erogare possit pauperibus. Non ero molestus longiore epistola Regiæ Maiestati, quam scio in rebus grauiissimis perpetuò occupari. Opto Maiestati Vestræ à Deo longitudinem dierum, & omnia alia bona, quæ tanto Regi necessaria sunt. Romæ die 17. Februarij 1620.

GIBERTO SCHEVICH.

uio Societatis.

Iesu.

Epist. CLXIV.

Adinodum Reuerende Pater. Ignosce, Pater Carissime, ingrati tudini meæ, quod tam diu distuli gratias agere caritati tuæ

pro

pro munusculo, vel potius pro
maximo dono, quod ad me mit-
tere voluisti. Ego enim cum exi-
stimarem libros tuos de Trini-
tate esse similes alijs multis, qui
scholasticè, ac per hoc aridè, &
spinose scripti sunt, & ipse in re-
bus grauioribus occupatissimus
essem; distuli, ad non exiguum
tempus, illos attentè, & seriò le-
gere. Sed cum cæpi illos ex pro-
posito considerare; inueni eos fa-
uo mellis dulciores, & auro, &
gemmis pretiosiores. Itaq. nunc
eos, vt libros verè spirituales, &
ad animum accendendum, & ele-
uandum, & nutriendum aptissi-
mos, frequentissimè lego: & cum
omnes perlegero, iterum, atque
iterum, si Deus vitam meam pau-
lò longiorem esse patietur legere,
& attentè considerare proposui.
Itaque gratias ago Deo, qui te
ad tam præclarum opus conscri-
bendum excitauit: & tibi quoq.

gratias habeo, qui tam dulces epulas, palato meo gratissimas, mittere voluisti. Vale, Pater carissime, & pro me Deum orare non desinas. Romæ die 11. Iun. 1620.

IOANNI EPISCOPO

Antuerpiensi.

Epist. CLXV.

Per illustres, & Reuerendissime Domine. Accepi litteras Amplitudinis Vestre Reuerendissimæ: sed librum conscriptum aduersus pseudosynodum Dordracensem nondum accepi, nec scio quando recipiam: sed quocumque tempore is liber ad me peruenerit, gratissimus erit, & a me diligenter perlegetur. Quod autem scriptus sit absque mordacitate, mihi valde probatur: sic enim conciliabitur libro beneuolentia, & facile fieri poterit, vt à multis legatur.

Si

Si quid hîc ego possû; iubeat Reuerendissima D. Vestra per aliquê ex suis, vel per epistolam, & libentissimè faciam, quod mihi vestro nomine iniungetur. Longiorem vitam non desidero: satis diù vixi, cum iam proximè accesserim ad annum octogesimum, ultra quē non est, nisi labor, & dolor. His valeat Reuerendissimus Dominus meus, & pro me Deum orare non cesset. Romæ die 11. Iunij 1620.

FERDINANDO II.
Imperatori.

SAcra Cæsarea Maiestas. Ago Deo gratias immortales, quod Sacra Vestra Maiestas dignata sit, me famulum suum, per proprias litteras, & per Legatum suum Du-
cem Albani, amanter salutare.

Ego

Ego verò cum nihil habeam, unde tantæ beneuolentiæ respondere possim; non intermittam preces, & supplicationes ad omnipotentem Deum, quod hætenus feci, indefinenter offerre, vt Sathanam, eiusque omnes ministros pedibus Sacratissimi, & Christianissimi Imperatoris citò subiiciat. Et quidem populus christianus flagellari à Domino sine dubitatione promeruit, tum ob alia crimina, tum quia negligentior fuit in eradicandis hæresibus, quæ sanctissimæ fidei profus contrariæ sunt. Speramus tamen breuè futurum, vt ira Dei, precibus Ecclesiæ suæ, mitigetur, & Maiestate Vestra Crucis vexillum præferente, omnes aduersariæ potestates omnipotentis Domini dextera comprimantur. Romæ die 1. Iulij 1620.

IOANNI MARIANÆ
Soc. Iesu.

Epist. CLXVII.

ADmodum Reuerende Pater
& Frater in Christo Carissi-
me. Nescio, an plus debeam Re-
uerentiæ Vestræ ex dedicatio-
ne libri, an ex dulci commemo-
ratione fratrum nostrorum, qui
nobiscum Rome, ante annos cir-
citer sexaginta, viuebant: quorum
duo soli supersunt, Iacobus Cru-
cius, & Bernardinus Castorius.
Sed pro dedicatione libri, & pro
ipso libro ad me misso gratias ma-
ximas debeo, & ago: pro comme-
moratione fratrum defunctorum,
quæ tibi, & mihi iucundissima
fuit, gratias agamus Deo, qui tam
bonos fratres nos habere voluit.
Sed in hac re mihi felicius esse

videor, qui B. Aloysij Gonzagæ familiaritate frui satis diu potui, adolescentis planè sanctissimi, & optimi. Et quoniam Reuerentia Vestra mihi enumerauit opera, sua, quorum ego vnum, aut alterum solum videram, eaque enumeratio tot librorum mihi gratissima fuit; volui vicissim enumerare opuscula mea, si fortè eorum nomina Reuerentia Vestra scire desideret. Scripsi tomos septem. In primo habentur Controuersia de verbo Dei, de Christo, & de Christi Vicario Romano Pontifice: in secundo habentur Controuersia de Ecclesia, & eius partibus omnibus: in tertio habentur Controuersie de Sacramentis: in quarto Controuersia de gratia, libero arbitrio, peccato originis, iustificatione, meritis, oratione, ieiunio, elemosynis: in quinto Commentaria in psalmos:

mos: in sexto conciones latinae habitae Louanij: in septimo opuscula vigintitria, primum de scriptoribus Ecclesiasticis, alterum de translatione Imperij, tertium de Indulgentijs, quartum de Romano Pontifice contra Anonymum, quintum de cultu Imaginum aduersus falsam Parisiensem Synodum, sextum Iudicium de libro concordiae Lutheranorum, septimum Apologia pro eodem libro, Octauum responsio ad librum inscriptum, Triplici nodo triplex cuneus, nonum Apologia aduersus Regem Anglorum, decimum de potestate Summi Pontificis aduersus Ioannem Barclaium, undecimum responsio ad duos libellos in fauorem Reipublicae Venetae, duodecimum, responsio ad tractatum septem Theologorum Reipublicae Venetae, tertiumdecimum aduersus Fratrem Paulum Ordinis Seruorum, quartumdecimum ex-

pli-

plicatio latina Symboli Apostoli-
 ci, quintumdecimum explicatio
 prolixior doctrine christiane, sex-
 tumdecimum Institutiones lin-
 guæ Hebriacæ, decimumseptimū
 de ascensione mentis in Deum
 per gradus quindecim, decimum
 octauum de eterna felicitate, de-
 cimumnonum de gemitu colum-
 bæ. siue de bono lacrymarum, vi-
 gesimum de septem verbis in
 cruce prolatis, vigesimum primū
 de Officio Principis christiani, vi-
 gesimumsecundum de arte benè
 moriendi, vigesimumtertium
 de Officio Episcopi. Hæc sunt o-
 pera, quæ scripsi, & typis man-
 dari permisi. Iam vero confectus
 ætate, & viribus fractus, cupio me
 ad mortem preparare. Reueren-
 tia Vestra adiuuet me sanctis pre-
 cibus suis: & si prior ad Dominum
 perueniat, quod facilè fieri pote-
 rit, cum sit me senior, faci iis me
 Deo commendare poterit, quan-
 do

do erit de sua felicitate securus.
Valeat Reuerentia Vestra mei
memor in sanctis precibus, & sa-
crificijs suis. Romæ die 13. Iu-
lij 1620,

M A X I M I L I A N O

Bauariæ Duci.

Epist. CLXVIII.

Serenissime, & potentissime,
atque Dei amantissime Prin-
ceps. Lætificauit animam meam
Epistola Serenitatis Vestræ. Nam,
quemadmodum ab initio exortæ
heresis Lutherane, Domus Baua-
ria fidei catholicæ vexillum ere-
xit, & sola, ni fallor, à teterrima
hæresos cōtagione immunes pro-
uincias suas conseruauit; sic etiā
nunc non solas prouincias suas
incolumes, Deo adiuuante, con-
seruabit; sed multas alias, vt su-
pre-

premus Dux catholici fœderis, ab heretica peste liberabit. Quamvis enim portæ inferorum dilatæ sint, & Regnum Bohemicum, & Hungaricum, coniunctis viribus, Hierusalem sanctam euertere se posse confidant; tamen non est difficile Domino exercituum partem suam illæsam conseruare. Illud vnum est necessarium, vt milites Christi solius Dei honorem, & Ecclesię incolumitatem præ oculis habeant: & , expiatis culpis per sacram cōfessionem, & sacrosancta Eucharistia refecti, ad bellum procedant: cuius rei duo exempla proponam. Scribit Guilielmus Tyrius in sexto libro de Bello Sacro, victos fuisse à paucis Christianis, sed sacra confessione, & communione præmissa, innumerabiles Papaganos: cum Christiani diutius obsessi summa inopia laborent, Pagani verò rebus omnibus abundarent. scribit quo-

quoque Paulus Aemilius in libro sexto de rebus gestis Francorum, à Simone Coruito cum octo milibus Catholicorum cesa fuisse centum millia Hereticorum : Sed Catholicos ante prælium munitos fuisse Confessionis, & Eucharistie Sacramentis. Et ante illa tempora notum est, sanctum Imperatorem Henricum, ex gente tua, multas victorias reportasse, quia exercitum suum Sacramentis celestibus ante prælium muniebat. Sed nolo esse prolixior. Deum optimum maximum ex animo precor, ut Serenitatem tuam dirigat, & protegat, & cum alijs catholicis Principibus de hostibus fidei egregium triumphum reportare concedat. Rome die 16.

Iulij 1620.

E I D E M.

Epist. CLXIX.

Serenissime Princeps, & Dux
 Inuidiosissime. Letatus sum
 valdè in his, quæ mihi scribere
 dignata est Serenissima Celsitudo
 Vestra. De bellatam audio tã bre-
 ui tempore integram, maximãq.
 Prouinciam, vt Serenitati Vestræ
 dicere liceat: Veni, vidi, vici. Vti
 nam illud cum Rege fortissimo, &
 Sanctissimo breuè de Bohemia
 dicere liceat eidem Serenitati Ve-
 stræ: Persequar inimicos meos,
 & cõprehendã illos, & non con-
 uertar donec deficiant, confringã
 illos, nec poterunt stare, cadent
 subptus pedes meos. Vnũ in vo-
 tis habeo, vt Dux Saxonix, qui
 cum tam catholicis, pijsque
 Principibus Imperatorem Chri-
 stia-

stianissimum strenuè adiuuat, & aduersus Bohemos hereticos, & periuros pugnat, lumen aliquando veræ fidei aspiciat. Audui enim à viris fide dignis, eum non odisse Pontificem maximum, vt alij Lutherani oderunt: & cum Episcopo Herbipolensi, & Bambergensi viro optimo, & prudentissimo libenter versari. Utinam præmium huius boni operis esset donum veræ fidei à Patre cælesti per Spiritum Sanctum illi inspiratum: ad quam rem perficiendam utilis fortasse esset opera Reuerendi Patris Dominici Carmelitæ discalceati, qui potens est in opere, & sermone, & Serenissimæ Celsitudini Vestræ benè notus. Hæc duo si breuè audirem; Imperium Romanum omninò pacatum, & Serenissimum Ducem Pannoniæ ad fidem catholicam esse conuersum; ego iam penè octogenarius senex, cum Simeone,

libenter canerem : Nunc dimit-
tis seruum tuum , Domine . Sed
nolo pluribus molestus esse Sere-
nissimo Domino meo , cui à Do-
mino Deo nostro precor fructum
vberem magnorum laborû , quos
pro Ecclesia Dei , & sacro Impe-
rio iamdudum fortiter tolerat ,
Romę die 10. Septemb. 1620.

FR. DOMINICO
à Iesu Maria Car-
melitano .

Epist. CLXX.

Admodum Reuerende Pater.
Scribo ad Serenissimum Ba-
varię Ducem , Deum cordi meo
inspirasse desiderium videndi Du-
cem Saxoniae inter Christi oues in
Ecclesia Catholica . Cum sciam
iam cum principibus Catholicis
conspirasse , copiasque suas iunxis-
se,

se, vt auxilio sit Augustissimo, ac
 Pijssimo Ferdinando Cesari: & ad-
 do P. Vestrae fore valde oportunū
 instrumentum, nisi fa lor, ad hoc
 tam bonum opus perficiendum.
 Scio dictum Saxoniae Ducem col-
 luctum esse cum Episcopo Bam-
 bergensi, qui nunc etiam est Epi-
 scopus Herbipolensis: & tunc ad
 me scriptum fuit, Saxonie Ducem
 illi significasse, se bene affectum
 esse erga Summum Pontificem:
 eleemosinas in Catholicos distri-
 buisse: deinde in patriam reuer-
 sum praecepisse suis Ministris, ne
 contra Summū Pontificem obla-
 trarent. Demum ipsum Episco-
 pum Bambergensem patrem
 suum appellare. Hec ad me scri-
 psit Suffraganeus Episcopi Bam-
 bergensis, qui simul cum suo E-
 piscopo semina salutis in corde
 Ducis iecisse narrabat: quæ nisi à
 quodam suo famulo familiari fuis-
 sent dissipata; poterant magnam

spem boni prouētus facere. Quare rogo Paternitatē Vestrā, vt si quādo Serenissimus Bauarię Dux velit sua opera vti ad perficiendū opus tanti momenti ; illud toto corde amplectatur . Interim commendo Paternitati Vestrę meam spiritualem inopiam , vt cursum vitę huius sancto fine concludam , cum non possit longē abesse . Deus sanctam animam suam meritorum cumulo fecundet. Romę 10. Septemb. 1620.

L A V R E N T I O

Beyerlinch .

Epist. CLXXI.

Illustris, & admodum Reuerēde Domine. Loco magni beneficij accepi orationem tuam in laudem Illustrissimi, & Reuerēdissimi Archiepiscopi Mechlinicēsis

sis nuper ad me missam. Eam
continuò totam perlegi non si-
ne magna animi voluptate: pla-
cuit dictio, placuit vita, placue-
runt res gestæ, sed præ omnibus
placuit quædam inrer illum,
& me ætatis, & rerum gestarum
similitudo. Ille natus est anno
1542. & ego anno eodem natus
sum: ille à puero studijs littera-
rum, & bonarum artium deditus
fuit, & mihi à prima ætate nihil
dulcius fuit, quàm bonis artibus
operam dare. Eodem tempore
ille concionabatur Mechliniæ, &
ego Louanij: & tamen, quod
nunc ægerrimè fero cum sepiissi-
mè Mechliniam adierim, tan-
tum virum nunquam vidi, num-
quam allocutus sum. Eodem fe-
rè tempore, quo ille ad Archiepi-
scopalem thronum euectus est;
ego, quamvis reluctans, & inui-
tus, ad Cardinalitiam dignitatem
euectus, paulò post ad Archiepi-

scopatum Capuanum regendum
vocatus sum, & Synodum prouin-
cialem conuocaui, quæ à plurimis
annis coacta non fuerat. Vnum
superest, vt hoc anno, qui mihi
est nonus supra septuagesimum,
ad meliorem vitam per Dei mise-
ricordiam vocer, quod sperare
possum, certò scire non possum.
Ora communem Dominum, vt
qui me tot in rebus similem esse
voluit tanto viro, quem nunc æ-
ternæ, & beatissimæ vitæ participē
esse credimus; mihi quoque gra-
tia eiusdem Domini adsit, vt ad
portum salutis sine errore perue-
niam. Gratulor tibi, quod præ-
ter laborem concionum, laborem
etiam suscipias scribend: sic enim
& præsentibus, & futuris homini-
bus multum prodesse poteris, &
mercedem plenam à liberalissimo
Domino nostro accipies. Domi-
num Simonem, qui mihi litteras
tuas, & nunc orationem funebre
red-

reddidit, merito suo diligo, & occasionem auidè expecto, qua possim illi aliqua in re gratificari. Valeat præstantia tua, & me, vt facis, amare perge. Romę die nona Nouembris 1620.

M A X I M I L I A N O

Bauarię Duci.

Epist. CLXXII.

Serenissime Princeps, Domine Clementissime. Serenissima Celsitudo Vestra nimium me litteris suis tam frequentibus honorat: neque me solum honorat, sed multis rem gratissimam facit, cum quibus litteras ipsas cōmunico: omnes enim pij de enētu belli istius valdè solliciti, atque anxij cum sint; vehementer exultant, cum litteras tãti Principis legi audiūt, quem sciunt non nisi vera, & cer-

ta scribere : non enim defunt alij,
 qui scribant , non quæ re ipsa ge-
 runtur, sed quæ gericiupiant , vel
 certè ita credi , ac si re vera gesta
 fuissent . Sed his omiſſis, ego val-
 de miſereor militum , & aſſidue
 pro eis preces ad Deum fundo,
 quippe qui ſæpiſſime bellis inter-
 fui, quamuis miles numquam fue-
 rim , & calamitates militum vidi:
 puer in Italia , iuuenis in Belgio,
 vir maturus in Gallia, ſtrages mo-
 rentium vidi, obſidionis. & famis
 ærumnas paſſus ſum : omitto ſce-
 lera, & flagitia plurima, quæ geri
 aut vidi, aut audiui ab ijs patra-
 ri, qui paulò poſt vitam, cum
 morte in prælio commutabant, &
 ante ad gehennam perueniebant,
 quam de præparatione ad benè
 moriendum cogitare cæpiſſent. ;
 Hæc cauſa eſt , cur ſuſpiciam , &
 admirer pios Duces. & Imperato-
 res, qui milites ſuos verbo, & ex-
 emplo docent, qua ratione ſine
 offen.

offensione Numinis sanguinem
 hostium fundere, & vitas suas pro
 iustitia, vel pro religione, pro-
 fundere gestiant. Hoc ipsam san-
 ctus Bernardus scribens ad mili-
 tes templi mirificè laudat sua illa
 melliflua eloquentia. Securi, in-
 quit, procedite milites, & intrep-
 do animo inimicos Crucis Christi
 propellite, certi, quia neq. mors,
 neque vita vos separare poterit à
 charitate Dei, quæ est in Christo
 Iesu: illud sanè vobiscū in omni
 periculo replicātes, siuè viuimus,
 siuè morimur, Domini fumus.
 Quam gloriosi reuertuntur victo-
 res de prælio, quam beati moriū-
 tur Martyres in prælio. Gaude,
 fortis athleta, si viuis, & vincis in
 Domino: sed magis exulta, & glo-
 riare, si moreris, & iung eris Do-
 mino. Vita quidem fructuosa,
 & victoria gloriosa, sed vtri-
 que mors sacra iure præponi-
 tur: nam etsi beati, qui in Domi-

no moriuntur ; non multò magis
 qui pro Domino moriuntur? Hec,
 & alia multa scribit sanctus Ber-
 nardus de bello Christianorum
 contra Infideles : quæ non minus
 quadrant, in bellum Catholicorū
 contra Hæreticos. Sed nolo esse
 prolixior, neque Celsitudinem
 Vestram Serenissimā multiloquio
 meo occupare, quam in rebus lō-
 ge grauioribus, & vtilioribus oc-
 cupatam esse non ignoro. Opto
 Serenissimum Dominum meum
 bene valere, & hostes cælestis
 Imperatoris, & simul, & terre-
 stris feliciter debellare. Romæ
 die 14 Nouemb. 1626.

ARCHIEPISCOPO

Goënsi .

Epist. CLXXIII.

Illustrissime Domine . Accepi
litteras Reuerendissimæ Am-
plitudinis Vestræ , quibus valdè
reprehenditur Robertus Nobilis,
quasi nouam doctrinam inuehe-
re velit in istas regiones . Et qui-
dem si omnes alij , qui ex India
ad nos scribunt , idem dicerent ;
non dubitarem illum grauitè ac-
cusare : sed habeo non paucas e-
pistolas aliorum , qui contra sen-
tiunt , & supra modum eum lau-
dant , quod magno labore , & stu-
dio libros Brachmanum legerit :
& qui ab alijs censentur esse ritus
falsæ religionis , re vera esse ritus
nobilitatis , ac per hoc non impe-
dire conuersionem ad veram re-
ligio .

ligionem, quæ sola est christiana,
 & catholica religio. Vtrum
 autem res ita se habeat, vt P. Ro-
 bertus censet: aut non ita se ha-
 beat, & P. Robertus decipiatur;
 non est meum iudicare: sed Apo-
 stolica Sedes, lectis multorum lit-
 teris, quæ huc missæ sunt, & audi-
 ditis consilijs sapientium Consul-
 torum, declarabit, quæ sit veritas.
 Et si quidem reprobabit P. Ro-
 berti sententiam; cessabunt Bra-
 chamanes admitti ad sacrum ba-
 ptismum, nisi signa sua dimitant:
 sin autem approbabit sententiã
 P. Roberti; facilius erit conuer-
 sio Brachmanum, Hæc mihi in-
 terim occurrebant, quæ scribere
 Illustrissimæ D. Vestræ: cuius me-
 sanctis precibus humiliter com-
 mendo. Romæ 22. Decembris
 1620.

IOANNI FRANCISCO

Dalmeida.

Epist. CLXXIV.

ADmodum Illustris, & admodum Reuerende Domine. Accepi litteras tuas, & Deo gratias egi, quod accenderit cor tuum ad amplectendam, & propugnandam veritatem. Ex quo intelligitur, priorem tuam sententiam non fuisse fundatam in asserendi voluntate, sed in opinione, quam hic habebas de negotio, quod in controuersiam vertebatur. Quamuis autem in conuentu hominum doctorum, qui habitus est Goæ, plures assererint Archiepiscopo Goënsi, quàm Archiepiscopo Granganotensi; accepi tamen, multos viros doctos, qui ad conuentum illum

vocati non sunt, scripsisse sententiam suam, eamque optimis rationibus confirmasse, & ad Summum Pontificem per viam Lusitaniæ misisse. Et quamvis Archiepiscopus Goë miserit hominem quendam suum per viam breuiorem, qui iam hîc Romæ est, & litteras, atque alia scripta miserit, & mihi etiam scripserit, & persuadere conatus sit, Robertum Nobilem esse nimis audacem; tamen tandem veritas vincet. Expectamus ex Lusitania non solum, quid de præsenti controuersia Goënses sentiât; sed etiam quid sentiant alij permulti, quorum scripta per Lusitaniam ad nos mittentur. Ego vero non possum non magnas agere gratias tibi viro optimo, & doctissimo, & precari à Deo præmium sempiternum, quòd libere sententiã dicere volueris, & mihi etiam scribere apertè quid sentias, vt

Sum.

Summus Pontifex omnia verè
sciat, & definiat quod ad maiorem
Dei gloriam, & Ecclesie utilita-
tem esse censuerit. Vale, & pro
me Dominum Deum ores, vt ho-
minem iam penè octogenarium,
de hoc ergastulo eruat, & ad pa-
triam dulcissimam, letissimamq.
perducatur. Rome die 22. Decem-
bris 1620.

NICOLAO TRIGAVTIO

Soc. Iesu.

Epist. CLXXV.

A Ddmodum Reuerende Pa-
ter. Accepi, & libentissi-
mè legi tum litteras Reuerentiæ
Vestrae, tum compendium histo-
riæ, quod ad me misisti de rebus
Iaponicis, & Sinicis: & compen-
dium historiæ communicavi cum
fratribus nostris. Non sum valdè

miratus persecutiones, quas ad-
uersarius noster diabolus excitat,
in Insulis Iaponicis, & in regnis
Synarum: imò verò valde mira-
rer, si aduersarius noster diabo-
lus permetteret pacificè Iaponas,
vel Synas, relictis Idolis suis, con-
uerti ad Deum viuum, & verum.
Itaque Reuerentia Vestra, vt ad-
huc fecit, imitetur Sanctos Apo-
stolos, prædecessores suos: & si-
Martyres quoque imitari oportet-
bit; gaudeat tam beatam sortem
sibi, & socijs, ex magno Dei dono,
præparatam. Admonebo liben-
ter Summum Pontificem de pu-
blicis orationibus, quas Indici
cuperent pro ijs, qui in Iaponia,
& Synis decertant: sed vix addi
aliquid poterit ad communes pre-
ces, quæ in omnibus Ecclesijs in-
dicte sunt propter bella Hereti-
corum aduersus Catholicos. Va-
leat Reuerentia Vestra mei me-
mor

Epist. CLXXVI. 401

mor in sanctis precibus suis. Ro-
mæ die 22. Decemb. 1620.

S E B A S T I A N O
Hardysio.

Epist. CLXXVI.

Illustris Domine. Accepi litte-
ras tuas, & simul librum quẽ-
dam meum à te translatum in
Gallicum idioma, cuius inscriptio
est de arte benè moriendi. Ago
gratias humanitati tuę, quòd la-
borem impendere volueris in
opusculo meo nullius pretij, si e-
loquentia, vel doctrina confide-
retur: quamuis libellum utilem
futurum lectoribus negare non
possim. Ego certè in hac mea
ultima ætatate frequenter, & li-
benter eum lego: neque alia cau-
sa me ad scribendum eiusmodi li-
bellum impulit, nisi magnitudo
pe-

periculi, in quo versantur mortales omnes, cum ad exitum propinquant. Valeat nobilitas tua: & si quid possem in gratiam tuam hic facere; libentissimè faciam. Romæ.

N. N.

Epist. CLXXVII.

Reverendissime, ac Religiosissime Pater. Venit his diebus Romam in habitu sæculari N. & cum à Summo Penitentiario Domini Papæ peteret remedium animæ suæ, propterea quod metu grauioris carceris fugisset ex Monasterio, abiecto sacro habitu, & proinde in Apostasiam incidisset; Summus Penitentiarius videns eum rectè venisse ad hunc locum, & esse cupidissimum redeundi ad suum Ordinem.

dinem ; iussit eum absolui in foro conscientiae: sed pro absolutione in foro exteriori remisit eum ad vestram Reuerendissimam Paternitatem, vt moris est: praesertim cum hic Romae cognosci non possit, an vera sint, quae ipse narrauit: ac propterea in ipsis litteris in pergameno scriptis, & sigillo Penitentiariae munitis additum sit, si tibi videbitur. Sed quoniam iste Religiosus valde timet rigorem Praelatorum suorum, & in magnis angustiis constitutus est; ego praesumens de charitate, & benignitate Paternitatis Vestrae Reuerendissimae, & valde metuens, ne Diabolus grauer tentet hunc afflictissimum Christi famulum; ausus sum, quasi mediator, intercedere, & ex toto corde commendare charitati vestrae periculum huius animae, ne nimia tristitia absorbeatur, & pereat anima, pro qua Christus mortuus est. Co-

gitet obsecro Charitas vestra, si vera sunt, quæ iste dicit, nimio rigore aduersus eum processisse Abbatem, qui eum carceri mancipauit: & cum rursus tetriori carceri addicere eum vellet; istum miserum Monachum occasionem habuisse timendi multò grauiora: & inde nimio terrore adductum, arripuisse fugam, & tamē non rediisse ad sæculum, sed ad sinum vniuersalis Matris confugisse. Ostendat igitur pietas vestra in hunc filium suum viscera charitatis, & benignè interpretetur conditionem illam (si sibi videbitur) & charitas ipsa faciat, vt bonum videatur illi ignoscere, & mitigare penas, ac disciplinæ rigorem temperare: hac enim benignitate fiet, vt in bono proposito magis, magisque stabiliatur. Valeat Reuerendissima Paternitas Vestra mei memor in sanctis precibus

Epist. CLXXVIII. 405

cibus suis. Romæ die 27. Iunii
1617.

DIONYSIO CHRISTO-
phori Episcopo
Brugensi.

Epist. CLXXVIII.

ADmodum Illustris, & Reue-
rendissime Domine. Co-
gnoueram ex amicis communi-
bus, te ad regendam Ecclesiam
Brugensem esse vocandum. Nūc
verò ex litteris tuis accipio, iam
esse vocatum. Hanc nouam di-
gnitatem, quamuis molestam, &
laboriosam tibi gratulor, & Deo,
pro ipsa in te collata, gratias ago:
si enim te benè noui: non eris
ex illis, qui in Episcopatu magni-
faciunt opes, & honores, negligūt
autem curam animarum, & stu-
dium orandi, & concionandi, de
quo

quo Sanctus Petrus ait: Nos orationi, & verbo Dei instantes erimus. Quod vero attinet ad Annatam, & iura, quæ debentur sedi Apostolicæ & sacro Collegio; nescio quid efficere poterò: non enim Pontifex solus ista condonare solet, sed habent in hac re locum aliquem Cardinales tres, primus Episcopus, primus Presbyter, & primus Diaconus. Cum his libenter colloquar, & persuadere conabor, ut debitum pecuniarium vel tollant, vel minuât. Amplitudo tua benè valeat, & pro me Deum orare non intermittat. Romæ die 20. Aprilis 1620.

FERDINANDO I I.

Imperatori.

Epist. CLXXIX.

SAcra Cæsarea Maiestas, Domine Clementissime, & Inuictissime. Accepi per manus Illustrissimi, & Excellentissimi Orationis Maiestatis Vestræ litteras, quibus non verbis, sed re ipsa, & factis responderi oporteret. Sed quando exiguitas mea id efficere non potest; enitar saltem cohortatione id efficere, ut qui possunt ardentius faciant, quod Reipublicæ christianæ necessitas postulat, Ego nihil dubito, quin & Turcæ, & Hæretici, & omnes portæ Inferorum commouebuntur aduersus Ecclesiam, & Princeps eius; sed confido in eo, qui dixit: Ego vici mundum; & anno superiore
de

demonstrare nobis cæpit auxiliũ gratiæ suæ: & sinè dubio qui cæpit, ipse perficiet opus suum. Nolo esse molestus auribus occupatissimis: ideo litteris meis finem impono, precans Deum, vt Maiestatis Vestræ desideria sancta adimpleat, Imperium corroboret, & amplificet, & omnes aduersarios velociter sub pedibus eius subijciat. Romæ die 24. Aprilis 1621.

EGOLPHO ALTHER

Soc. Iesu.

Epist. CLXXX.

Admodum Reuerenda Pater,
Inuideo sanctę animæ Serenissimæ Dominae meę Mariæ Christiernæ, quam piè credo receptā esse in celestibus habitaculis: sed non ideo omittere volui

Sa-

Sacrosanctam oblationem ad Altare pro illa offerre . Vtinā quo illa precessit, ego breuī sequar: qui, ni fallor , multò senior, quam illa sum. Agnus Dei non mittam, tum quòd paucos admodum hac vice habuerim , tum quòd alias miserim nimis multos . Oret modo pro me Reuerentia Vestra, ne mundanus honor impediāt vlla ex parte honorem cælestem. Romę die vltimo Aprilis 1621.

FERDINANDO EPISCO-
po, & apud Lusita-
niam Inquisito-
ri Gene-
rali.

Epist. CLXXXI.

Illustrissime, & Reuerendissime
Domine . Litteras Illustrissi-
mæ D. Vestræ accepi ad medium
S men-

mensis Maij. Tunc vero iam obierat sanctę memorię Paulus Papa Quintus, & sedebat in solio S. Petri Gregorius Quintusdecimus: proinde mirum videri non debet, si responsum non accepit Illustrissima D. Vestra ad litteras, quę datę fuerant ad successorem eiusdem Pauli Quinti Pontificis. Ego verò communicaui cum Sanctissimo Papa nostro Gregorio litteras ad me scriptas ab Illustrissima D. Vestra & illas etiam, quas ad me scripserat Archiepiscopus Goanus, per quemdam suum Presbyterum, contra Patrem Nobilem contrerraneum meum. Iussit autem Summus Pontifex, vt significarem Illustrissimę D. Vestrę, vt si quas habeat alias Scripturas de hoc argumento; mittat ad Sanctitatem suam: vt collatis scripturis istis, cum multis alijs, quas hic habemus de hoc argumento; controuersia ista tandē com-

cōponi possit, vt omnes cupimus
pro salute Brachmanum. Mira-
tus sum valde, quòd ita exarserit
Archiepiscopus Goanus contra
P. Robertum Nobilem: cum è
contrario vnus ex Inquisitoribus
Goanis scripserit ad me, P. Ro-
bertum illuminasse totum Orien-
tem: cum ex ipsis libris Brachma-
num apertè demonstraauerit, si-
gna illa, quæ idolatrica esse censeret
Archiepiscopus Goanus, esse me-
ra signa nobilitatis antiquæ, & ad
idololatriã nullo modo pertine-
re. Non ero prolixior, cum
Illustrissimæ D. Vestræ, illa omnia
notissima sint. Vnum oro, vt Il-
lustrissima D. Vestra me iam val-
de senem, & morti proximum
sanctis suis precibus communi
Domino commendet. Romæ die
28. Maij 1621.

ARCHIEPISCOPO

Gnesnensi.

Epist. CLXXXII.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Litteræ Reuerendissimæ D. Vestræ, & viva vox Reuerendi Domini Nicolai Internuntij eiusdem Amplitudinis Vestre reuocauerunt mihi in memoriam veterem, & iucundissimam amicitiam nostram, pro qua re gratias ingentes habeo. Gaudius autem valde sum, quòd cognouerim Illustrissimam personam vestram ascendisse ad altiorum ecclesiasticum gradum, quàm erat cum Neapoli nos vidimus. Oro autem Deum, vt post hanc vitam ascendamus ex honore ecclesiastico ad cælestem, & sempiternam felicitatem: quod facile fiet,

Epist. CLXXXII: 413

fiet, si fideles Domino nostro fuerimus. Et quoniam de meritis Amplitudinis Vestrae non dubito; restat, ut eadem Amplitudo Vestra pro me Deum oret: ut ego quoque, in die obitus mei, quinon longe potest abesse, fidelis, & paratus inueniar. Vale Praeful Illustrissima, & optime. Romae die 30. Martij 1621.

PETRO CVTSEMIO

Epist. CLXXXIII.

ADmodum Reuerende, & eruditissime Domine. Gaudeo vehementer, quod librum scripseris in gratiam Serenissimi Domini Ducis Saxoniae. Utinam per eum librum inspiret Deus fidem catholicam tam magno Principi: ut quemadmodum in terris coniunctus est vinculo humanae

S 3 fami-

familiaritatis cum Principibus catholicis ; sic aliquando, verè fidei dono accepto , inueniatur cum ijsdem in regno cælorum. De præpositura aliqua istic obtinenda satis diu sollicitus fui, sed nulla data est mihi occasio, & iam forè despero, cum ætas mea vergat ad finem, & sæpè accidat, vt nuntij eiusmodi vacationum ad magis diuites, quam ad magis meritos præcurrant: sed & spero, te iam ita profecisse in amore Dei, & futurorum bonorum ; vt paupertatis Domini nostri Iesu Christi magis amator sis, quam diuitiarum ecclesiasticarum. Cupio te benè valere, & mei meminisse in sanctis precibus tuis. Romę die 15. Iunij 1621.

IOANNI ARNVLPHO

Societ. Iesu.

Epist. CLXXXIV.

ADmodum Reuerende Pater.
Litteras Reuerentiæ Vestrae
Gallicè scriptas non potui lege-
re, nedum intelligere: & quidem
cum essem Parisijs, & nihil ferè
haberem, quod agerem in longa
illa obsidione, qua nos Rex Hen-
ricus Quartus premebat; cona-
tus sum linguam Gallicam per-
discere, sed nullo modo potui,
propterea quod iam essem senio
nimis propinquus: alioqui enim,
cum essem iunior Louanij linguã
Hebraicam, etiam sine magistro,
didici, & spatio vnus hebdoma-
de docui vnum ex nostris fratri-
bus: vt facto ostenderem à Sancto
Hieronymo verè fuisse dictum,

Blesillam Eustochij filiam didicisse linguam Hebraicam paucis, non mensibus, sed diebus. Rogo ergo Reuerentiā Vestram, vt ad me latinè scribat, ne cogar quærere interpretem. Quod attinet ad studia mea, ea, quamuis in Palatio Pontificio degam, non sunt de negotijs publicis: nisi publica negotia appellare velimus, quæstiones de fide, de ritibus sacris, de intelligentia scripturarū, & alijs id genus controuersijs, in quibus etiam antea extra Palatiū versabar. Sed si possem, libentissimè me abderem in Domo Nouitiorum, vt me ad mortem iam vicinam diligentissimè compararem. Valeat Reuerentia Vestra, & pro me Deum, orare non obliuiscatur. Romæ die 6. Iulij 1621.

N. N.

Epist. CLXXXV.

ADmodum Reuerende Pater.
Legi epistolam Reuerentię
Vestřę, & mihi probatur confi-
lium illius pij viri, qui cupit par-
tem aliquam scriptorum meorum
vtiliorem reddere, vel conuer-
tendo in vulgarem sermonem,
vel abbreviando, vel aliter dispo-
nendo. Vnum omnino cupio, vt
sciant Lectores, opera esse mea,
quamuis mutata quoad linguam,
vel ordinem, vel dispositionem:
ne fortę post longa tempora inci-
piant aliqui suspicari, me furatum
esse multa ab alijs, cum ę contra-
rio alij furati sint ę me. Quod at-
tinet ad Conciones, illę meę sũt,
sed non a me in lucem editę: si
enim ego illas edere voluissę, sinę
dubio multo meliores prodissęt:
cum ego Louanij concionarer,
pij quidam Monachi, qui prope

nostrum Collegium tunc habitabant, & non facile poterant diebus festis omittere Chorum suum, ut ad Ecclesiam Sancti Michaëlis longè positam, ubi ego concionabar, venirent; rogauerunt me ut concionem meam scriptam illis commodarem, ut eam transcriberent, & in Refectorio suo partim in prædio, partim in cæna eam legi curarent. Ab illis igitur Monachis alij pij viri exempla acceperunt, & inde tandem opera cuiusdam Monachi Franciscani valde pij typis mandata sunt. Sed qualescumque sint conciones, si Patres nostræ Societatis iudicent utiliter, id est cum spirituali utilitate posse verti in aliam linguam, vel in aliam formam; omnino consilij eorum acquiesco: cupio enim omnes meos labores non alium finem respicere, quam maiorem Dei gloriam; & proximorum utilitatem.

tem, Valeat Reuerentia Vestra,
& senilem, atque extremam æta-
tem meam precibus suis iuuet.
Romæ die 22 Iulij 1621.

SIGISMUNDO III.

Polonię Regi &c.

Epist. CLXXXVI.

Serenissime, ac Potentissime
Rex. Litteras Regiæ Maie-
statis Vestrę cum debita venera-
tione accepi: & quæ à Venerabi-
li Internuncio eiusdem Maiestatis
Vestrę mihi significata sunt, cum
attentione audiui, paratus ad ob-
sequium exhibendum pro viribus
meis. Confido Sanctissimum Pō-
tificem nostrum Gregorium, pro
sua in Deum pietate, & erga Ma-
iestatem Vestram beneuolentia,
non defuturum officio suo. Multò
autem magis confido de benigni-

tate Dei, & iustitia causæ : effundet enim hoc tempore , si vnquā aliās, Deus noster iustus Iudex iram suam in gentes, quæ eum non nouerunt , & in regna, quæ nomen eius non inuocauerunt. Vnum à nobis requiritur, quod spero non defuturum, vt qui ad hoc sacrum bellum proficiscuntur, Deum non prouocent peccatis suis ad iram : & nos ; qui procul absumus, ardenti prece, & bonis operibus auxilium Domini nostris militibus imploremus. Interim Sacra Vestra Maiestas bene valeat , & de hostibus fidei feliciter triumphet. Romæ die 22. Iulij 1621.

CLEMENTI VIII.

PONTIFICI MAXIMO

De Officio Primario Summi Pontificis.

Et eiusdem Pontificis
responsiones.

B *Ellarm.* Summus Pontifex triplicem gerit in Ecclesia Dei personam. Est enim pastor, & rector Ecclesiæ vniuersæ: est Episcopus Urbis Romæ proprius: est princeps temporalis Ecclesiasticæ ditionis. Sed inter omnia eius officia, primum locum tenet sollicitudo omnium Ecclesiarum. Hoc enim est primum, singulare, maximum. Primum quidem quoniā Apostolus Petrus multo ante factus est pastor totius Domici Gregis, quā Episcopus Antiochenus, vel Romanus. Singulare

lare autem quoniam multi sunt alij Episcopi Nobilissimarum Ciuitatum, multi quoque principes temporales. Sed Pontifex Orbis terrarum Christi Vicarius, generalis Pastor vniuersalis Ecclesiæ solus ipse est. Denique Maximum, quia Episcopatus Urbis Romæ suos habet definitos limites, eosque satis angustos, vt est etiam principatus Ecclesiæ temporalis. At Summus Pontifex nullos habet in Orbe terrarum limites, nisi quos ipse Orbis terrarum habet.

Porro officium hoc tam antiquum, tam magnum, tam singulare, tam proprium sibi, tam necessarium Ecclesiæ, facile poterit Summus ipse Pontifex implere, si Ecclesijs singulis bonos Episcopos præficiat, eosque suo muneri satisfacere curet, &, si opus sit, cogat. Siquidem boni Episcopi bonos eligent Parocos, bonos Concionatores, bonos
Con-

Confessarios . Itaque animarum
salus, nisi per ipsos steterit, in tu-
to erit.

At si fortè negligentia Episco-
porum , vel Parocorum aliquæ
pereant ; sanguis eorum de ma-
nu Pastorum particularium requi-
retur . Summus autem Pontifex
animam suam liberabit , quippè
qui fecit, quod suum erat, ne pe-
rissent . Sin autem, Summus ipse
pastor Ecclesijs particularibus ,
vel Episcopos dederit minus bo-
nos , vel vt ij fungerentur mune-
re suo non diligentem operam
dederit ; tunc sanè animarum ,
illarum sanguis de manu Pontifi-
cis Maximi requiretur.

Hec me consideratio ita vehe-
menter exterret ; vt nulli homi-
num magis ex animo compatiar,
quàm Summo Pontifici , cui pleri-
que omnes inuidere solent . Nam
Sanctus Ioannes Chrysostomus
magno cum animi sensu scribit,
pau-

paucos ex Episcopis saluari : propterea quod difficillimum sit tot animarum sibi creditarū bonam rationem reddere . Neque blandiri nobis debemus de bona conscientia, de recta intentione, de Sanctis operibus : eum Apostolus Paulus dicat: Nihil mihi conficius sum, sed non in hoc iustificatus sum. Quare, fretus Apostolica benignitate, deponam in sinum pietissimi Patris, seu potius ad pedes eius, scrupulos meos, qui me, ut verum fatear, quiescere non sinunt.

Pontifex. Hoc quoque nos terret. Sed cum corda hominum soli Deo pateant, nec possimus nos nisi homines eligere; duo interdum exempla nos consolantur . Primum quando Dominus noster Iesus Christus elegit duodecim Apostolos, præuia peroratione in oratione, quod nescimus an in alia electione fecerit: & nih.

nihilominus inter illos electos vnus fuit Iudas . Aliud exemplum est, quod duodecim Apostoli pleni omnes spiritu Sancto, septem elegerunt Diaconos, inter quos vnus fuit Nicolaus tam insignis postea hæreticus . Quæ exempla pro sua infinita bonitate putamus Deum Omnipotentem, pro consolatione eligentium, in Ecclesia reliquisse .

Bellarminus . Videntur igitur mihi sex quædam res esse, quæ reformatione indigeant, nec sine periculo negligantur . Prima res est diuturna vacatio Ecclesiarum: de qua re extat Epistola S. Leonis ad Anastasium Episcopum Thessalonicensē, in qua iubet sine mora prouideri Ecclesijs, ne gregi Domini diu desit cura pastoris . Extant quoque plurimæ apud S. Gregorium epistolæ, in quibus admonentur ij ; ad quos spectat electio, quam citissime pasto-

storem vt eligant . Et si fortè necessaria fuisset aliqua mora , consueuerat idem Pontifex vacantē Ecclesiam commendare vicino Episcopo, non ad fructus percipiendos , sed ad sollicitudinem eius Ecclesiæ interim gerendam . Itaque studebant Sanctissimi illi, prudentissimique Pontifices continuo vacantibus Ecclesijs providere, ne rei efficeretur animarū, quas ob defectum pastoris , perire contingeret . Difficile enim esset paucis explicare , quantum detrimenti capiant Ecclesiæ viduatę : in quæ vitiorum abrupta se grex precipitet, dum caret Pastore: quantum syluescat Vineæ Domini , dum caret Agricola .

Pontif. In hac prima re, siue in hoc primo capite, fatemur nos peccasse, & peccare . Sed plerumque in causa est difficultas inueniendi viros idoneos . Et quamuis sepè multi nobis proponan-
tur;

tur; cum per nos ipsi nequeamus
sumere informationes, & cum a-
liquando experti simus illos, qui-
bus hanc curam demandauimus,
nos decepisse, vel ipsos ab alijs
deceptos fuisse; tutius interdum
putauimus, memores sententiæ
S. Pouli: manus citò nemini im-
posueris: differre, ne decipere-
mur. Tamen recordamur tem-
pore Magni Gregorij fuisse Ec-
clesias, quę diu vacabant: & hac
de causa solitum fuisse vni Episco-
po Ecclesiam nō suam commen-
dare, vt interim curam illius ha-
beret.

Bellarmin. Secunda res est pro-
motio minus utilium Pastorum:
deberent enim prouideri Eccle-
się de bonis personis, non autem
personę de bonis Ecclesijs. Fa-
teor tamen optimam illam esse
prouisionem, cum vtrumque si-
mul fieri potest: vt & personę be-
nè merenti, & Ecclesiæ vacanti-
tili-

tiliter prouideatur. Ac, vt alia
 nunc præteream, Concilium Tri-
 dentinum affirmat peccare mor-
 taliter eos omnes, ad quos quo-
 cunque modo spectat Episcopo-
 rum promotio, nisi eos præficiē-
 dos curauerint, quos Ecclesiæ
 magis vtilis fore iudicauerint: que
 est communis Doctorum senten-
 tia. S. Gregorius rectum ordinē
 esse dicit, vt quærantur homines
 ad Episcopatum: Et S. Bernardus:
 qui pro se rogat, inquit, iam iudi-
 catus est. Et infra: cunctantes, &
 renuentes coge, & compelle
 intrare.

Pontif. Scimus hoc: & quan-
 tum in nobis est semper præ ocu-
 lis habemus providere Ecclesiæ,
 non autem personis: nisi quando
 & Ecclesiæ, & personæ equè nos
 providere putamus: sed prima,
 & maxima ratio Ecclesię habenda
 est. Sententia, quam affert, vera
 est. Sed si de dignioribus est agē-
 dum,

dum ; nunquam prouidebitur Ecclesiæ : quia nescimus modū , quem tenere possimus , vt sciamus quis dignior sit. Quoad ipsos Episcopos, hoc etiā nos torquet : quia si nolimus dare Episcopatus petentibus, vel his, qui nobis ab alijs proponūtur ; nescimus quomodo poterimus Ecclesię prouidere, præsertim Ecclesijs non ita magnis, & modici redditus . Si Dominatio Vestra scit aliquem modum : libenter audiremus, & amplecteremur : multa enim possunt , & quidem verè dici : sed cum ad praxim deuenimus ; in magnas incidimus difficultates .

Bellarmin. Tertia res, est absentia Pastorum ab Ecclesijs: quid enim prodest idoneum eligi, si nō resideat ? Nam oues suas agnoscere, easque Sacramentorum administratione, ac bonorum operum exemplo pascere non possunt, qui gregi suo non assistunt,

vt per se notum est, Inter hos numeratur Episcopi, qui Nuntios Apostolicos agunt: quorum aliqui per annos multos Ecclesias suas non viderunt. Nonnulli, relicto ministerio pascendi animas sibi creditas, Magistratum politicum gerunt. Multi, relictis Ombus suis, Romæ ijs in rebus occupantur, quæ per alios commodè fieri possunt. Fateor quidem aliquos Episcopos à Residencia per obedientiam excusari: neque illud inficior, Summum Pontificem certis de causis, atq. ad tempus, Episcopos aliquos à Residencia eximere: sed nescio, an Deo placeat, vt tantus numerus Episcoporum, tam longo tempore, cum tanto animarum detrimento, à proprijs Ecclesijs absit: quos certè suo muneri satisfacere non posse perspicuum est.

Pontif. In hoc fatemur nos peccasse, quia nimis facile indul-
simus

simus Episcopis, vt possint Romanam venire, & difficile Roma dimittuntur. Antea, si D. Vestra velit recordari, longè pauciores residebant. Quoad Nuntios; putamus decentissimum, vt Nuntij sint Episcopi: quia Episcopis imperant, & maioris authoritatis sunt, quam Princeps, & Populus: & nisi tanta hominum penuria laboraremus, citius eos mutaremus. Quoad eos, qui politicos Magistratus gerunt; non est hoc tempore in statu Ecclesiastico nisi vnus, aut alter: & tam propè ad suum Episcopatum; vt quouis die, nednm quauis hebdomada possit esse in sua Ecclesia, & fere quauis hora in sua Dioecesi. Reueranos non nisi Nuntios diu absentes retinemus: quorum mutatio, ob magna, & periculosa negotia, facile fieri non potest.

Bellarmin. Quarta res est polygamia spiritualis: cum videlicet

licet vni personæ plures Ecclesiæ
committuntur. S. Bernardus in
Epistola ad Comitem Theobal-
dum rem totam tribus verbis ab-
soluit, cum ait, id non esse licitū,
nisi dispensatorie, nisi ob magnā
Ecclesiæ necessitatem. S. Thomas
scribit beneficiorum, præsertim
curatorum multipliciter, non
solum contrariam esse Iuri Cano-
nico; sed etiam iuri naturæ: nō
quod ita sit intrinsecè mala; vt
nullo modo honestari possit, qua-
lia sunt adulteria, mendacia, &
similia; sed quod absolutè mala
sit, possit tamen ob certas cir-
cumstantias honestari, vt ob Ec-
clesiæ necessitatem. Ex quo col-
ligit idem S. Thomas, eum, qui ex
dispensatione duas Ecclesias habet;
non esse tutum in conscientia, nisi
causa illa adsit, nempe Ecclesiæ,
necessitatis, vel certè maioris v-
tilitatis: quoniam dispensatio non
tollit nisi vinculum iuris positi-
ui:

ui: & hanc S. Thomæ doctrinam omnes Theologi probant. Quare timendum est, ne fortè non sint in conscientia tuti, qui aliquando duas Ecclesias habent, vnam Cardinalitiam, alteram non Cardinalitiam. Causa enim cur Episcopis Cardinalibus duæ permittantur Ecclesiæ; non videtur esse necessitas, vel utilitas Ecclesiæ; sed maior personę dignitas, vel commoditas.

Pontif. Quoad illam polygamiā; ea interdum in istis est Episcopatibus Cardinalitijs: circa quos nihil immutandum duximus; cum à Prædecessoribus nostris, etiam post Concilium Tridentinum res hæc examinata fuerit, & ita constituta. Et turbare ordinem Collegij, & redarguere facta prædecessorum nostrorum, & tot Cardinalium; non visa fuit nobis res, quæ sine scandalo fieri possit.

Bellarmin. Quinta res, est facilis translatio Episcoporum de vna Ecclesia ad aliam: translatio enim Episcoporum, secundum Canones, atque usum veteris Ecclesiae, non debet fieri, nisi ob Ecclesiae necessitatem, vel maiorem utilitatem: neque enim institutae sunt Ecclesiae propter Episcopos, sed Episcopi propter Ecclesias. Nunc autem quotidie translationes fieri videmus, ea solum de causa, ut Episcopi vel honore, vel opibus augeantur. Propterea notum est ex cap. Inter corporalia de translatione Episcoporum, vinculum matrimonij spiritualis esse aliquando maius, quam vinculum matrimonij corporalis: & ideo non posse solui nisi à Deo, siue à Vicario Dei, declarante voluntatem Domini sui. Quis autem credat velle Deum, ut vel ob solum temporale lucrum, vel honorem, vinculum huius sancti

con-

coniugij dissoluatur? præsertim cum id sine detrimento animarū, fieri nequeat, vt experimentum ipsum docet. Neque enim Episcopi Ecclesias diligunt, quas breui se deserturos sperant, vt ad alias commodiores transeant.

Pontif. Nos cum difficultate transferimus: & non defuimus monere Principes per nos, & per Nuntios nostros.

Bellarmin. Sexta res, est Episcopatum resignatio, sine legitima causa: nan si tam est arctum, ac pæne insolubile vinculum inter Episcopum, & Ecclesiam, vt Canonες docent; vnde fit, vt tam facile vinculum istud quotidie resolui videamus? Alij, retentis fructibus, Ecclesiam resignant: ac si quis vxorem repudiet, & dotē retineat. Alij diuites ex redditibus Ecclesiæ effecti, renuntiant Episcopatui, vt ad maiora sibi viam aperiant. Alij nepotibus

Sedem renunciant, vt specie renunciationis possideant Sanctuariam Dei. Alij malunt in Romana Curia Referendarij esse, vel Clerici, quam extra Curiam Sacerdotes magni. Denique Alij causantur aëris insalubritatem, alij prouentus exiguos, alij populi proteruiam. Sed Deus nouit, an istæ iustæ sint causæ resignationis, & vtrum huiusmodi Episcopi quærant quæ sua sunt, an quæ Iesu Christi.

Pontif. Nos resignationes difficillime admittimus, non nisi examinatis causis in Congregatione rerum Consistorialium, & aliquando admittimus ob ineptitudinem resignantium.

Bellarmin. Hæc sunt, Beatissime Pater, quæ mihi hoc tempore suggerenda Sanctitati Vestræ esse videbantur, vt conscientiam meam hac in parte exonerarem. Quæ sicut à me sincero animo scri-

scripta sunt; ita benigno vultu, ut à Beatitudine vestra legantur, cū omni reuerentia, & demissione etiam atque etiam precor.

Pontif. Hæc paucula ita cursim diximus, nō ad excusādas excusationes in peccatis; sed ut ipsa potius misereatur difficultatibus, quibus impliciti in has ærrumnas incidimus: fatemur enim, ne dum in istis, sed in alijs multis nos, imò in omnibus peccasse: & in nulla re muneri nostro satisfacisse, nec satisfacere. Roget igitur Deum Omnipotentem vel ut sua diuina, & efficacissima gratia nobis opituletur, vel, quod magis optamus, ut nos ab hoc mortali vinculo absoluat, aliumque subroget, qui omnibus numeris officium sibi iniunctum absoluat;

CLEMENTI VIII.

PONTIFICI MAXIMO

Suffragium Roberti Cardi-
nalis Bellarmini.*In Canonizatione Sancti**Raymundi.*

QUod veteri instituto, matu-
ro Consilio, publico te-
stimonio, Excellentium
Virorum Sanctitas ab Apostolica
Sede declaretur; Deo perhono-
rificum, Sanctis Viris gloriosum,
atque Ecclesiae vniuersae vtilissi-
mum esse non dubito. Quod ve-
rò ad S. Raymundum attinet; ego
fretus diligentia grauissimorum
Patrum, quibus hoc negotium
commissum fuit, facile mihi per-
suadeo de huius Viri innocen-
tia vitae, miraculorum gloria, satis
constare: ac propterea censeo ho-
no-

norem meritis eius debitum non
esse vltcrius differendum: & eo
magis in hanc sententiam addu-
cor; quod S. Hyacinthum Sancti-
tas Vestra, paucis ante annis in
numcrum Sanctorum retulit. S.
Hyacintho S. Raymundus simil-
limus fuit, eodem seculo uixit,
eundem habitum gestauit, iisdem
institutis informatus, ad perfectū
vitæ culmen peruenit, eodem fi-
dei ardore, ac profectu, Euange-
lium predicauit, simili gloria mi-
raculorum floruit; atque adeo si-
mili, vt aquarum profunda vter-
que sine naui, sine ponte, trans-
ierit. Decet igitur, SS. Pater,
vt biga ista Sanctorum (Chryso-
stomi verbo vtor) quæ Chri-
sti iugum pari deuotione porta-
uit in terris, & nunc, pari felici-
tate triumphat in cælis; ab eo-
dem Summo Pontifice, Christi-
q. Vicario consecrctur.

PAVLO V.

PONTIFICI MAXIMO

*Suffragium eiusdem Cardina-
lis Bellarmini.*

In Canonizatione San-
ctæ Franciscæ
Romanæ.

9 **V**ersamur hodie, Pater Bea-
tissime, in negotio arduo,
atque difficili: fortasse etiam in
negotiorum omnium maximo.
Quamvis enim Sanctorum, qui
cum Christo regnant in cælis, tã
ingens sit numerus, vt S. Ioannes
in Apocalypsi dixerit, vidi tur-
bam magnam, quam dinumerare
nemo poterat; tamen pauci sunt,
quos Deus singulari prouidentia
elegit, vt eis per Vicarium suum
in terris, publici decernantur ho-
no-

nores. Neque enim ad hanc excellentiam satis est, vt coram Deo sancti sint; sed oportet, vt certissimis documentis probetur, eos, dum viuerent, veræ sanctitatis gloria alijs præluxisse, & in eadem sanctitate diem extremum clausisse, & demum, post mortem carnis, animas eorum ad æternā beatitudinem peruenisse. In horum paucorum, sed felicissimorum hominum numerum, S. Franciscam Romanam referri posse merito, iureq. optimo credimus. Nā ex diuturna, & acurata discussione satis constitit, eam non solum vitæ sanctitate; sed etiam signis, & prodigijs diuinis, & dum viueret, & post obitum, claruisse. Accedit etiam, quod cum ij, qui in album Sanctorum referuntur, quasi faces clarissimæ in edito loco ponantur, vt multis mortalibus viam ad perfectionem ostendant; S. Francisca omni ætati, omni

ni gradui, exemplar virtutum
proponetur: quippè quæ, ab ipsa
infantia, multis annis virginita-
tem coluit: alijs non paucis: in ca-
sto coniugio versata est: postea
etiam laboriosam viduitatē exer-
cuit: ad vltimum vitam religiosā,
& perfectam in Monasterio duxit.
Itaque & Virginibus, & Coniuga-
tis, & Viduis, & Sanctimonialibus
eius declarata sanctitas mirifi-
cè proderit. Quare cenfeo finem
huic tanto negotio iam tandem
per Sanctitatem Vestram omnino
esse ponendum.

Laus Deo, ac San-
ctis eius.

ERRATA.

CORRIGE.

Pag. 7. v. 14. proprius.	propius.
11. v. 15. vestram.	adde. voluntatem.
17. v. 13. intelligimus.	intelligemus.
79. v. 3. ingredimini.	ingrediemini.
80. v. 1. singulorum.	singularum.
111. v. 10. quondam.	quendam.
123. v. 1. inuisibilem.	visibilem.
129. v. 14. quasi.	quas.
154. v. 4. constantia.	constantiam.
167. v. 18. to.	toto.
270. v. 20. restituit.	restituatur.
180. v. 17. intellex.	intellexi.
215. v. 3. quod.	quid.
243. v. 3. descentibus.	descendentibus.
244. v. 9. penitat.	peniteat.
253. v. 1. referat.	adde. ad.
258. v. 8. necessariam.	necessarium.
268. v. 8. mea.	me.
293. v. 15. certe.	certo.
294. v. 19. qui.	quæ.
311. v. 20. &	ex.
316. v. 7. in.	ita.
318. v. 22. creas.	careas.
337. v. 2. pera.	Petra.
378. v. 13. habenter	habentur.
382. v. 24. laborent.	laborarent.

*Leuiores Errata prudens
Lector Corriget.*

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo

Epistolae familiares

Roma 1650

Epist. 57

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10402190-6